

The Mainstream and the others:

A comparative study of the identification of Dutch youth groups in modern youth culture [1985-2018]

Utrecht University
Master thesis
Geschiedenis: Educatie en Communicatie

Name: Lianne IJmker, 6029809
Thesis mentor: dr. M.H. Huisman
15-01-2019
Words: 20062

Abstract

Youth culture has lost its appeal to Dutch researchers since the rebellious subcultures 'disappeared' in the 2000s. They claim that youth culture is dead, murdered by the neoliberal society.

I will research if youth culture is indeed 'dead'. By focusing on the processes of group formation between 1985-1995 and the contemporary youth culture, I will try to find out if the formation of youth groups did change throughout time.

In this research, the Mainstream is an important part of youth culture- a group that is in most inquiries overlooked. By using symbols (cultural artefacts, cultural behaviour and place-making) I tried to analyze how subgroups formed group boundaries for themselves and others through othering.

The first part of the comparison analyses the youth culture in 1985-1995. By using ego documents, I tried to understand the thinking processes of the adolescents and why certain symbols were used as an identification tool. The subgroups that are emphasized are: 1) the Mainstream, 2) the Misfits, 3) the Punks, and 4) the Skaters. The symbols were mostly used by (especially) the Punks and Skaters to distance themselves from the Mainstream.

In the second part of the comparison, the contemporary youth culture is analyzed. Through fieldwork on a high-school, I was able to research the 1) Mainstream, 2) Butjes, 3) Tokkies and 4) Gamers. Now, the Mainstream uses the symbols to distance themselves from the other groups.

Table of contents

1. Introduction	3
1.1. Visions on youth culture.....	5
1.2. Othering through symbols.....	8
1.3. Method and sources.....	10
2. Categorizing groups in the mid-80s to mid-90s: “when being normal was not normal”	15
2.1. The subgroups in historical context	16
2.2. Analysis 1985-1995: Artefacts, behaviour and place-making.....	19
3. Categorizing groups in contemporary youth culture: homogenous or not?.....	27
3.1. Generation Z: “You just want to be normal”	27
3.2. Analysis according to cultural artefacts, cultural behaviour and place-making	31
4. Conclusion and discussion	44
Literature and sources.....	47
Appendix.....	51
Maps of the school: observation tool.	52
Semi-structured interview 1. Gamer (first year), 08-10-2018.	55
Semi-structured interview 2: Butje (fifth year), 11-10-2018.....	60
Semi-structured interview 3: 2 Foreigner-boys (fifth years), 30-10-2018.	64
Semi-structured interview 4: Two Mainstream girls (third-years): 31-10-2018.....	72
Semi-structured interview 5: The office manager: 01-11-2018.	79
Concept-mapping 1: 3 Mainstream-girls (third years), 18-10-2018.	84
Concept-mapping 2: Rebel (sixth year): 01-10-2018.	96
Concept mapping 3: Two Foreigner-Boys (fifth years): 01-11-2018.	102

1. Introduction

Bounded to the chains of
Responsibility
I possess the coveted freedom.
Misunderstood & anti-social.
The label is cruel.
The pain Inexplicable
But still, quite normal.
I am An Adolescent.

*Zelf geklonken aan ketens der
verantwoordelijkheid,
Ik bezit die felbegeerde vrijheid.
Onbegrepen & a-sociaal
De bestempeling is wreed.
De pijn Onverklaarbaar,
Toch vrij normaal.
Ik ben Een puber.¹*

This poem is written in 1988 by an angsty adolescent who just wanted to ventilate her struggles with other adolescents. According to the writer, the life of an adolescent consists of contradictions. Although she has the freedom everybody desires, she has responsibilities too. Nevertheless, she is wrongly characterized by others as anti-social. The judgements of others hurt her. The pain is inexplicable yet ‘normal’ since she is an adolescent. So, in other words, the incorrect characterisation of adolescents and the contrasts of experiencing the feeling of freedom and imprisonment is considered a common thought. This poem sums up perfectly how adolescents are perceived by themselves and others at the same time.

Theorists state that youth culture has changed a lot in the last thirty years. Between 1985-1995 (the starting point of this thesis), there were youth subgroups overtly present on the school grounds. Examples of these subgroups were the Punks or the Skaters who challenged the existing norms set by adults. These subcultures had distinct styles, behaviours and interests that were attributed as identification mechanisms for themselves and for others to classify. Most of the scholars who were interested in these subcultures were interested in the groups of adolescents that tried to disbalance the status quo with intergenerational conflicts and rivalries with other subgroups. The majority of the adolescents who tried to conform themselves to the status quo (i.e. the Mainstream-group) were branded as rude, easily distracted and more restless too- which is in sync with the prejudices in the poem.

Nowadays, the contemporary Generation Z (the adolescents who are born between the mid-1990s and the mid-2000s) has ascended to the school grounds. The subgroups who were notorious in the previous periods are now considered ‘dead’ by several researchers. According to them, globalisation (or Americanisation) united the Western adolescents and transformed them into a homogeneous community. All these adolescents have access to the same clothes and believe in the same values.² According to Brian MacGabhann, for example, these new adolescents are driven by consumerism, influenced by the corporations who target these students specifically.³ Some scholars speak full horror about these new adolescents:

---

¹ Letter of a 15-year old girl, VPRO-gids 8, (1988) 5.

² Susanne Binas, ‘Youth Cultures are Dead!? On the Cultural Logic of “Generation Z” and the Consequences for Music Educational Concepts’, *The World of Music* 42 (2000) 1, 125-136, aldaar 132-136.

³ Brian MacGabhann, ‘Marketing Youth Culture’, *An Irish Quaterly Review* 94 (2005) 374, 133-139.

‘Is it surprising, then, that... the standardized nightmare of the genteel mainstream is an increasingly universal image of the adolescent, a larger-than-life figure... beeper tied to a global underground economy- in short, a sinister caricature of the corporate mogul?’⁴

And now the question arises: is this the truth? Is the formation of groups affected by today’s changes caused by globalisation and now completely different from approximately thirty years ago? So, in other words: **To what extent did the formation of groups, inside the concept of youth culture, change between these two periods (the late 80s, begin 90s- generation Z)?** The period 1985-1995 is chosen as the starting point because there is claimed that this is the period wherein the Americanisation (thus, homogenization of youth culture) started. An adolescent is part of generation Z when he or she is born between 1995-2010.

In the upcoming section, I will set forth the debate surrounding (youth) culture. In this debate, I will introduce the theorists that influenced my approach to youth culture mostly and how this thesis will place itself between the most dominant directions in the study of youth culture. The following theoretical elaboration will explain the used theory ‘othering’, which is essential for understanding the relationships between groups. My approach of ‘othering’ is influenced by the sociological theory ‘symbolic interactionism’, which means that I follow the belief that communication is symbolic and based upon interaction and meaning.⁵ This will be elaborated below (1.2). In chapter 1.3, the method and sources are introduced, wherein the visibility, traceability and reliability will be discussed.

Chapter 2 starts the first part of the analysis. The chapter will begin with a historical context based on literature to understand the context of the adolescents living in the Netherlands at that time. By analysing four different groups (the Mainstream (*de normalen*), the Misfits (*de buitenbeentjes*), the Punks and the Skaters), I will create a structured overview of the way the adolescents presented themselves to the world and how the worlds reacted to them in return. In this part, I will try to answer the question: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups forming between 1985-1995?*

The second part of the comparison will be chapter 3, where I will try to replicate the structure of chapter 2 by starting with a background that explains the context of generation Z. Again, I selected four groups that can be compared to the ones I picked for the 90s (the Mainstream (*de Normalen*), the Misfits (*de Butjes*), the *Tokkies*, and the *Gamers*). Similar to the first question, I will try to answer the question: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups*

---

⁴Sunaina Maira, ‘Imperial Feelings: Youth Culture, Citizenship and Globalization’, in: Marcelo M. Suárez-Orozco en Desirée Baolian Qin-Hilliard (red.), *Globalization: Culture and Education in the New Millennium* (Berkeley 2004) 149-169, aldaar 149.

⁵ James Spradley, *Participant Observtion* (New York 1980) 8-9.

forming in contemporary youth culture? In the conclusion and discussion of this paper, I will combine both answers of the sub-questions to answer the key question of this thesis.

Never before was this kind of research conducted in the Netherlands. By giving a clear insight into the formation of youth groups from the perspective of adolescents themselves, there will be new information available about the dynamic meanings of group boundaries. By focusing on a more wholesome definition of youth culture (because both the Mainstream-students and the subcultures are included), the data and analysis will be useful for everybody who works with adolescents. Because of my educational background, I conducted this research for improving my teaching abilities. By understanding the importance of certain symbols from a student's perspective, the class dynamics and reactions of the students to peers/teachers will be more understandable. Dutch teachers will be able to incorporate the results of this thesis into motivational-based exercises (what can be more in line with the student's recent interests) or can use the data as a tool to improve their knowledge about their pupils, which can help to increase their empathy for the motives of the students.

1.1. Visions on youth culture

For understanding the following theoretical elaboration and data analysis, it is necessary to explain a few concepts that will be used throughout these chapters. Further below, I will explain the notion of culture and youth culture, both joined by their theoretical debates. The selected theorists are all relevant for my own approach to youth culture. Before I start, I will give one disclaimer on the words I use for the adolescents. When this thesis mentions adolescents between the age of 12 and 18, this thesis refers to them as *adolescents*. When I write about the adolescents on the fieldwork school, I will use the word *students*. When my informants in this school talked about each other, they will be labelled as *peers*.

Generally, culture is a package of shared beliefs, behaviours, skills, knowledge and artefacts.⁶ For understanding culture in the fullest, it is necessary to understand the cultural knowledge behind these expressions of societies. James Spradley, who coined the term cultural knowledge, distinguished explicit and tacit cultural knowledge. Explicit cultural knowledge is the knowledge you can talk about openly to the one who operates inside that culture.⁷ An example is how participants of a specific culture dress or the kinds of food they consume. Tacit culture is invisible and can be described as the unwritten norms of a culture; the underlying values that the informants are not always aware of.⁸

When this thesis mentions youth culture, there is also a distinction between explicit and tacit cultural knowledge but then directed towards the culture of adolescents. The term 'youth culture' was

---

⁶ Jacques Janssen en Joep de Hart, 'Jeugdcultuur: een kind van zijn tijd. Inleiding en perspectief', *Jeugd en Samenleving* 12 (1991) 2/3, 69-70.

⁷ James Spradley, *Conformity and Conflict: Readings in Cultural Anthropology* (Boston 2012) 9.

⁸ Spradley, *Participant Observation*, 10-11.

dubbed by sociologist Talcott Parsons in the famous article 'Age and Sex in the Social Structure of the United States' (1942), where he stated that youth culture "is a specific and unique powerful culture of young people between the age of 13 to 18 which became gradually an independent cultural agent".⁹ Adolescents are in this period often regarded as almost-adults, as they walk on the path of maturity but have not reached the cognitive and physical ability of an adult yet.¹⁰ They are characterised as one identity: the adolescent. The notion of Parsons was heavily influenced by Karl Mannheims's theory 'generations in conflict'. In this theory, the role of adolescents as sources of opposition was emphasised. For both Parsons and Mannheim, the historical and cultural context were essential in investigating youth culture, since adolescents carried or challenged the societal norms of their time.¹¹ Both Parsons and Mannheim identified this struggle of adolescents not as synchronous (friction between adolescents of the same ages) but diachronic, which meant that it was a conflict between generations. When discussing the notion of 'generations', the weight lays on the differences between several periods that are related to each other. This means that Mannheim highlighted the friction between the adolescents and their (grand)parents. By doing this, there is a focus on continuity and change, whereby the youth embodies change. In the Netherlands, these groups of adolescents can be distinguished by their radical beliefs and outrageous clothes, some even supplemented by illegal or threatening behaviour.

In the last 30 years, this diachronic approach has slightly shifted towards a synchronous belief. There is a binary opposition between the adolescents who supported the school system, and an opposite category that renounced the institution entirely. Penelope Eckert, for example, mentions the Jocks (supporters of school) and Burn-outs (anti-school), while the Dutch Tom ter Bogt, Bellinda Hibbel and Paul Sikkema address the opposition between parent-centrist and peer-centrist groups. In these inquiries, the definition of youth is very important. For many theorists, subgroups are the equivalent of youth culture and have very specific group boundaries (a certain music/fashion style for example) with a higher number of members of all ages. Because of the size, the underlying deeper connection is less visible. Especially in Dutch theory about youth culture, there is a huge emphasis on the 'extreme' subgroups that are still anti-adult (thus, diachronical). An example is Hans Righart (1995) and James C. Kennedy (1997) about the rebellious youth in the 60s and how these subgroups interact with the authority. In early 2000s, books about Dutch youth culture seemed to decrease because the sightings of members of subcultures with extreme styles decreased in the Netherlands.

While in the Netherlands the interest in youth groups stopped, the researchers in other countries have shifted their focus on other subjects like class-based inequalities in western high schools (like the tension between the jocks and the burn-outs) to a more global setting as the multicultural societies grew. The accent has changed to the lifestyle choices of various ethnic groups in western societies, putting

---

⁹ Talcott Parsons, 'Age and Sex in the Social Structure of the United States', *American Sociological Review* 7 (1942) 5, 604–16, aldaar 605.

¹⁰ Oded Heilbroner, 'From a Culture for Youth to a Culture of Youth: Recent Trends in the Historiography of Western Youth Cultures', *Contemporary European History* 17 (2008) 4, 575-591, aldaar 576.

¹¹ Idem, 577-578.

the emphasis on a binary opposition (western/non-western) again.¹² Ethnographers, anthropologists and sociologists noticed the change caused by globalisation too. The idea of a new globalized world goes together with pessimism for the future mostly directed towards the hegemony of cultural production, and the influences multinationals like Zara and H&M have on the culture of adolescents. This interpretation of youth culture is traced back to the Marxist orientation that the dominance of the producer of goods leads to the destruction of individuality. According to MacGabhann, these producers of goods have suddenly the capability to create culture.¹³ These theories are mostly discussing the survivability of youth-culture in neo-liberalistic societies, which is an interesting view that will be supplemented further in chapter 3 when discussing Generation Z.

This debate has influenced the way I approach youth culture. Both Parsons and Mannheim used a static approach of adolescents which is today already more fluid because of the social constructivist theorists. This new way of thinking believes that identities are constructs and influenced by discourse, constantly switching identity aspects when they seem more relevant in certain situations.¹⁴ So, according to modern literature, the label 'adolescence' is a misleading term that suggests a homogenous group with equal social and cultural experiences.¹⁵ This thesis follows this approach. This fluidity is very important in this thesis, not only when I mention the concept of adolescent but also when I mention groups and the boundaries of these groups. However, both Parsons and (especially) Mannheim introduced the power of conflict in youth culture. Although I will embrace the synchronous approach, conflict is still an important part of identification in (youth) culture. This is the reason why 'othering' is an important theory that will be elaborated in 1.2.

Although I do fit in the synchronous approach, I want to make an important remark according to the conceptualisation of youth culture. I am against binary oppositions, especially because most adolescents identify themselves in groups between these two extremes. The majority of students categorize themselves as 'Mainstream', which means that they conform to the rules of the school institute and generally float between the different kind of subgroups.¹⁶ I consider the Mainstream as a youth subgroup too, as they have- just like the Gamers and the Punks for example- group boundaries. In this thesis, both groups (Mainstream and subgroups) are essential for the representation of youth. So, that means that I borrow the definition of 'group' but supplement this with the definition of clique. Cliques are small groups of people who experience a 'spiritual kinship', which implies the strong

---

¹² Alexandra Georgakopolou, 'Looking Back When Looking Ahead: On Adolescent's Identity Management in Narrative Practices', in: Jannis K. Androutsopoulos (red.), *Discourse Constructions of Youth Identities* (Amsterdam 2003) 75-91, aldaar 75.

¹³ MacGabhann, 'Marketing Youth Culture', 134-135.

¹⁴ Georgakopolou, 'Looking back when looking ahead', 75.

¹⁵ Idem, 76.

¹⁶ Janssen en De Hart, 'Jeugdcultuur: een kind van zijn tijd', 74-75.

connection through mental and emotional like-mindedness.¹⁷ A group lacks this feeling of 'togetherness', according to the literature. In many cases, the cliques consist of peers from the same age and/or gender. So, this means that cliques are mostly friendships based on personality traits instead of (life) style. Inside the Mainstream-group there are many cliques (thus, friendships) that, before this research, hardly had any voice in Dutch literature.

My research positions itself in the modern direction of youth culture. The modern relation between globalisation and youth culture is crucial in this thesis and explains the reason why the period 1985-1995 is chosen as the starting point. Brian MacGabhann considers this period as the start of Americanisation because of an increase in multinationals. By using this period as starting point and the contemporary youth culture as the end, I can analyse the state of contemporary globalisation in the fullest. This means that this research will highlight a new direction in the studies of Dutch youth culture, which is after the 2000s hardly been updated.

1.2. Othering through symbols

As I have already shown in the literature about youth culture; conflict is important for describing (youth) culture. Already through Parsons and Mannheim, a diachronic conflict was highlighted by underlining the friction between adults and adolescents. I will continue this path by introducing 'othering' as dominant theory throughout this section. I will connect this theory to the theory of symbolic interactionism, which means that I will focus on the importance of symbols in forging group boundaries. When I was a teacher, I already noticed the importance of several mannerisms/objects for students as these created the boundaries of the different groups and cliques in- and outside the classroom. To understand why these groups are forged, I need to understand the meanings underlying these mannerisms. By mixing othering with symbolic interactionism, a new way of analysing youth culture will be presented.

For the introduction of othering, it is a necessity to understand that adolescents have a stable set of activities, artefacts and values that they produce and share in interaction with peers.¹⁸ Especially these interactions among peers are important for understanding the culture of the adolescent since most children and adolescents wish to share a deeper connection to a peer.¹⁹ They want to share activities together and seek protection against other peer groups. It is about inclusion and power inside a group.²⁰

But not everybody gets along evenly. Every adolescent is different as I already mentioned in the section above. These differences are crucial in the formation of group boundaries. In general, all adolescents have the agency to participate well in the school as an institute: all can participate in extra

---

¹⁷ Frans J. Van der Linden, *Groot worden in een Klein Land: Feiten en Cijfers uit het Onderzoek naar de Leefwereld van Jongeren tussen 12 en 21 jaar* (Nijmegen 1990) 35.

¹⁸ William A. Corsaro and Donna Eder, 'Children's Peer culture', *Annual Reviews Sociology* 16 (1990) 197-220, aldaar 197.

¹⁹ William A. Corsaro, *The Sociology of Childhood* (Thousand Oaks 1997) 127.

²⁰ Idem, 124.

curriculum activities, all have the place and the chance to study for upcoming tests, and all have the chance to improve their relationships with peers and teachers.²¹ But, as everyone experiences different backgrounds, many adolescents experience structural constraints (being poor, other ethnicity, disorders), causing these students to disintegrate. These structural constraints are part of the adolescent's identity. Because of these backgrounds, various groups and cliques exist with different rules and values. The people who are likely to have problems integrating with their peers are the ones that are 'different'. This difference can be physically (handicapped, ethnical background, racial background), economically, linguistically, socially (lacking social skills) or intellectually.²² Another problem can occur due to the context of the high school. According to the person-group dissimilarity model of Wright et al., members of peer groups will react negatively to behaviour that is perceived infrequent to them in thinking and acting.²³ This means that adolescents in schools with low aggression levels are likely to reject the students that act hostile. Thus, part of being rejected is being too different from the norm.²⁴

The characteristics that structure the various groups and cliques are the basis for othering as these characteristics influence the way peers have interactions with each other and how distinctions between groups are made.²⁵ When othering occurs, there is a distinction between 'the dominant' in-group (Us, the Self) and the 'other' groups that are excluded and are, therefore, 'inferior' to the Us. The out-group is constructed as a collective that is the opposite of Us, a version that lacks specific characteristics to be part of the in-group.²⁶ In most cases, these out-groups are constructed by prejudices and stereotypes. The Us-group (and, therefore, also The Self) describes itself as superior, highlighting the positive characteristics while other groups are labelled with negative ones. This enhances the solidarity between members of the in-group, making the group part of their identity.²⁷

Thus, the notion of social boundaries is important as this determines who is 'Us' and who is 'The Other'. According to symbolic interactionism, adolescents create groups through symbols. Symbols are essential for creating an exclusive group, as it increases the shared bond between members and makes the boundaries visible for others.²⁸ However, the relationships with groups that are unfamiliar to these symbols will decrease. These symbols are constructed by purpose and have only meaning in

---

²¹ Natasha K. Warikoo, *Balancing Acts: Youth Culture in the Global City* (Berkeley 2011) 104.

²² Anita Woolfolk, Malcolm Hughes and Vivienne Walkup, *Psychology in Education* (Edinburgh Gate 2013) 87-90.

²³ J.K. Dijkstra, Siegwart Lindenberg and René Veenstra, 'Beyond the Class Norm: Bullying Behavior of Popular Adolescents and its Relation to Peer Acceptance', *Journal of Abnormal Child Psychology* 36 (2008) 8, 1289-1299, aldaar 1289.

²⁴ René Veenstra, Jan Kornelis Dijkstra and Derek A. Kreager, 'Pathways, Networks, and Norms: A Sociological Perspective on Peer Research', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 45-63, aldaar 63.

²⁵ Sune Qvotrup Jensen, 'Othering, Identity Formation and Agency', *Qualitative Studies* 2 (?) 2, 63-78, aldaar 63-67.

²⁶ Idem.

²⁷ Willam Hartup, 'Peer Relations: Past, Present, and Promise', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 3-22, aldaar 15-16.

²⁸ Spradley, *Participant Observation*, 10.

that particular group. James Spradley distinguished three symbols for anthropological researches: what people make and use (cultural artefacts), what people do (cultural behaviour), and what people say (speech messages). In this research, cultural behaviour and cultural artefacts will be leading too as I noticed through my background as a teacher that these symbols were very prominent in the lives of adolescents today. For this research, I have chosen to omit the speech messages, as I did not possess sufficient data about this symbol. I did, however, notice the importance of place-making as a symbol in my last internship- especially the places to 'hang-out' during breaks. Hochberg-Halton calls this 'space identity' as places can become part of the adolescent's identity and can be incorporated into the self-concept, just as artefacts and behaviour do.²⁹ She points out that the original meaning of a place (mostly constructed by adults) can change when other people use it.³⁰ These places can vary in the identification of living spaces (the residents of the adolescents), but can also be smaller, for example, the places where they dwell during breaks. Especially the latter will be important for chapter 3.

These different symbols owned by groups and cliques can vary in importance and are recognized by other peers. Students know when they wear black, they can be classified as goths and when they wear high brand polos, they can be grouped with the jocks. These symbols (and thus, the boundaries) are more apparent in groups than in cliques. In cliques, these symbols are displayed as well, but they can be more challenging to notice as they mostly follow the symbols of their group. For instance, many cliques are part of the Mainstream-group. Although specific cliques can differentiate themselves by their own symbols; they are always connected to the Mainstream-symbols.³¹

By mixing the theory of symbolic interactionism and othering, I can analyse the change in groups formation throughout the years. If the theory and literature are correct, the 80s and 90s have more clear group boundaries as there were many youth groups with distinctive styles. If the literature about contemporary homogeneous youth culture is correct, the symbols will show homogeneity, which means that the adolescents will use the same symbols to identify themselves.

1.3. Method and sources

In this thesis, I used triangulation data to improve the validity of this research.³² This means that I used multiple methods to answer the central question, making the foundation of the arguments for answering my central question stronger.³³ The triangulation is visible in the sources (interdisciplinary secondary literature, and different sorts of primary sources) and in the methods for acquiring data.

---

²⁹ Clare Twigger-Ross and David Uzzell, 'Place and Identity Processes', *Journal of Environmental Psychology* 16 (1996) 205-220, aldaar 206.

³⁰ Idem.

³¹ Antonio J. Sntos and Brian E. Vaughn, 'Socioethological/Developmental Principles and Perspectives on Peer Interactions, Relationships and Groups from Early Childhood through Adolescence', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 23-44, aldaar 34-35.

³² Glenn Bowen, 'Document Analysis as a Qualitative Research Method', *Qualitative Research Journal* 9, (2017) 2, 27-40, aldaar 28.

³³ Lisa A. Guion, *Triangulation: Establishing the Validity of Qualitative Studies* (Gainesville 2002) 1-4.

For this thesis, it is essential to unravel the thinking processes of the adolescents; to understand their cognitive responses in group settings. Because the direct thinking processes are important in this thesis, there will be a huge reliance on primary sources for both chapter 2 and chapter 3.

Selection sources: Ego documents and fieldwork

It was a challenge to find relevant data for the 80s and 90s. Most sources were secondary and entailed an overview of the Dutch youth culture. Although the overview was useful for the historical context (in particular *Jong!*, and *Wilde Jaren*), the actual thinking processes of the adolescents about youth culture were not present. These thinking processes are essential when discussing othering. Besides this issue, the Mainstream-group was still not represented. I needed useful ego documents (e.g. autobiographical writing) of adolescents themselves to overcome these issues.

Through my tutor, I was introduced to the television guide of the Liberal Protestant Radio Broadcasting Corporation (*Vrijzinnige Protestantse Radio Omroep*). The last pages of the magazine (the so-called Backside (*Achterwerk*) includes letters in which children and adolescents write about their issues in life without any restraints. The magazine is directed to a social-liberal audience, pointed towards the highly educated and creative public. This background will affect the experiences of the adolescents writing in the Backside and did also influence the groups I decided to check into. The magazine was published every week. Randomly, I selected one volume of 12 magazines every year between 1985-1995. When there was an ongoing debate about youth culture, I researched the next volume as well. In total, I read 72 magazines. In particular, 13 magazines, stood out and were the foundation for the analysis in chapter 2. These letters were supplemented by quotes, anecdotes and pictures from adolescents in secondary literature and two planners from the National Education Museum in Dordrecht. I also watched a television debate (*Tijdverschijnselen*, 'No future', 1982) between adolescents that was filmed before the starting point of the thesis but tackled the issues that in 1985 and the early 90s were still relevant.

For chapter 3, I had to create the data myself. For entering the mind of the contemporary adolescents, I conducted an ethnographic fieldwork on a high school as schools are the places where youth come together and develop their identity. By using (group) interviews, I questioned their deeper motives, beliefs and attitudes of their symbols.³⁴ To enhance the reliability, the data of the formal and informal interviews are supplemented by the observations I did during breaks. The fieldwork lasted six weeks, in which I was present three days a week: Tuesday, Wednesday and Thursday.³⁵ Most of my

---

³⁴ Idem.

³⁵ These six weeks were supplemented by separate days in other weeks. My first day (26th of September) was an introduction to fieldwork and was used as solving bureaucratic issues. I talked to one group that day but was technically not part of the appointed six weeks. The 22-26th of October was a holiday, and there were a couple of free days on Wednesdays, making my Fieldwork-weeks to stretch out to November. In total, I spend 19 days on fieldwork in the period between 26-09-2018 until 06-11-2018.

research was done during breaks so I would not disturb the teacher. The breaks are between 10:55-11:25 and 13:00-13:30.

The fieldwork was conducted in a high school in the central Netherlands. I selected this school after a long process of seeking the most suitable school for this research. It was important that the school allowed me to talk freely to the adolescents and that the school itself had a minimum of rules during the breaks, so the adolescents had the freedom to express the rules of their group (i.e. group boundaries) freely. After three weeks of searching, I found a usable school. The city where the school is located (and the abutting areas), is known for its high socioeconomic status. This means that many of the adolescents in this school have an upbringing with high financial security. Ten per cent of the city's population consists of non-western immigrants.³⁶ These numbers are a representation of the population of the school and will affect what kind of groups are formed.³⁷ The school presents itself as an open pluriform institute with a Christian identity which means that the school accepts all cultures but makes specific Christian 'rituals' (bible reading, religion-classes, etc.) mandatory. The education is divided into four learning levels, the lowest level starting at *vmbo: theoretisch leerweg*, followed by the higher *havo*, the Dutch athenaeum (also called, *vwo*) or the bilingual athenaeum and the bilingual gymnasium. The age range of the adolescents is between approximately 12-18.

Collecting and analysing the data: ego documents and ethnographic data.

The ego documents (and later in the research, also the ethnographic data) had to be categorized for usefulness and, afterwards, was analysed using the comprehension strategies of Glenn Bowen. According to Bowen, a proper document analysis contains 3 steps. You need to skim the pages (superficial examination), read it (thorough examination), and interpret.³⁸ All three steps of the document analysis were equally important for this thesis. By skimming, I had to discriminate the relevant and the non-relevant primary sources in a short time span. The relevant documents were the ones that 1) were written by adolescents in the years 1985-1995³⁹, 2) wrote about school life/ friendships/ personal identity (his/her style). By skimming, I singled out 17 letters in *VPRO Backside* that could be useful for this thesis. Most of these selected magazines were published between 1985-1988.

The second step, the reading, had to be done carefully as I had to connect the text fragments to the symbol categories. Categorising the elements through the documents is already a form of a (thematic) interpretation. That means that I first had to refine the definitions of the different symbols and how I could properly find these symbols in the ego documents. Again, the symbols were:

1: Cultural behaviour: the way behaviour has an impact on the (groups)identity of the author

---

³⁶ <http://www.cbsinuwbuurt.nl>, conducted, 05-01-2019.

³⁷ I received the school demographics that showed that 12% of the school has a different ethnic background.

³⁸ Bowen, 'Document Analysis as a Qualitative Research Method', 32.

³⁹ Starting from the age of 12 to 18.

- i.e. smoking, violence, playing music, doing a sport, etcetera
- 2: Cultural artefacts: the way made/bought products shape the (groups)identity of the author
- i.e. clothing, skateboards, cigarettes, alcohol, etcetera
- 3: Place-making: the way space/places shape the (groups)identity of the author
- i.e. how their place of residence influenced their identity, where they “hanged-out”, etcetera.

The used symbol must always be connected to a meaning to make the fragments useful for this analysis. This meaning can also be derived from other parties; when outsiders use symbols to create boundaries for other groups, for example.

The third step is ‘interpreting’ and is not objective since I have to respond to even subtle cues to meaning. I must demonstrate sensitivity in the interpretation, which is the danger of reflexivity as each researcher has other feelings/motives and can, therefore, find other conclusions with the same material. Just like Parsons and Manheim, I believe that the historical context is essential for understanding how the adolescent’s thinking processes worked in that period and how it influenced the writings. Through contextualisation, I try to decipher the real meanings.

For chapter 3, information about contemporary youth culture was not yet available; I had to gather the data about group formation first. The most important methods were observing and interviewing.

Because the research lasted six weeks, I had to make specific choices about the places I was going to observe. With the help of the janitor and a couple of students, I was able to decipher the most interesting sections inside (and outside) the school building. These places are displayed in self-made maps (which are placed in the appendix). Because of these maps, I was able to carry out a structural observation-plan. Now, I could start in section A, continuing to section B; until I finished all the selected areas. But this also means that I had to discriminate some spaces out of this research and, thus, missing some groups and cliques that could be equally important as the ones I selected in the analysis.

According to the observant-categories of James Spradley, I could be classified as a moderate participant.⁴⁰ This means that I tried to be standing or sitting low key in public scenes. I tried to be passive and barely communicated with the adolescents. By keeping a journal, I tried to document the entire environment of six selected places throughout the school, and there I observed how the three different symbols were expressed by the students.⁴¹ While observing, I made notes of rich points, which are generally the cultural events that ‘amazed’ me during observing; that made me wonder what the meanings were behind the chosen symbols.⁴² By using these rich points, I constituted every week new sub-questions to limit my focus and be more selective every week. For example, I started the

---

⁴⁰ Spradley, *Participant Observation*, 15.

⁴¹ These places were selected by the janitors as the places where most students form groups during breaks. These places were confirmed by students.

⁴² Musante, Kathleen and Billie R. DeWalt, *Participant Observation: A Guide for Fieldworkers* (Lanham 2010) 31-32.

observations generally, just to map the different groups in section A, then I observed one of these groups and checked the differences and similarities of the members, noticing the different symbols and how they used these, then, during the next observation, I focused on one symbol category (i.e. behaviour, artefacts or places), etcetera. I observed the entire six. These observational data were the fuel for my interviews. I tested multiple times the interview-data by doing new observations.

I started the informal interviews in week 2, where I picked different students varying in study level and age. By using informal interviews as my method, I tried to get the data in a casual and approachable way. It was important that it looked like a conversation among acquaintances. The purpose of an informal interview is to let the students talk and thus, exerting minimal impact on the flow of the interaction.⁴³ Important is that the informants feel comfortable during the interview and because many students thought that recorded interviews were 'scary' (especially when they had to categorize their peers) and assumed that semi-structured interviews were very time-consuming, this was an extremely useful method to get the information I wanted. In total, I contacted approximately 65 informants for informal interviews.⁴⁴ Most of these students (37) identify themselves as Mainstream (*Normaal*) and were located everywhere throughout the school.

In my 4th week, I started the semi-structured interviews. These semi-structured interviews gave me the opportunity to ask more in-depth questions about the meanings behind the symbols.⁴⁵ This time everything was recorded. The semi-structured interviews were question-based interviews (like regular interviews) and concept map exercises. Concept mapping is related to the term 'structured conceptualization', which refers to the mental steps an individual or group (in this case, adolescents) takes during the formation of groups.⁴⁶ During the observing and interviewing, I recorded every single symbol in relation to artefacts, behaviour and places and put the names of these symbols down on cards. Students had to restructure the various symbols to the groups of their choosing. Important was the use of the thinking-out-loud protocol, a method I used a lot when I was a history teacher. The students were asked to express their thoughts about the subject and the choices they made during the categorization of the groups. By listening to the loud-out-thinking of the students, I could detect the underlying thought-activities and processes underneath the actual answer.

In total, I did 8 semi-structured interviews (wherein 3 concept maps), one with the office manager who is the creator of one of the groups in school (the Rebels), while the other interviews were conducted with students. Most of the students that were picked for these semi-structured interviews, were also participants of the informal ones and were selected because they were the most open about

---

⁴³ Idem, 121.

⁴⁴ These interviews were informal group interviews and informal individual interviews. Two of the informants were adults: the office manager and a janitor.

⁴⁵ K. Louise Barriball, 'Collecting Data Using a Semi-Structured Interview: a Discussion Paper', *Journal of Advanced Nursing* 19 (1994) ?, 328-335, aldaar 329.

⁴⁶ Willem M.K. Trochim, 'An introduction to concept mapping for planning and evaluation', *Evaluation and Program Planning* 12 (1989) ?, 1-16, aldaar 2.

their experiences in high school. They were very detailed and did not hold back their visible cultural knowledge. I interviewed three mainstream-girls⁴⁷, one Gamer-boy⁴⁸, two boys who identified themselves as 'Foreigners'⁴⁹ and one Rebel⁵⁰. Firstly, I wanted to do these interviews in the spare hours of the students as they are very time-consuming and could limit my time for observations. Unfortunately, most students were not willing to consume their own free time for these interviews, making the breaks the only suitable timeslots. That means that the longest interview only lasted for 21 minutes. All the interviews were anonymous as they were willing to say more when their names were not traceable.

During the analysis, I used the same document analysis tool for the journal. By 1) skimming, 2) reading, and 3) interpreting, I was able to distil the crucial information for answering the key question.

Thus, in summary, both methods (for chapter 2 and chapter 3) are used to enter the minds of the adolescents. Through skimming, reading and interpreting the data, I tried to decipher how adolescents created their own group boundaries/symbols and how they perceived other groups in two different periods.

2. Categorizing groups in the mid-80s to mid-90s: "when being normal was not normal"

In this chapter, I will set forth the four chosen groups from the mid-80s to mid-90s and highlight the formation of the group boundaries through symbols. The chosen groups are the 1) Mainstream, 2) the Misfits, 3) the Punks and 4) the Skaters. At the end of this chapter, I will be able to answer the question: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups forming between 1985-1995?*

To answer this question, I will start with a short historical overview of the subgroups. This means that I will set forth the contexts of these group members (as their contexts are important, according to Parsons and Mannheim) to improve the chance of interpreting the correct meanings in chapter 2.2. The foundation of this context is constructed by the secondary literature: a combination of general historical overviews and literature about the youth subcultures (like *Jong! Jeugdcultuur en Stijl* and *Het Stanislas*). Like I already pointed out in the debate around the conceptualization of youth culture, the Mainstream is very underexposed in the secondary literature as they are never the main subject in Dutch research. This group will have a clearer voice in chapter 2.2, as the second section of this chapter

---

⁴⁷ One girl from 3VMBO, one girl from 3HAVO and one girl from 6VWO. I picked them because I knew one girl and she brought her friends during the semi-structured interviews.

⁴⁸ The gamer-boy was part of the largest game-group in the school and was a first-year gymnasium. I picked him because he seemed to have the most observers during gaming.

⁴⁹ The Foreigner-boys are two boys from 5HAVO. I talked to one who was sitting alone in Section D and he introduced me to the second boy.

⁵⁰ The Rebel-girl from 6VWO was the only Rebel in the headquarters when I interviewed the office manager.

will be the analysis (and, thus, shaped by primary sources). This analysis entails the various letters of the VPRO Backside and two planners. Because this information was still insufficient for a proper analysis, I used some quotes in the television debate *Time Phenomena* and added the pictures and quotations of adolescents in *Jong!* in this section too.

As it is already told in the conceptualization, I believe in the social constructivist approach of youth culture. Take into consideration that the group boundaries are always fluid and that they are not that static as presented. Many adolescents are not ‘stuck’ in a group and can grow into other cliques or groups when they obtain the right symbols by adjusting. Many groups merge into each other, overlapping constantly. Another disclaimer is that the boundaries are never permanent; they are very dynamic and change often with time.

2.1. The subgroups in historical context

In the 80s, the world was divided by opposite ideologies: The Soviet Union and her satellite states on the one side (the Eastern bloc), and the United States of America and his allies (the Western bloc) on the other. This was called the Cold War. The years between 1985 and 1995 are very interesting in the sense that there was lots of international friction until the 90s, which means that the chosen period in this thesis (1985-1995) contains both a (generally speaking) pessimistic and optimistic outlook.

The Cold War was not something to be ignored for the citizens of the Netherlands; the danger of war and destruction was always lingering in the back of their minds. The Netherlands was an ally of the United States of America during the Cold War. The pressure in the Netherlands increased rapidly when in 1983 allegations were surfacing against the hiding of American nuclear weaponry (specifically, 572 American medium-range ballistic missiles) on Dutch soil. This resulted in two mass demonstrations and countless small revolts by Dutch citizens who were terrified of ‘the bomb’. With slogans like “rockets are not polite” (*raketjes zijn niet netjes*) and “ban the bomb” (*Ban de bom*), Dutch citizens tried to reason with the government. Together with the alarming unemployment percentage that would last until the late 90s, both adults and adolescents feared the future. According to the national statistics, unemployment reached a peak of 9.0% in 1983 (the highest level in the period 1971-2017) and it was worrying that the number of long-term unemployed remained constant all over the 80s.⁵¹ In the Dutch television debate *Tijdverschijnselen* (which can be translated to Time Phenomena) of the VPRO, adolescents from all ages, classes and study level discussed the No Future-debate, saying that future employers were not interested in them and that in the end, nothing matters when the bomb will destroy

---

⁵¹ Herman de Liagre Böhl, ‘Concensus en Polarisation. Spanningen in de Verzorgingsstaat, 1945-1990’, in: Remieg Aerts, Herman de Liagre Böhl, Piet de Rooy en Henk te Velde (red.), *Land van Kleine Gebaren: een Politieke Geschiedenis van Nederland 1780-1990* (Arnhem 1999) 265-343, aldaar 322.

them all.⁵² According to this broadcast, most adolescents were pessimistic about the future as two students said that suicide seemed the only way out for them.⁵³

In the 90s, the economy improved, which is seen in the growth of the consumption society. Because of the fallen Berlin wall (1989) and the disintegration of the Soviet Union (1991), many Dutch citizens experienced a revival in optimism. In the second half of the 1990s the Dutch economy grew by an average of about 4 percent per year. In addition to exports, domestic spending grew strongly in these years. This was partly due to strong growth in labour participation, which was slowly restoring.⁵⁴

The adolescents of the 80s and 90s were more connected to global phenomena than ever before. For the Dutch citizens themselves, a whole new world was displayed when the mobility increased by a growing number of (improved) trains and cars. In 1985 alone, the average Dutch citizen travelled more than 10.000 kilometres inside the Netherlands.⁵⁵ Together with the attractiveness of using the airplane, visiting other countries was never so easy.⁵⁶ Because of this, interaction with other cultures was easier than ever before.

The influence of Dutch and American television increased too. As already told in the elaboration about youth culture, the growth of globalisation/Americanization brought many sympathisers and enemies. Television was since the 60s a medium that was used for entertainment purposes and was in the 80s and 90s very popular in households all over the Netherlands. Because of this popularity, the number of television networks rose rapidly, and in 1989 the first commercial television network was aired. Through television shows like *Toppop*, Dutch adolescents were introduced to all kinds of (western) music. Another medium for entertainment was the cinema and, specifically, Hollywood films. Especially youngsters idolised actors and actresses on the big screen and cinemas and the uprising music videos on Dutch television made especially hip hop (*Back Street*, *Wild Style* and *Breakdance*) popular.⁵⁷ Adolescents grew up watching the television, and were, therefore, influenced by the symbols the popular media had to offer.

---

⁵² Tijdverschijnselen, aflevering *No Future*, VPRO, 1:40-15:00 (about unemployment rates), 25:45-28:10. (about the bomb).

https://www.vpro.nl/speel~WO_VPRO_042085~vpro-1982-54-min-tijdverschijnselen-no-future~.html, 01-01-2019.

⁵³ Idem, 43:00-46:30.

⁵⁴ National budget, 2014.

http://www.rijksbegroting.nl/2014/voorbereiding/miljoenennota.kst186725_2.html, 01-01-2019.

⁵⁵ István Bejczy, *Een kennismaking met de Nederlandse Geschiedenis* (Bussum 2010) 257.

⁵⁶ Idem.

⁵⁷ Dorothee Verdaasdonk, 'Filmster, idool voor de jeugd', in: Kitty de Leeuw, Sjouk Hoitsma, Ingrid de Jager and Peter Schonewille (red.), *Jong!: Jongerencultuur en Stijl in Nederland 1950-2000* (Zwolle 2000), 530-557, aldaar 550-553.

The 4 subgroups: Mainstream, Misfits, Punks and Skaters

Because of this new popularized culture, a new kind of Mainstream emerged. In general, the Mainstream-adolescents can be described as the ones who conform to the status quo, but Huub Wijfjes- the author of *Het Stanislas*- identified the new Mainstream-adolescents as the ‘adolescents who are not extremely influenced by external elements like music or cinemas.’⁵⁸ In reality, there are many reasons to believe that the new Mainstream *was* influenced by outer stimuli, but simply not by the ‘negative’ influences like the other subgroups. Mainstream-cliques are constantly inspired and motivated by the Hollywood movies and music videos on the television, and are, therefore, just as much a product of their time as the subgroups.⁵⁹ It is no wonder that many girls had subscriptions for magazines like *Hitkrant* and *Breakout* that were both focused on the newest celebrities and the latest trends in fashion.⁶⁰

According to all the secondary literature this thesis uses, the Mainstream was the majority of the adolescents. Interestingly, the results of the inquiry of Jacques Janssen and Maerten Prins contradicted this statement. In 1991, they conducted a study about youth culture wherein they interviewed 272 Dutch adolescents. According to their analysis, only 14% of these adolescents considered themselves ‘normal’. The adolescents regarded the Mainstream as something ‘residual’; a category for the adolescents who do not fit in the other groups.⁶¹ If the other secondary literature is true about the dominance of the Mainstream, this could mean that many adolescents are hesitant about identifying themselves as Mainstream; as it was not something to be proud of.

Although the adolescent themselves seemed to be hesitant about their classification, adults seemed to connect the most to this group and approved most behaviours of the Mainstream compared to other groups. According to Huub Wijfjes, the average student of the high school Stanislas was not looking for any trouble inside or outside the school. They did their homework on time and tried to be socially concerned with the politics, but not extremely, even a little bit conservative.⁶² There were protests (for example, against nuclear weapons), but these were accompanied by tame parties and social activities that were not associated with any sort of violence.⁶³

The ones who could not reach the bar of the constructed group boundaries are in this research classified as the Misfits. In many ways, they were comparable to the other groups except that they did not experience the same status because they ‘lacked’ the symbols the others did obtain. They are excluded from every group which is expressed by their being bullied. Many of the adolescents who wrote letters to the VPRO Backside had issues around ‘fitting in’ and shared to the readers that they

---

⁵⁸ Huub Wijfjes, *Het Stanislas: School-en Jeugdcultuur op een Katholiek College te Delft, 1948-1998* (Delft 1998) 104.

⁵⁹ Idem, 104.

⁶⁰ Bea Ros, ‘Jeugdtijdschriften’, in: Jan van Voillie, Wilma van der Pennen, Jos Staal, etc. (red.), *Lexicon van de Jeugdliteratuur: 1982-2014* (Groningen 1993-2014) 1-6, aldaar 4.

⁶¹ Jacques Janssen en Maerten Prins, ‘Jeugdsubculturen Binnenste Buiten’, *Jeugd en Samenleving* 12 (1991) 2/3, 194-212, aldaar 199.

⁶² Huub Wijfjes, *Het Stanislas*, 104.

⁶³ Idem, 122.

were bullied at school. Sometimes these Misfits can be identified as a group (like Nerds) or 'friendless' which means that they felt no connection to other (bullied) students. In this thesis, the latter will be discussed.

The third group is just like the Mainstream a reaction to the globalized media: The Punks. Because of the broadcasts like *Toppop and MTV*, the Punk-scene was able to distribute from the Anglo-Saxon countries, where it advanced in the Netherlands (especially, Amsterdam) in the 70s. In the early years, the focus on this group laid in the Punk music, but in the early 80s-90s, they experimented with a new clothing style. According to De Leeuw, they desired to shock the world with ugliness and aggressiveness, opposed to the hippie- and Mainstream-culture, which would mean that the Mainstream-culture was not appreciated.⁶⁴ De Leeuw called the punk-style thrashy and shabby, and Ter Bogt, Hibbel and Sikkema emphasised the blackness of their clothes, hair (mostly in mohawks or low bangs) and make-up.⁶⁵ Their jackets (black or denim) were decorated with exuberant buttons of their favourite punk-bands, for instance, the Sex Pistols, or the Dutch band *Kankerwelvaart*.⁶⁶ Sometimes they wore additional disposable thrash as fashion statements (like plastic and safety pins).⁶⁷ Most Punks were connected to drugs-abuse as well.

The fourth group is the Skater-group; a group that is one of the only subgroups that did not originate from a music style. Their new constructed language and style originated from America and transferred to the Netherlands in the 80s. Through television, the Dutch Skaters were introduced to famous athletes like Tony Hawks and Ryan Allen Shackler whom both were seen as examples they wanted to model into. Although the Skaters emerged in the 80s in the Netherlands, the Skaters experienced Mainstream success in the 90s. Interestingly, the group consisted of boys only.

2.2. Analysis 1985-1995: Artefacts, behaviour and place-making

Now that I gave a description of the historical context and the subgroups that are connected to those events; we will focus on the primary sources, which makes this thesis more in touch with the thinking processes of the adolescents. In this section, I will display the three different symbols and how these symbols stimulate the forging of group boundaries through othering.

2.2.1. Artefacts

Artefacts are very complex symbols because they can refer to every object that is made or used by a certain group. Interestingly enough, youth culture is mostly connected through style, therefore, making clothing one of the most important artefacts. When researching the youth culture in the twentieth century,

---

⁶⁴ Kitty de Leeuw, 'Jong! De verbanden', in: Kitty de Leeuw, Sjouk Hoitsma, Ingrid de Jager en Peter Schonewille (red.), *Jong! Jongerencultuur en Stijl in Nederland 1950-2000* (Zwolle 2000) 20-67, aldaar 47.

⁶⁵ Tom ter Bogt and Belinda Hibbel, *Wilde Jaren: Een Eeuw Jeugdcultuur* (Utrecht 2000) 268.

⁶⁶ Kitty de Leeuw, 'Jong! De verbanden', 48.

⁶⁷ Idem.

this is very much the case too. That is the reason why clothes and accessories are the overall focus of the upcoming section. When another type of artefacts is mentioned in the letters or anecdotes in the secondary literature, I will include these too. This thesis will start with the Mainstream, following by the Misfits, Punks and Skaters.

As already told in the section above, the new media in the form of magazines (*Hitkrant*, *Break-out*), radio and television influenced the Mainstream-cliques extremely. Lifestyle magazines like the *Tina* and *Glamour* inspired the Mainstream-girls to dress and act in a certain kind of way. In the pictures of the book *Jong!*, you see a variety of fashion styles that were worn generally inside the classroom. The style of clothing could vary a lot based on personal style, but *Jong!*, gives an overview of most worn outfits. For girls, chokers, athletic garment, lots of denim, and high waisted jeans were very common, and, outside the school, they showed their bare midriff. The boys wore mostly skater-looks (long shirts, with a noosed flannel around the waist) and simple button-ups.⁶⁸ Interestingly, many of these items were advertised in these magazines- which could mean that the marketing campaign to attract adolescents was working for these adolescents.

The importance of the television as media was great too. A girl in the 80s explained why her planner was decorated with pictures:⁶⁹

Mainstream-girl:	I loved to watch Dallas, the soap opera about the family Ewing. It was really innovative around that time. The images of my planner are from the Story and the Privé that I got from my grandmother. Especially the Glamour got me hooked. Beautiful dresses and make-up. Bobby and Pamela where my favourites; they were lovely people.	<i>Ik keek graag naar Dallas, de soapserie over de familie Ewing. Het was echt iets nieuws in die tijd. De plaatjes in mijn agenda knipte ik uit de Story en Privé die we van mijn oma kregen. Vooral de glamour trok me in de serie. Mooie jurken en make up. Bobby en Pamela waren mijn favoriet, zij waren de lieve mensen.</i>
------------------	--	--

Through Dutch magazines (like the *Story*, *Privé* and the *Glamour*) she was introduced to the new American shows and the new artefacts that were presented to her: “Beautiful dresses and make-up”. Of course, this does not mean that she actually wore them to school, but the fact that she placed the images of these artefacts in her planner, showed the importance of American Hollywood style. Obsessions and

⁶⁸ Ari Versluis, Ellie Uyttenbroek, Isis Vaandrager en 75B, ‘Jong! De jaren ‘90’, in: Kitty de Leeuw, Sjouk Hoitsma, Ingrid de Jager en Peter Schonewille (red.), *Jong! Jongerencultuur en stijl in Nederland 1950-2000* (Zwolle 2000) 481- 513, aldaar 481-513.

⁶⁹Het Onderwijsmuseum, *Grow up: Over Tieneragenda’s* (Dordrecht 2015), 43.

fandoms surrounding stars were also directed to national celebrities as Dutch adolescent girls placed cut-outs of Dutch stars everywhere; in their planners, on the walls, on their backpacks, etcetera. Showing the others that you follow the most popular music artists and actors at that time, was very common in this group. In the VPRO-magazine, the youth are mostly invested in shows like *Rembo and Rembo* and *Kooten and the Bie*, which are all shows from the VPRO-network. They talked about their collection of posters and other artefacts constructed through fandom and even starting fan clubs to support their favourite celebrities.

The Misfits in the magazines never wrote about the struggle to fit in because of their style. Of course, this does not have to mean that there were no issues around the right style, but in the VPRO guide, it was never an elaborated subject. The artefacts that did catch the attention of the writers, were mostly connected to classical music. The adolescents who carried large, classical musical instruments throughout the school and brought their instruments during lunch time, were considered part of the Misfits. This seems quite random at first, but when this data is connected to the context in this period, it makes more sense. The Mainstream was intrigued by ‘popular’ culture, which meant that they were influenced by the music that was broadcasted on the television (*Toppop*, *MTV*). According to the secondary literature, especially hip-hop was at this moment very popular and classical music was clearly very disconnected to this trend. Two times, I noticed in the letters that a misfit was bullied because she was playing the recorder or the tuba.⁷⁰

The third group, the Punks, had a very distinctive clothing style. According to the secondary literature, they wore mostly black to distance themselves from popular culture. In the debate of *Time Phenomena*, the Punks looked similar to the descriptions of *Jong!*. In this program, the Punks spoke about the injustices they received from the adults because of their clothing style; nobody wanted to hire them or even trust them because of the way they styled themselves. One adolescent replied that perhaps they should normalize their behaviour and looks, in which the Punks responded angrily: ‘That is Nazi-talk!’ (*Nazi-praat!*).⁷¹ This shows again the indifference they have with the Mainstream-culture and normalization. This fragment shows us the boundaries of the Mainstream too: you will have to adapt to the popular media for entering the Mainstream-group. Although the debate originates from 1982, the problem of unacceptance was still visible in the late 80s. A 15-year old Punk complained that he was not allowed in the classroom because he was wearing a Punk-shirt. The teacher did not want ‘his kind’ in the classroom.⁷² This means that the friction between adults and Punks were still present. This friction demonstrates the importance of symbols to others: Because of the Punk-shirts, the boy was labelled with a particular mentality.

The Skaters, the fourth group, had also more artefacts than clothes alone. One of the skaters said this: “Everything revolves around the board with wheels; around that, you can create everything you

---

⁷⁰ Letter of a girl, *VPRO-gids* 26 (1986) 96.

⁷¹ Tijdverschijnselen, aflevering *No Future*, VPRO, 19:31.

⁷² Letter of a 15-year old boy, *VPRO-gids* 6 (1987) 103-104.

want.”⁷³ With this quote, you clearly see the hierarchy of artefacts. The board was the most important to them; language, clothes and other symbols were categorized as side-issues and thus, according to this Skater ‘less relevant’. These boards were more than just ‘boards with wheels’ as the quote so nonchalantly pointed out. In reality, the branding of the board and the graphics on the underside were the real showstoppers: ⁷⁴

Skaterboy:	The graphics, those can be everything, the craziest designs from porn to comics to poems, it can connect to love, connect to vulgarity, to the most awful things: everything that happened in the world, could be projected on the underside of the board.	<i>De graphics kunnen echt van alles zijn, van de gekste designs- porno, stripfiguren, poëzie, liefde, dat vulgaire, tot afschuwelijke dingen: alles wat er in de wereld gebeurd kan geplaatst worden op de onderkant van je board.</i>
------------	--	---

Through analysing, you see that the skaters were very tolerant of the designs. There was no right or wrong; everything was accepted as long as it reflected your personality. According to this mentality, the group boundaries should be very open to other adolescents.

The clothes of the skaters were very interesting too as some individual pieces were integrated into the Mainstream-culture (i.e. the wide oversized jeans, the shirts) in the 90s. The “real Skaters”- the people who actually skated for exercise- wore mostly practical gear, short hair (underneath a cap, prominently of Powell Peralta), wide pants and a large t-shirt that was sweat-resistant.⁷⁵ Most Skaters had colourful sneakers (Airwalks or Vans) with the tops cut off and shortened shoe tongues because these were impractical during their performances.⁷⁶ An interesting fact is that the Skaters changed their appearance when the Mainstream copied their wide jeans and long T-shirts, meaning that the clothes were more important to them than the Skater at the beginning suggested.⁷⁷ These artefacts had the function to in- and exclude other adolescents. Theoretically, the mentality that was shown in the previous paragraph was not altered: The Mainstream followed the trend, so their style did not reflect their personality but the popular opinion of that time. Because the Mainstream did not meet the requirements of the Skaters, they were not part of their subgroup.

---

⁷³ Kitty de Leeuw, *JONG!*, 416

⁷⁴ Idem, 420.

⁷⁵ Idem, 418.

⁷⁶ Idem.

⁷⁷ Idem.

2.2.2. Behaviour

According to Huub Wijfjes, the average student of Stanislas was not looking for any trouble inside or outside the school. He described the Mainstream as conservative and generally well-behaved.⁷⁸ With this sentence, he states that violence and specifically, getting in trouble, was something the Mainstream generally avoided. This was also pointed out by an adolescent who did not want to try drugs because otherwise she would be mistaken for a Punk.⁷⁹ Here, you see the binary opposition most people make when identifying youth culture: when you are well-behaved you are a Mainstream or in extreme cases a Misfit and when you are rebellious, you will be a Punk. Just like the theoretical debate about youth culture, the adolescents and adults in this period did generalize too.

This mentality of ‘doing the right thing’ was also emphasised during parties. Social gatherings were for many people essential for socializing with peers besides school. According to many adolescents themselves, heavy drinking was shunned as they were afraid to be wrongly categorized.⁸⁰ This fear of mislabelling seemed to be common in the letters and shows a lot about the Punk-boundaries that are according to non-Punks very strict. One misstep could transform your whole identity. For the Mainstream, the label Punk was almost perceived as a punishment.

Their ‘conservatism’ (like Huubjes called it) was also noticed by the other subgroups but was analysed more negatively. A boy who identified himself as a Misfit stated that the Mainstream was an enemy of freedom of speech and that Mainstreamers were overall aggressive towards everybody who classified themselves as non-Mainstream. According to the boy, the Mainstreams bullied the non-Mainstreamers by calling them names and plan physical assaults on them.⁸¹ In these allegations, othering is present. While the Mainstream-students bully the Misfits for not reaching their standards, the Misfits compared them to sheep that cannot create their own opinions. Both comments have the function to distance themselves from other groups while strengthening their own boundaries.

The second group, the Misfits, were the ones that could not reach any bars that were set up by the different groups. As already mentioned in the theoretical elaboration, the specific context of the school shaped the ‘rules’ of how to enhance (and how to lower) the status of the student. This makes the reasons for being a Misfit different in every school. As an illustration, two girls wrote about their experiences at high school by getting a certain grade. One girl was bullied because of her low results on her finals, while the other girl scored too high according to her peers.⁸² The reaction of their peers is subsidiary to what is considered ‘normal’, and how far the Misfits deviated from this bar. When the school (or specific class) had notorious low scores, there was a possibility that the few high-scoring students were excluded and are thus categorized as Misfits. This exclusion is illustrated in some of the

---

⁷⁸ Huub Wijfjes, *Het Stanislas*, 104.

⁷⁹ Letter from a boy, *VPRO-gids* 8 (1991) 80.

⁸⁰ Letter from a boy, *VPRO-gids* 1 (1989) 6.

⁸¹ Letter from 15-year old boy, *VPRO-gids* 11 (1991) 80.

⁸² Letter from 18-year old boy, *VPRO-gids* 1 (1988) 6. And, letter from a 14-year old girl, *VPRO-gids* 26 (1986), 96.

letters by students who were bullied in their classes. Lots of these cases were related to bad music-choices (e.g. the girls who liked classical music and were, therefore, bullied).

To clarify this more, one girl advised how to be ‘normal’ to another girl who was bullied. The former girl started her story by telling how she was bullied as a freshman. She identified herself as a girl with glasses, who was overweight and listened to the “wrong” kind of music. The bullying stopped when she “advanced” her taste into pop music. After this transition, she finally made friends. So, according to her, the core of the message is that others who are bullied should change their style of music too.⁸³ Again, this says something about the adaptability of the Mainstream.

The Punks had no intention of fitting in. Their cultural behaviour had a clear connection to the artefacts they wore. The Punk-boy in the Dutch debate *No Future* even said it literally: his actions were prompted by his costume.⁸⁴ The Punks were very pessimistic about the future of the world. They believed that nuclear weapons would devour their chances of succeeding in life. The Punk in the debate *No Future* said that “the bomb” (thus, the nuclear weapons) was the real fuel of their emotions.⁸⁵ Their freight for the end of the world ignited their aggression. In the secondary literature, The Dutch Punk-group was described as very committed to the safety of the world and the ones who protested against the status quo, that included abhorrence towards the basis household-structures, small-scale work projects and politics.⁸⁶ These demonstrations were expressed by aggressive actions, for instance, throwing stones towards the police and conflicts with other adolescents and authorities.

By analysing the letters, the younger Punks seemed to be not that aggressive as the theory shows. Of course, this could be because of their age or can be the result of stereotyping. The students who identified themselves as Punk (and hard rock) mostly discussed their non-acceptance in the society as they were stereotyped as rebels while they only enjoyed listening to loud rock music.⁸⁷ This generalising is shown in one of the letters in which a girl complained about her nephew as he did not want his name in a birthday-advertisement in the local paper. The Mainstream-girl blamed his attitude on him ‘being Punk’.⁸⁸ This letter alone, illustrates how every rebellious action is blamed on his group. The feelings of being misunderstood improved in the late 80s/ early 90s, according to the letters. There is the possibility that when the fuel behind the Punks aggressiveness (the nuclear bomb) was disarmed, their anger vanished too. Listening to the Punk music became more important than politics, and with this attitude, you can argue if the Punks were ‘going back’ to the 70s again, where the artefacts did hardly play a role in groups forming. If that is the case: were the tense years of the Cold War the instigator of their style?

---

⁸³ Letter of girl, *VPRO-gids* 22 (1985) 103.

⁸⁴ *No Future*, Andere Tijden, 2009.

<https://www.anderetijden.nl/programma/1/Andere-Tijden/aflevering/286/No-Future>, 19:31

⁸⁵ *No Future*, 13:20-14:04.

⁸⁶ Bogt and Hibbel, *Wilde jaren, een eeuw jeugdcultuur*, 137.

⁸⁷ Especially seen in the debate about hard rock music in the *VPRO-gids* in 1987.

⁸⁸ Letter of girl, *VPRO-gids* 10 (1989) 80.

The actions of the Skaters were the opposites of the ‘aggressive’ Punk-behaviour. There was nothing more important than the freedom to skate.⁸⁹ And this meant not only *their* freedom (‘their’ as their own privilege as Skater-group). They believed that everyone- no matter the level of education or the pigment in the skin- had the right to skate freely.⁹⁰ Skating was all about friendship and about having fun and it connected the players who enjoyed the sport all over the world. One skater said the following: ‘If I was in Tokyo, the only thing I would have to do was meeting another skater and then I know exactly what he does.’⁹¹ Overall, they were optimistic about the future and they had faith in the creativity of the new adolescents.⁹² If the Cold War indeed affected the Punks, perhaps the attitude of the Skaters was influenced too. Although the positive mindset of the Skaters was already active in the 80s, the Skaters became Mainstream during the 90s. Perhaps ‘freedom’ was at that moment more within reach for the adolescents.

2.2.3. Place-making

For the Mainstream, the most important place was school, especially for the higher levels of education. In here, they spent the majority of their days studying and socializing. This was the place that not only shaped their identity but also provided them with contacts. Most friendships (thus cliques) originated from their fabricated classes. Both the Mainstream and the Misfits experienced negative associations with the school as identification tool, as one girl complained about a documentary on the VPRO about youth culture. Herein, the documentary-maker followed several adolescents to learn more about their daily lives. The writer of the letter complained that the documentary entailed the existing stereotypes surrounding subgroups that only Gymnasium-students go to school, while they have active social lives too.⁹³

Mainstream-Girl

That is nonsense, right? Skinheads and Dancers go to school too. It is not a specific characteristic of the Gymnesians to go to school! I am doing Gymnasium myself and I do not think about school all the time!

Dat is toch onzin: skinheads en dansers gaan toch ook naar school. Het is echt geen speciaal kenmerk van gymnasiasten dat ze naar school gaan! Ik zit zelf ook op het gymnasium en denk helemaal niet constant aan school.

⁸⁹ Letter of girl, *VPRO-gids* 21 (1990) 80.

⁹⁰ Kitty de Leeuw, *JONG!*, 422.

⁹¹ *Idem*, 423.

⁹² *Idem*.

⁹³ Letter of girl, *VPRO-gids* 28 (1985) 95.

This quote explains how the boundaries of groups (and generalisations), can be forged by outsiders.

Another interesting Mainstream-place, besides the school itself, can be the disco. By going to the disco, the adolescent was able to show her/his social (and dance) qualities but was, therefore, also an obligation to some. Many older adolescents complained about the nightlife, and the discos specifically, and the accompanied behaviour that was associated with these clubs.⁹⁴ Secretly, they did not want to be involved with alcohol but did not know how to stop visiting these places without losing face. Again, this shows how important it is for Mainstream to socialize in correct ways.

The Misfits had school as a symbolic place too, together with their residencies. Their houses were symbolized as anti-social behaviourism and were considered the opposite of the discos. Most people labelled the Misfit as friendless with no social activities. Spending your free time in your residencies can affect your general status.

Even though all adolescents were required to attend school, not all gave the school a specific symbolic meaning. Punks, for example, did not connect their identity to school. Their group was formed because of the music, so, therefore, the concert halls of punk/hard-core bands were essential for being a 'real' Punk. Skaters were also very interesting as the half-pipe or the skate park could be designated as symbolic places, but, with the Skaters, one problem arises: they considered themselves free. For both the Punks and the Skaters, their place-making was happening on the streets; in public. The Skaters wanted to skate everywhere and gave everyone permission to be a Skater, even if they did not attend skate parks. Thus, in this case, the place of the Skater was probably less symbolic to them. For the Punks, the streets symbolized freedom as well, but this sort of freedom was formed because of their attitude towards the rules of the Mainstream and adults. A Punk-boy explains that he and his friends liked to go to the park in the evening because he was too tired of adults whining about his life.⁹⁵

Now that we arrived at the conclusion of this chapter, the sub-question can be answered: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups forming between 1985-1995?* The Mainstream, Punks and Skaters all had different symbols, while the Misfits were characterized by the lack of symbols. The Mainstream was a typical creation of the popular media at the time: Magazines and televisions advised them how to dress and behave and many of the Mainstream-adolescents listened. According to the literature, they were mostly well-behaved and did not try to cause trouble. This behaviour is confirmed by the primary sources.

The rest of the analysed symbols functioned to be non-Mainstream. Most Misfits complained about their experiences of being bullied by the popular Mainstream-adolescents, and how these Mainstream-cliques 1) do not respect other opinions, 2) are bullies towards non-Mainstreamers, and how they 3)

---

⁹⁴ Letter of girl, VPRO-gids 25 (1986) 95-96.

⁹⁵ Kitty de Leeuw, *JONG!*, 416

followed the masses like sheep. By placing the Mainstream in an inferior position, they placed themselves as different (thus, higher) than them. For Punks, we see that originally, their subgroup was formed around the Punk-music which was broadcasted by television. In the 80s, this was supplemented with an alternative style that consisted of lots of ‘outrageous’ artefacts and was connected to their ‘aggressive’ behaviour. They identified themselves as the non-Mainstream group and the symbols showcased this: Everything the Mainstream was, the Punks did not want to be. So, for them, all the symbols were expressions of rebellion against the status quo. The Punks that did not want to be this rebellious (like the one in the letter), had trouble altering the boundaries as the anti-Mainstream symbols were too integrated into the society. The Skaters were very interesting too since their behaviour can be described as the revival of a kind of hippie-behaviour: Everybody is free and has the freedom to be a Skater if he wants to be. However, when looking at the symbols, they have more in common with the Punks. Not particularly in how the symbols are equal (because they have besides place-making very different symbols), but in how othering lays the foundation of these symbols. Just like the Punks, they did not want to be compared to the Mainstream and had used their symbols to distance themselves from the rest. So, in other words, everything revolved around the symbols of the Mainstream and how the other groups reacted to them.

3. Categorizing groups in contemporary youth culture: homogenous or not?

This chapter will be the second part of the comparison. In the previous chapter, the thesis set forth how symbols influenced the boundaries of the groups between 1985-1995. This chapter will use the same symbols to analyse the group formation of the contemporary youth culture: cultural artefacts, cultural behaviour and place-making. So, I will ask a similar question as in the previous chapter but this time in a different context: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups forming in contemporary youth culture?* If the literature according to the homogeneity of Generation Z is correct; the used symbols will be equal in every group, and othering will be used in other ways or will not be used at all.

First, I will set forth the context of Generation Z, just like I gave a historical context for the adolescents in 1985-1995. In this context, I will introduce the different groups, which are: 1) the Mainstream, 2) the Butjes, 3) the Tokkies and 4) the Gamers. In the second part of this chapter, I will analyse the different groups and the way they form their group boundaries through the symbols.

3.1. Generation Z: “You just want to be normal”

Generation Z consists the adolescents that aged in a whole different world than the 80s/90s. Their world bears elements in a fleeting and fragile economy, violence in the form of terrorism and new connections because of the development of technology. These pointers of Generation Z are selected because these subjects have the most relevance in the contexts of the chosen groups.

The new kinds of adolescents are raised in a globalised society that many theorists brand as the neoliberal society. According to Wendy Brown (2015), capitalism became dominant in many western societies, converting many political issues (like statecraft, education, culture, etcetera) into economic ones.⁹⁶ In *Undoing the Demos*, she complains about the perishing of democracy and how “economization” destroyed the values of the youth and transformed them into a new generation obsessed with money.⁹⁷ Through education, the new youth learns the importance of making money instead of following their passions. Subjects like economics and maths are approved by teachers as they are the fuel for generating profit for the country. This means automatically that subjects surrounding the arts are lessened, as they are considered ‘less profitable’.⁹⁸

Through their upbringing, the norms and values of the adolescents altered. The role of income was always important: they experienced the Great Recession in 2007, which was considered one of the worst global downturns since World War II. There were also two economic crashes in 2000 and 2008.⁹⁹ This means that the personalities of the adolescents were developed in a socioeconomic environment “marked by chaos, uncertainty, volatility, and complexity.”¹⁰⁰

The worried outlook on having economic stability did not arise only from the financial problems of their (grand) parents; they also worried/ are worrying about the future themselves. Many American theorists claimed that the concerns for high student debts characterised the American student. Although the education system in the Netherland is not alike, there have been some changes that worry the Dutch youth too.¹⁰¹ The Dutch generations before Generation Z enjoyed financial support from the government to help finishing their studies, making it possible to successfully complete their education without high student debt. In 2015, this support was abolished and was replaced with a student loan. This means that especially the adolescents from backgrounds of lower income cannot prevent a student debt without working part-time jobs. This means that the focus on money and the will to obtain financial security in the future is one of their top priorities.

For many theorists, this obsession with money has influenced the youth in a negative way: the adolescents are described as materialistic, hedonistic and having lost the ability to think critically because of their will to achieve economic resources.¹⁰² A German inquiry about the thinking processes of youth (‘Wie ticken Jugendliche, 2016), highlighted a group of adolescents who are focused on getting the right ‘brands’; who shape their identity through consumerism.¹⁰³ Although they claim that not every

---

⁹⁶ Wendy Brown, *Undoing the Demos: Neoliberalism's Stealth Revolution* (New York 2015) 17.

⁹⁷ Idem.

⁹⁸ Martha Nussbaum, *Not for Profit. Why Democracy Needs the Humanities* (Princeton/Oxford 2012) 15-26.

⁹⁹ James Emery White, *Meet Generation Z: Understanding and Reaching the New Post-Christian world* (Grand Rapids 2015) ‘Defining characteristics of generation Z’.

¹⁰⁰ Idem.

¹⁰¹ Henry A. Giroux, ‘The Terror of Neoliberalism: Rethinking the Significance of Cultural Politics’, *College Literature* 32 (2005) 1, 1-19, aldaar 7.

¹⁰² Jan D. Van der Ploeg, *Kijk op de Nederlandse Jeugd* (Antwerpen/Apeldoorn 2015) 17-19.

¹⁰³ Marc Calmbach, Silke Borgstedt, Inga Borchard, P.M. Thomas and Berthold Bodo Flaig, *Wie ticken Jugendliche: Lebenswelten von Jugendlichen im Alter von 14 bis 17 Jahren in Deutschland* (Berlin 2016) 92-93.

adolescent can be identified with these traits; many theorists believe that consumerism is more important than ever before, causing the importance of money to increase.¹⁰⁴

The fear of the new adolescent is not only embedded in the financial sector. They are all born in a period wherein terrorism was regarded as something ‘normal’, as all were born after 9/11. The adolescents are aware that everybody could fall victim of this sort of violence. For example, the Ariana Grande concert at Manchester in 2017 stirred lots of emotions in western countries when especially children and adolescents were targeted during a terroristic attack. Interestingly, these adolescents do not experience the same shock as other generations do. For them, this kind of danger was always entrenched in their daily lives, causing the adolescents to have an internal coping mechanism for these kinds of violence.¹⁰⁵

Because the outside world is full of terrors, Generation Z has the possibility to search their freedom online. Through technology, they levelled the playing field across generations and around the world. The adolescents of generation Z have agency in their lives, wherein creative and innovative thoughts can be shared through the Internet. The Internet is a very good example of why the identity of the adolescent is very fluid; the adolescent can be someone else online in comparison to their personality offline.¹⁰⁶ Through Social Media, the new adolescent is capable of managing hundreds of friendships online in a various display of apps. The most popular ones are Snapchat, Instagram, Youtube and Facebook. The persona online has an ever-increasing role in the offline culture. Vivek Pandit (2015), writer of the award-winning novel *We Are Generation Z*, explains that “the traditional factors that used to shape our identities- real-world experiences, real-world friendships, relationships with parents and extended family- are now being supplanted by factors borne out of the online experience. How many likes, shares, and views I had defined my popularity more than the number of kids I hung around with did.¹⁰⁷ This quotation makes the relationship between the online and offline world perfectly clear: your success on social media mediate your level of popularity in school.

The technological development is also visible in the game industry. Adolescents are able to escape on- or offline from reality through their video games. Although Gen Xers were probably the first children to spend their leisure playing video games, the adolescents from Generation Z take the cake. Examples of these games are Minecraft, Call of Duty and the newest craze, Fortnite. Generation Z adolescents use various devices (Playstation, tablet, mobile phone, laptop) to play these new methods of entertainment. These games give adolescents a sense of escapism from the real world and create a social component that allows adolescents to connect with friends or strangers from the other side of the

---

¹⁰⁴ Idem, 93.

¹⁰⁵ White, *Meet Generation Z*, ‘Defining Characteristics of Generation Z’.

¹⁰⁶ Vivek Pandit, *We Are Generation Z: How Identity, Attitudes, And Perspectives Are Shaping* (Texas 2015) Chapter 1: technology domination.

¹⁰⁷ Idem.

world. This is the reason why Corey Seemiller and Meghan Grace does not use the word ‘gaming’ anymore but introduces the term ‘social gaming’.¹⁰⁸

The 4 subgroups: Mainstream, Butje, Tokkie and Gamer

As already mentioned in the methodology, I conducted fieldwork on a high school. The following analysis is a result of the gathered data during my fieldwork in that particular high school.

When focusing on the Mainstream, there are many similarities to the ones who identified themselves as ‘normal’ or ‘average’ 30 years ago. Like the Mainstream in the last chapter, the group consists of various cliques that are generally influenced by the popular culture highlighted on television or Social Media. Specifically, this school has students of a higher socioeconomic status, which means that the Mainstream in this school can be different compared to the typical Dutch high school.

Interestingly, the Mainstream-group has increased significantly since Generation Z. A German rapport about the changing ideologies of the German adolescent states that there is an emphasis on the strengthened connection between adults and adolescents, as most contemporary adolescents shared equal norms and values as their parents or teachers.¹⁰⁹ This means that the binary division between peer-orientated and parent-orientated students weakened as most students and adults want to achieve the same goals, having good school results for example. This seems, compared to the 80s and 90s, not that revolutionary as the bond between Mainstream and adults were underlined too in that period. What is new is that the German researchers stated that the word ‘Mainstream’ does no longer have the same negative connotation: “In comparison with the study in 2012, it is new that the notion of “Mainstream” is no longer a swear word. In contrary, it is a key concept in self-understanding and self-description.” (*Im Vergleich zur Studie 2012 ist dabei Wirklich neu, dass der Begriff “Mainstream” heute kein Schimpfwort mehr ist. Im Gegenteil- er ist ein Schlüsselbegriff im Selbstverständnis und bei der Selbstbeschreibung*).¹¹⁰ Of course, this can be the result of their cautious behaviour; trying to stay afloat in a neoliberal society where good grades are highly appreciated in further endeavours. The claim about homogeneity finds its roots here.

The adolescents who are called ‘the Butjes’ are the contemporary Misfits-members. The word itself originated from Groningen and is distributed to many schools outside the province, including to the high school I investigated.¹¹¹ The Butjes-members are the ones who are not able to fit in because they are according to their peers, too nerdy (meaning that they learn too much), too well-behaved (because they do not get in trouble) or too weird (deviating too much from the normal behaviour/artefacts in this high school). Just like the Mainstream, the Butjes are branched into dozens of cliques, which means that you have Butjes in all study levels and all ages without feeling the

---

¹⁰⁸ Seemiller and Grace, *Generation Z Goes to College*, 71-72.

¹⁰⁹ Calmbach, Borgstedt, Borchard, etc., *Wie ticken Jugendliche*, 475.

¹¹⁰ Idem.

¹¹¹ <http://www.etymologiebank.nl/trefwoord/butje>
Consulted, 05-01-2019.

connection of togetherness. In the high school where I conducted my research, there is only one subgroup inside the Butjes that do experience closeness and that is a group called The Rebels (or by peers, the super-Butjes). This is a group between the fifteen and twenty-five members. The Rebels is shaped by the office manager of the high school, who described herself as the mother or the aunt of the group.¹¹² According to two self-proclaimed Butjes, both identify themselves as Butje and part of the Rebels- but this is not the case for every Butje. Not every Butje feels a Rebel, but every Rebel is, according to peers, a Butje.

The third group that I will investigate, is the Tokkies. The name Tokkies originates from the Dutch documentary about an a-social family called the Tokkies, what then became the new term for all a-social people in the Netherlands.¹¹³ The Tokkie-group are the adolescents who are the opposite of the local Mainstream (which is more directed to the rich lifestyle and the higher study levels). In this group, the students have overall less capital or learning abilities (thus, social constraints) than the average student. Part of the Tokkie-group in this particular high school is, according to the informants, the so-called Smokers and the so-called Blowers. Both groups consist of boys of all ages and are incorporated in all-study levels but are classified as Tokkie because of their behaviour. There is also a group who identifies themselves as the Foreigners (*De Buitenlanders*); a subgroup that is separated from the other (Dutch) subgroups “because of the colour of their skin”.¹¹⁴ But -and this makes it complicated- many peers *do* identify the Foreigners as part of the Tokkies without the Foreigners knowing. Again, this shows the fluidity and subjectivity of labelling and group boundaries.

The fourth group that I will analyse is called the Gamer-group and is a group that clearly fits Generation Z like a glove. As Corey Seemiller and Meghan Grace pointed out, through the multiplayer-function, Gaming can be considered as a social activity that can increase the bond between members. Because a laptop is mandatory, there is a fertile foundation for this group. The Gamer-group consists of a large number of first-year boys (mostly around 15-20 members) who play video games during the breaks. It is important to know that age is not the determining factor here. Students who failed their classes and had to redo their first year are considered Gamers too when they possess the right symbols. Although this group is mentioned lots of times by their peers, the Gamers hardly experience a sense of togetherness with *all* the members. This is because the Gamers are divided by the own boundaries of their classrooms; they do not know (or want to know) the Gamers from the other classes. This means that there are many Gamer-cliques throughout the school that do not feel connected to the other Gamers.

3.2. Analysis according to cultural artefacts, cultural behaviour and place-making
In this section, I will analyse how the symbols cultural artefacts, cultural behaviour and place-making, will form the boundaries of the four selected groups in present days. Also, I want to repeat that in the

---

¹¹² 01-11-2018, semi-structured interview, 5:51- 6:41, the office manager.

¹¹³ <https://www.encyclo.nl/begrip/de%20tokkies>, consulted 15-12-2018.

¹¹⁴ 31-10-2018, semi-structured interview, 01:46-01:99, two Foreign-boys (5Havo).

analysis the boundaries of the group are not that static as it is portrayed in this chapter. The fine lines between certain groups are very hard to determine- even by the practitioners of the symbols- as many students are unsure in what group they belong to. Especially at this school, I experienced that the way students identify themselves are in many cases not in line with the overall, created image by their peers. Besides the subjectivity of the group boundaries, the group's identification is not permanent either. A member of the Mainstream can easily degrade to a Butje, while a Butje can integrate into Mainstream too- just like Misfits and Mainstream in the previous chapter.

The last disclaimer is about the school where I conducted this research. This school gives a unique observation of youth culture and is not a clear representation of all the Dutch high schools in general. Like I explained in the theoretical elaboration, all schools have different social boundaries, making the boundaries of youth groups in every school different. This school is because of its residencies a meeting place for many adolescents with high socioeconomic status; making the norm (the consensus between members about accepted symbols) undoubtedly different from (Dutch) schools elsewhere.

3.2.1. Artefacts

When I explained to the Mainstream-informants the definition of cultural artefacts and asked how these artefacts are represented throughout school, they mostly recalled the different types of clothes inside the school- something that was very interesting as the adolescents today are attacked by outsiders because of their homogeneity. Two Mainstream-girls explained to me that clothing was not 'that' important, as you could pass for Mainstream (they called it 'normal' instead of Mainstream) with only a hoody, jeans and sneakers if the individual pieces have a decent label.¹¹⁵ During observing, I noticed the abundance of comfortable clothing as well. Both boys and girls wore oversized hoodies (mostly from brands like Hollister), and both wore jeans (the girls' jeans were ripped in many cases). But not every sweater is accepted by the Mainstream, according to many informants. Two Mainstream-informants explained that both the peers who wear clothes without brands and the peers who purchase certain high-brand clothing are excluded from being normal:¹¹⁶

Girl A.	Clothing with brands are normal, but it is, like, Nike and Adidas. If you show up with Monclèr, then it's like.. yeah..	<i>Het is wel merkkleding maar dat is dan wel gewoon Nike en Adidas, maar als je dan opeens met Monclèr of zo komt, dan is het van... ja.</i>
----------------	---	---

¹¹⁵ 31-10-2018, semi-structural interview, 2:17-2:42, two Mainstream girls (havo and vmbo).

¹¹⁶ Idem, 3:16.

Both informants shared the opinion that brands like Dsquared, Ralph Lauren and Stone Island would never be part of the Mainstream fashion.¹¹⁷ Through this interview, I got the impression that non-brand clothing was more acceptable than the so-called “Kakker”- brands.

This impression was sort-of confirmed later in the conversation. Adidas and Nike Airforce are both brands for athletic and, therefore, comfortable clothing pieces. When I asked if every clothing item should have these brands, both girls agreed that this is not a necessity. Other adolescents (even non-Mainstream) confirmed this. One boy who identified himself as a Foreigner told me that the Mainstream-cliques wear both brands and non-brand clothes.¹¹⁸ These non-brand clothes are mostly sold in multinational retails like H&M and Zara. One boy explained that you should ‘mix these items’, as one day you want to look expensive and the other day you dress more simply.¹¹⁹ During an informal interview, one girl mentioned the importance of showing your wealth in this school as this could be an indicator of your status.¹²⁰ Although she does not identify herself as a Mainstream-girl, this could be the reason why mixing is important for many Mainstream-students too.

When the students are older, the Mainstream-girls can alter their appearance. In the 80s and 90s, we already noticed a hype for the Hollywood dresses and make-up. The older adolescents embrace this too, but then more influenced by Social Media. The comfortable sneakers can be replaced by ‘nice’ boots and high heels and make-up is by many seen as the foundation of taking care of yourself.¹²¹ When I asked a girl in the hallway how she was able to apply her make-up so beautifully, she responded that this was an inspired look of Nikkietutorials latest Youtube video.¹²²

This remark prompted many questions about the role of social media in their lives. When I asked the informants what platform determined the Mainstream-trend, four informants (three Mainstream-girls and a Rebel-girl) replied that social media sets the bar for fashion. Specifically, the applications Snapchat and Instagram were mentioned as important tools for knowing what could be considered stylish and what is not. They used these applications not only for following their peers (and thus, copying each other styles), but also to find Instagram models whom they were able to duplicate. Especially Dutch celebrities were followed, like Anna Nooshin and Nikkietutorials, who are both Dutch and specialized in fashion and make-up.

The second group I will analyse are the Butjes- the ones who can be compared to the Misfits in the mid-80s/mid-90s. Artefacts are for Butjes very important as many Butjes lack the cultural artefacts to become popular or use the artefacts to diverge themselves from the existing norm. Two members of the Foreigner summed up some of these artefacts:¹²³

---

¹¹⁷ Idem, 03:37

¹¹⁸ 01-11-2018, concept mapping, 4:00, two Foreigner-boys (5havo).

¹¹⁹ Idem.

¹²⁰ 11-10-2018, informal interview, 11:20-12:10, 3 Kakker-girls (6vwo).

¹²¹ 01-11-2018, concept mapping, 6:55, two Foreigner-boys (5havo).

¹²² 11-10-2018, informal interview, 9:30-9:45, one Mainstream-girl (?).

¹²³ 31-10-2018, semi-structured interview, 10:43, two Foreign-boys (5Havo).

Boy A.	They are especially.. uuhh..	<i>Zijn vooral uuh....</i>
Boy B.	Big rug sacks, wide pants	<i>Grote rugzakken, wijde broeken</i>
Boy A.	Like nerds, actually	<i>Beetje nerd eigenlijk</i>
Boy B.	Not an acceptable style, you know. Those are the real Butjes. No, say, I have to go the barber too, but those unkept hairstyles, and, how do you call it, style, clothing style, taste.	<i>Geen goede kledingstijl gewoon, dat zijn de echte Butjes. Nee, zeg, ik moet nu ook naar de kapper, maar van die onverzorgde kapsels, en, hoe noem je dat, stijl, kledingstijl, smaak.</i>

So, in other words, they do not follow the trend as the Mainstream-members do. According to these two informants, they wear bags that are too large (which could indicate pro-school (thus, uncool) behaviour) and have unkempt hairstyles.

The Butjes who rebel against the Mainstream complain about the ‘sheep’-attitude of the masses and the lack of creativity in contemporary fashion choices. These Butjes remain a minority of the students and use extreme hairstyles (like mohawks or flashy colour choices) or fashion styles to cling onto originality. These types of choices are almost equal to the anti-Mainstream cliques of the previous chapter, as these artefacts were used by Punks too. Although I have heard of these students by various sources, I did not notice the rebellious Butjes during observing. A Butje-clique, called the Rebels, gave me more insight into the style of the Butjes. Many of the girls wore short, functional hair, which was, according to the office manager, a risk as most Mainstream girls wear their hair long.¹²⁴

The third group is the Tokkie-group and they can be considered the opposite of the Mainstream, just like the Punk was in the previous chapter. They are the ones who have, according to the Mainstream-students, ‘no style’.¹²⁵ For me, this was one of the most interesting subgroups as this group was very prominent in the informal and semi-structured interviews of the Mainstream-students because of their style. Both the Tokkie-boys and the Tokkie-girls were revealed to be different from the other groups in school. According to seven Mainstream-girls, the Tokkie-girls are known for their provocative style of clothing.¹²⁶ Specifically, the girls mentioned their low mini-skirts, crop tops (thus, bare midriffs) and their cakey make-up. The make-up of the Tokkie-girls was a returning subject since two other Mainstream-girls referred to the excessive use of Tokkie-make-up as well. During concept mapping, they connected the makeup card to the Tokkie-girl. Although they later switched it to the Mainstream-group, they were dubious about their decision. When I asked why, they explained that wearing makeup is normal, but that they hesitated because of the importance of makeup to Tokkie-girls. “They just wear

¹²⁴ 01-11-2018, semi-structured interview, 4:37-5:03, the office manager.

¹²⁵ 10-10-2018, informal interview, 11:00, 2 Kakker-boys (6vwo).

¹²⁶ 14-11-2018, informal interview, 10:55-11:25, 7 Mainstream-girls (4havo).

a little more [makeup].¹²⁷ (*Ze dragen gewoon een beetje meer van dat*). When I asked the Mainstream-girls why the Tokkie-girls wear so much make-up, two girls explained that they want to attract (Tokkie-)boys and that they are in fact ‘sluts’.¹²⁸ Interestingly, the Mainstream-girl who was inspired by the Nikkietutorial-video wore a full face make-up look too, but was considered ‘cool’ by her other Mainstream-friends. Maybe, because the look was inspired on a famous Youtuber, the girl got a free pass.

The Tokkie-boys are striking too, according to my informants. Most students identified them as the students who wear coats with fur collars, jogging pants and caps- cultural artefacts that would indeed be notable in this school’s environment. Interestingly, the Tokkies were for me- an outsider- very difficult to catch sight on. In total, I saw one boy wearing jogging pants and when I asked him for an interview, he declined. I shared the disappointing discovery with my informants, and this created a dichotomy of the students who believed that the number of Tokkies was actually exaggerated and that their peers made the number higher, and the students who thought that I was just unlucky in my search.

When I focused on the coat with fur collars, I experienced more luck. During the breaks, I noticed a small group of boys wearing these kinds of coats. When I asked if they were part of a specific group, they answered that they were part of a different subgroup: the so-called Foreigners. When I asked them about the Tokkies, an interesting conversation arose about the boundaries of both the Tokkies and these Foreigners:¹²⁹

English	Dutch
Because I am, yeah-; a Tokkie is not brown or something. I <i>am</i> a Foreigner though. As a Foreigner, you can’t be a Tokkie. There is no such thing as a foreign Tokkie. If you want to a Tokkie you really have to be Dutch, like a wannabee stereotype Moroccan or something, smoking weed, that is really Tokkie.	<i>Omdat ik echt, ja, een tokkie is niet bruin of zo. Ik ben wel buitenlander. Als buitenlander kan je geen tokkie zijn. Er bestaan geen buitenlandse tokkies. Als je tokkie wilt zijn dan moet je écht Nederlander zijn, zo van wannabee stereotype Marokkaan of zo, vaak wiet-roken, dat is echt tokkie.</i>

So, according to the Foreigners, it is impossible for them to be a Tokkie because of the colour of their skin. The Tokkies, however, can be part of *their* group as wannabees.

The other informants had different boundaries for both the Foreigners and the Tokkies. During concept-mapping all the informants (minus the Foreigners themselves) placed the Tokkies with the Foreigners as ‘they [the Tokkies and the Foreigners] are all the same’. Again, this shows the subjectivity

¹²⁷ 18-10-2018, concept mapping, 0:45, 3 Mainstream girls (3Havo and 3vwo).

¹²⁸ 14-11-2018, informal interview, 10:55-11:25, 7 Mainstream-girls (4havo).

¹²⁹ 31-10-2018, semi-structured interview, 01:46-01:99, two Foreigner-boys (5havo).

of the group boundaries. Can artefacts be *this* powerful that it can function as a dominant tool for generalisation? Unfortunately, the answer is not that simple because the Tokkies have two separate cliques that cannot be connected through style: The Smokers and the Blowers. According to the informants, these students are considered Tokkies too, but their jackets are not embellished with fur collars or hoods like the others. Although they all smoke (which can be categorized as a cultural artefact (“the cigarette”) and cultural behaviour), artefact-wise I did not recognize the Smokers and Blowers right away as many students smoke during breaks without being labelled as Tokkie. So, it is interesting that for some Tokkie-cliques (the ones who wear Tokkie-style) artefacts play a very strong role in setting the boundaries while other Tokkies are characterised by other symbols.

The fourth group is called the Gamers. These boys are hard to notice when looking at their fashion style because most boys blend in perfectly with the Mainstreamers. Most boys wear casual vests and sweaters (some with a brand, some without), and all wear sneakers- nothing out of the extraordinary. The artefacts that do make them unique are not per se the laptops, as the school wherein I conducted this research is a laptop school, but the games they play *on* the laptops. Although their love for video games is intertwined with the behaviour-symbol, the game itself as a symbolic boundary worth analysing. When I observed the largest Gamer-group (seventeen members), I noticed several cliques inside their community. There were the ones who played the video game, the members who observed the playthrough and the individual Gamers that play on their phones or watch Youtube game tutorials. Thus, in this group, cultural artefacts itself do not create Gamers as most Gamers do not play games during breaks.

3.2.2. Behaviour

Now, this thesis will focus on the way the adolescents in this high school interact with each other to solidify their group boundaries. The behaviour of Mainstream-cliques is in many cases connected to the standard behaviour of adolescent’s nowadays- meaning that they strive to be ‘normal’. For most, this means that you have to be social, and thus, have a clique that you are part of. Interestingly, is that when you are too social (and that it has negative effects on your schoolwork), the behaviour is frowned upon by all the informants. During concept-mapping, all informants agreed that studying is very important for achieving a diploma. The importance lay on the right balance between socialising and studying: a party now and then is accepted (and even praised) while studying is applauded too as long as you do not ‘overdo’ it. This sounds again familiar, as the previous Mainstream cherished the same balance. When asking what an informant meant with ‘overdoing’ your homework, he replied that studying should not affect your social life. When a student is getting high marks, whilst having no friends, he has ‘no life’.¹³⁰ This is also similar to the behaviour of the Misfits.

---

¹³⁰ informal interview, 10:55-11:25, 7 mainstream-girls (4havo).

Socialising does not mean that it always has to be a nice conversation. On the contrary, there is quite a lot of friction between the female Mainstream-cliques, which causes lots of rivalry between them. Almost all female Mainstream-cliques I interviewed, both young and old-, revealed that they disliked other cliques because of their ‘bitchiness’. The ones who are called ‘bitchy’ are in most cases the ones who are described as the girls who want to be popular; who calls them names, are only interested in boys and acting like they are above everybody else (even the teachers). In this case too, othering plays an essential part for identification purposes. When I talked to six Mainstream-girls, they described themselves as ‘unique’ and ‘quirky’ in opposition to the vain popular Mainstream-girls who wear make-up and do ballet.¹³¹ By placing the other Mainstream-groups lower in an inferior position, they strengthen their bond as a clique.

For Butjes, it is clear that they are the ones that overall do not possess the same socializing-abilities as the Mainstream. This disadvantage can be integrated into social disorders or just a more introvert personality. During concept mapping, ‘having no friends’ was mostly appointed to the Butje-group. When I asked the informants why they connected these cards, they explained that the Butjes are always sitting alone during lunches or sit separately from their peers during the classes. One Foreign-boy elaborated:¹³²

Boy A:	<p>They simply don't say anything [...]. And every time with their puffed up jackets and a bag 2x3 meter like their going on a world trip or something... that.. they.. they simply say nothing. They will never fuck a girl, you know. Those are the real Butjes. That is the truth!</p>	<p><i>Ze zeggen ook gewoon niets. [...] en elke keer als met opgepofte jas en een tas bij twee bij drie meter, alsof ze elke dag op wereldreis gaan, dat.. die.. die zeggen ook niks. Die zullen ook nooit een chick ballen of zo. Dat zijn echt Butjes. Het is wel zo!</i></p>
--------	---	---

Again, the informant called attention to the interactions with the opposite sex. Because they do not interact with other students, they will never find a girl to have sex with, causing them to be uncool/Butje.

Interestingly, when I asked the Butjes for elucidation on their group characteristics, the informants dismissed the allegations of being friendless. Both Butjes explained that they do have friendships, but that these friends are not going to the same school. The office manager of the Rebels (the Butje-clique), confirmed this.¹³³

¹³¹ 26-09-2018, informal interview, 13:00-13:35, six Mainstream-girls (2gymnasium).

¹³² 30-10-2018, semi-structured interview, 10:24-10:36, two Foreigner-boys (5havo).

¹³³ 01-11-2018, semi-structured interview, 01:53-02:46, office manager.

Office Manager	<p>I always say to them: you have a lovely group of friends here [the Rebels]. Really, no friends? They have often scouting or music, you guys have...., or chess clubs, horseback riding, friends... but not in this school. They have trouble connecting with these children. They are no hockey players. [...] They [the hockey-players] are very critical. Here, we are not critical at all. You are nice, or you are not.</p>	<p><i>Ik zeg altijd tegen ze: Jullie hebben een hartstikke leuke groep hier. Wat nou, geen vrienden. Ze hebben vaak scouting of muziek, jullie hebben juist...., of schaakclubs, paardrijden, vrienden, maar niet hier op school. Daar sluiten ze wat moeilijk bij aan. [...] Die zijn heel kritisch. Wij zijn hier helemaal niet kritisch. Je bent aardig of je bent het niet.</i></p>
----------------	--	---

This means that most Butjes *do* socialize, but simply with the wrong kind. This can imply two meanings: that it is crucial to convince others of being social by having friends here at this school or that you have to gather the ‘right’ type of friends. Through the observations and other interviews, I can conclude that both meanings are essential for constructing the Butje-boundaries. Scouting, chess, music are all activities that are considered as ‘lame’ (*kneuzig*) and if you are only friends with the Rebel-clique is it seen as desperate as they accept everyone.

The Tokkies, the third group, possesses very contradicting methods of socializing. Many informants said that they thought the Tokkies were very talkative and sociable. Some Kakker-girls added that the Tokkies make the best jokes and are always the talk of the school, while others described the behaviour of the Tokkies as ‘being louder than normal adolescents’.¹³⁴ This last remark could mean two things: It can enhance the previous comments about being very sociable but can also lean towards rudeness and getting into trouble.

The latter is confirmed by the informants who talk negatively about the Tokkies, saying they are anti-social and rude to other classmates and teachers. This behaviour is accompanied by illegal activities, mostly related to drugs issues- which makes many students feel intimidated by them.¹³⁵ A Foreigner-boy described this as ‘joking around’ but not many agree with him. Many troublemakers are negatively judged by their peers. Many informants explained how the Tokkies (and students from the lowest study-grade overall) are always making trouble. One informant called the Tokkie-group a ‘cage of apes’ (*apenkooi*) because the only activity the Tokkies do is fooling around.¹³⁶ A Mainstream-girl who is in the lowest study grade (and has, therefore, lots of contact with the so-called Tokkies), explained to me that most of the gossip about the Tokkies were exaggerated by the higher learning levels

¹³⁴ 11-10-2018, semi-structured interview, 3:21-3:47, one Mainstream-girl (5vwo).

¹³⁵ 11-10-2018, informal interview, 10:30-10:45, two Kakker-boys (6vwo).

¹³⁶ *Idem*.

to distance themselves from the Tokkies. She told me angrily that ‘6vwo should try to be normal for once!’.¹³⁷ Again, these are signs of how othering shapes the boundaries of groups.

Interestingly, their behaviour is still quite similar to that of the others. In all the concept-mapping exercises, informants agreed that every student- even the Tokkies- learns for their tests. One Tokkie affirmed this by stating that he wants to get his diploma to earn some cash.¹³⁸

The last group, the Gamers, are known because of their activities related to playing video games. As I mentioned in 3.2.1., there are more Gamers that observe their peers or Game-Youtubers while than Gamers who play the games. The Gamers that *do* play are social-gaming as they are playing multiplayer games with each other and with other people online.

It was very peculiar that some boys from other ages refused to accept the Gamer as a subgroup. Two Foreigner-boys explained this remark by stating that playing games does not make you a Gamer. Every boy- young/old, high/low study level- plays video games, according to one of the Foreigners. For this reason, he did not consider the Gamers as gamers, but rather as Butjes. When I asked why they were considered Butjes when everybody loves video games, the Foreigners explained that the Gamers play video games *at school*.¹³⁹ So here, there is a relationship between place-making and behaviour that will elaborate further in 3.2.3. Interestingly, the Gamers do not consider themselves as Gamers either. When I asked a Gamer about the characteristics of their group, he said the following:

Gamer A.	Yeah, it is not really a game group. It’s just a.. a.. group of boys- from our class actually...Almost all the boys. Also, people who don’t game join us because they like this more than... sitting alone or sitting with other people.	<i>Ja, het is niet echt een game-groep. Het is gewoon een..een groepje jongens uit onze klas eigenlijk.. bijna alle jongens. Ook mensen die niet gamen die zitten daar gewoon puur omdat ze dat leuker vinden dan .....uhm.. alleen zitten of bij anderen mensen zitten.</i>
Me:	Does it bother you that you are seen as a sort of group?- that these are the Gamers?	<i>Vind je het vervelend dat je eigenlijk als een soort groepje wordt gezien?- dat dit de Gamers zijn?</i>
Gamer:	Uhm... Who told you this actually?	<i>Uhm... Van wie hoorde je dat eigenlijk?</i>
Me:	Multiple people honestly. Not specifically about you, but when I ask about multiple subgroups... Yeah, you have the Gamers- they always start with that.	<i>Eerlijk gezegd van best veel mensen. Niet specifiek over jou hoor, maar als ik vraag naar meerdere subgroepjes.. Ja, je hebt de Gamers, daar beginnen ze altijd mee.</i>

¹³⁷ 31-10-2018, semi-structured interview, 14:19, two Mainstream-girls (3havo, 3vmbo).

¹³⁸ 03-10-2018, informal interview, 13:00-13:30, one Tokkie-boy (4vmbo).

¹³⁹ 30-10-2018, semi-structured interview, 11:49-12:00, two Foreigner-boys (5havo).

Gamer	Yes, yes.. That's.. Of course, that is true, and it is always those first-classers who can't do.... Just "normal stuff". *Bends his two fingers*. And they just play video games... Simply because they think.. uhm.. yeah, I got a Macbook. ..	<i>Ja, ja... Dat is.. Natuurlijk, dat is waar, en het zijn altijd weer die burgklassers die weer gaan... "normale dingen" kunnen doen.</i> <i>*Buigt twee vingers*</i> <i>En ze gamen maar... Puur omdat ze denken.. uhm.. ja, ik heb een macbook....</i>
Me:	So why not use it, right?	<i>Dus waarom het niet gewoon gebruiken?</i>
Gamer:	You can play games on it, so why shouldn't you do it?	<i>Je kan er spelletjes op spelen dus waarom zou je dat dan niet doen.</i>

During this interview, the Gamer attacked sarcastically the 'normal' people who identify them as Gamers. Again, this shows how some people are forced into their group by- in this case- the Mainstream. For the Mainstream, the Gamers are a large group of boys who play video games during the breaks, while in reality, the boundaries are more directed towards gender and class as the different Gamer-cliques have no contact with each other whatsoever.

Although the Gamers are the laughing stock of the non-Gamers, the condemnation is not too everlasting. One informant explained that almost every boy is a Gamer in their first-year- even himself. He explained: 'There is a time when you think: let's do something about myself.' (*Als je op een gegeven moment denkt: Ik ga wat aan mijzelf doen hier*).¹⁴⁰ This means that when you are older, the members of the Gamers will transform to other subgroups, while the new first-years take their places.

3.3.3. Places

The search for the connection between identity and places is here a little bit more specific than in the previous chapter, simply because I did not possess sufficient primary sources to go into more detail. In this fieldwork, I noticed that place-making was more detailed than only having 'school' as part of your identity. In this chapter, the places inside the school are highlighted and how this symbol sometimes decides why students are labelled.

The Mainstream-cliques have many places where they could hang-out during the breaks, which makes it very difficult to place them on maps. They are scattered everywhere throughout the school grounds, in- and outside the building. Although many informants claimed that there were no fixed places during breaks, many admitted that they all preferred some places over others. A Mainstream-boy explained that although he does not have a fixed place, he stands most of the time outside the school building with his best friends. He denied the claim that this place was appointed to him; he had many

¹⁴⁰ 30-10-2018, semi-structured interview, 11:49-12:00, two Foreigner-boys (5havo).

friends besides his core and was actively floating between these different cliques, but, he admitted, the spot he preferred was always free as everybody knew he liked to spend his breaks there.¹⁴¹ He adds, that the cliques surrounding his standard place, were always the same. It was easy for him to find his classmates on the school grounds as they stood always near the same spot. This can hint towards the existence of fixed places, but that the participants are flexible. In other words, the places are ‘booked’ by the Mainstream-cliques, but individual clique-members are not required to use them all the time.

One of the liveliest places during the breaks is the grand-cafeteria, which I divided in section B, C and D (see the appendix). According to the informants, these are the places where ‘everybody’ sits. When I asked for clarification, the informants explained that they meant the ‘normal ones’ and the Gamers.¹⁴² In these sections, the places are not fixed. During the observations every break, I noticed that the booth and tables were occupied by different students each break. Especially the younger Mainstream-cliques seemed to place themselves in section B. This was confirmed during an informal interview with older Mainstreamers, who thought the cafeteria was ‘too rowdy’ for their liking. The exception was section D, the upper floor of the cafeteria. According to a Mainstream-girl, this was the place for ‘cool’ Mainstreamers.¹⁴³ During observation, I noticed that mostly older Mainstreamers occupied the chairs. Once, the first-years used section D too when the furniture was empty for a long time. This can mean that there is a hierarchy and that the first-years had to wait their turn before going to section D.

I heard multiple times from the informants that younger students felt more attracted to fixed places than older students. This was confirmed by six second-years, who explained to me the importance of having a good place to hang-out during the breaks. Two weeks before the informal interview, they seized a very cool spot where they sat during the lunch; it had chairs to sit on and tables to stall their food. But, recently, other popular (and older) Mainstream-girls seemed interested in their fixed place too and shooed them away. The second-years explained that they called themselves the ‘Travellers’ now since they lost their fixed place and had to move constantly throughout the hallways. Now, they were sitting on the ground and were by some considered as part of the Butjes.¹⁴⁴

Sitting on the ground was one of the most humiliating places, according to the informants, and was during concept-mapping always connected to the Butjes. Just like the Mainstream, the Butjes were shattered everywhere throughout the school but unlike the Mainstream-cliques, they were sitting on the ground. When I asked why the Butjes are sitting on the ground, the non-Butje informants explained that sitting on the ground was considered unhygienic and should be avoided in all costs. One Mainstream-boy clarified this by stating that there were not enough chairs for all the students to sit on, but that the lack of seating was no excuse to sit on the ground as standing was a good solution for this.¹⁴⁵ I asked

---

¹⁴¹ 11-10-2018, informal interview, 12:00-12:10, two Mainstream-boys (6vwo).

¹⁴² Idem.

¹⁴³ 26-10-2018, concept-mapping, 3:10, three Mainstream-girls (2 3havo and 1 3vmo).

¹⁴⁴ 26-09-2018, informal interview, 13:00-13:35, six Mainstream girls, 2gymnasium.

¹⁴⁵ 11-10-2018, informal interview, 12:00-12:10, two Mainstream-boys (6vwo).

three first-year girls for a reply (since they were sitting on the ground) and they shrugged, saying that the older students were sissies (*mietjes*) and that clothes could not be that easily soiled.¹⁴⁶ Interestingly, both groups- the Mainstream and the Butjes- use othering to identify the other. The Mainstream calls the Butje unhygienic, while the Butje makes remarks about the vanity of the Mainstreamers. Because of these comments, both members felt better about their own decision.

The Rebels, a subgroup inside the Butjes, are very easily located and is a clear representation of a fixed place. In the case of the Rebels, all the students from this high school know where they are located, since they transformed the office of their leader (the office manager) into their headquarters and is ‘forbidden area’ for non-Rebels, according to the non-Rebel informants. When I asked why this was forbidden, they explained that it was not prohibited by the office manager to enter (‘as she was very nice’ (*want ze is best aardig hoor*), but that it was not allowed by their peers.¹⁴⁷ One other informant called it even social murder to enter the headquarters during breaks as this transformed every student into a Rebel- a degradation in his eyes.¹⁴⁸ The office manager herself noticed the effect of the place on the students too:¹⁴⁹

Office manager

I had a student that... it was kind of funny... who, uhm, was here every day for three years straight. And then he joined the Music Festival and he integrated... in the group of musicians. Finally, he dared to connect with other students during the breaks. Yes, and then he disappears. They never say hi anymore. It is really typical. They are on your lap for three years and, suddenly, you will never see them again. I personally do not mind, but it is really peculiar.

Ik heb een kind gehad die... was nogal grappig, die uh.. die heeft hier drie jaar elke dag gezeten en toen ging hij meedoen het muzieksfestival en dan werd hij opgenomen in die... in die groep van muzikanten en toen durfde hij.. zeg maar in de pauze... die andere kinderen ook op te zoeken. Ja, en dan verdwijnt hij. Die komen ook nooit meer gedag zeggen. Het is echt heel typisch. Zit hier drie jaar op schoot en dan zie je ze gewoon niet meer. Het geeft ook helemaal niet, maar dat vind ik gewoon heel bijzonder

¹⁴⁶ 10-10-2018, informal interview, 13:00-13:30, 8 Mainstream-girls (1havo).

¹⁴⁷ Idem.

¹⁴⁸ Idem.

¹⁴⁹ 01-11-2018, semi-structured interview, 07:28-08:00, office manager.

You can see the fixed boundaries in this quote. When you ‘promote’ to Mainstream, you cannot enter and use the places of the Rebels anymore. If you do, there is a chance that the place will decrease your status.

I had trouble locating the Tokkies as I already wrote in the previous section of this chapter. During concept mapping, most informants connected the Tokkies to the cards: ‘outside and near the fences’. When I checked these places, I could only find the Smokers and the Blowers. Although I did not interview the Blowers, the members of the Smokers (five boys) were very open about their experiences with other groups after they said jokingly that probably the Butjes had send me.¹⁵⁰ When I asked the Smoker-boys why they were called the Smokers, they explained to me that this was obviously because of their cigarettes. I noticed that there was a girl smoking on the school grounds too and asked why she was not part of the Smokers. They laughed and told me that she did not smoke enough to be part of the Smokers; that she only smoked one pack of cigarettes per day to impress her friends. When they said this, I perceived that four of the six Smokers were not smoking at all. They admitted that they quit smoking this year. In my confusion, I asked again why these boys were called the Smokers when the majority did not smoke at all, and one blurted out: ‘Just because we stand here’ (*gewoon omdat we hier staan.*).¹⁵¹ It seemed that the place had a long history of ‘outcasts’ who shared cigarettes, so that meant that these boys were automatically part of the Smokers for being in this place. This encounter showed groups forming in its finest: they immediately distanced themselves from the Butjes by stating that the goody-goody Butjes must have send me to the Smokers, who were the opposite of ‘goody-goody’ while in fact they were not that rebellious as they were pictured by their peers- they did not smoke and were in many parts similar to the Mainstream in cultural behaviour and artefacts.

The last group, the Gamers, consists of many cliques that are shattered throughout the school. The biggest group is in section B/D sitting on the largest table with outlets while the smaller cliques are sitting in the hallway. These smaller cliques of Gamers are mostly discussed by the informants as they stand out the most. One comment in particular was interesting:¹⁵²

Mainstream-boy

They are mostly sitting in those small hallways with their legs stretched out, so their laptops can be placed on their laps. Really disgusting.

Die zitten vaak in de smalle gangetjes met de benen helemaal uitgestrekt zodat ze hun laptop op hun schoot doen. Heel vies.

¹⁵⁰ 17-10-2018, informal interview, 13:00-13:15, five Smokers (different levels and grades)

¹⁵¹ Idem.

¹⁵² 11-10-2018, informal interview, 12:00-12:10, two Mainstream-boys (6vwo).

So, this means that the Gamers get the same critique as the Butjes who are sitting on the ground. According to the Mainstream-boy, it is too unhygienic to sit on the ground. Besides this, there is also critique about *why* they sit like that on the ground; to use their laptop properly.

The biggest clique of Gamers is not sitting on the ground but sitting on the biggest table in section B/C. Interestingly, while the Mainstream-cliques spoke about fixed places and how many have places that are ‘restricted’ specifically for them (like the Mainstream-boys who have their own place on the school grounds), the Gamers really have to fight for their spot. When they are not quick, the table is occupied by other students and interestingly, they seem to have no power to send these students away as they never defended their table during my observations. When the table is in use, they have to accept that they will not play any video games that particular break.

Now that this thesis assembled the most relevant information about contemporary groups formation in this school, we can answer the question: *What function had the symbols (cultural artefacts, behaviour and place-making) in the groups forming in contemporary youth culture?* Again, we can conclude that every group uses their symbols in different ways. The Mainstream has, just like the Mainstream of 30 years before, important artefacts (especially clothes) that are influenced by the popular media. Even though the medium changed (television/magazines to the Internet), the effects stay the same. Also, the way they behave (a combination of begin social and active at school) is comparable to 1985-1995. They want to have a balanced life with the right combination of school and socialization.

The other subgroups seemed to want to acquire the same symbols as the Mainstream. Even the Tokkies, who I considered as the counterpart of the Mainstream, wants to get their diploma as soon as possible. The secondary literature explains that the adolescents could be afraid for financial setback and are therefore more focused on educational (and financial) success. Only the places create some clear differences between the groups; with the Butjes literally down on the ground/ social ladder and the ‘cool’ Mainstream on the upper floor.

4. Conclusion and discussion

In this thesis, I analysed the symbols of cultural artefacts, cultural behaviour and place-making for understanding how group formation changed throughout the years. I started this analysis with an overview of all the concepts of youth culture, thereby placing myself in the debate: I did a synchronous approach, wherein the Mainstream was an important element in the discussion. Through symbols, I was able to see the ‘rules’ of interacting with other groups and how adolescents formed their boundaries and the boundaries of other groups.

Both groups of Mainstream (the group in 1985-1995 and the contemporary group) have lots of similarities. Both experienced a time wherein financial break-downs and violence (the bomb/ terrorism)

shaped their way of living. This is accompanied by an increasing consumerism that was watched with great displeasure by their contemporaries. Especially the adolescents in the 90s and the contemporary adolescents were able to buy items in search for their identity.

Interestingly, especially in the 80s, the symbols were clearly used to distance themselves from the Mainstream-groups. The Punks were always very open about their rejection of the Mainstream and used their symbols (wearing lots of black/ No-future mentality) to be identified as a Non-Mainstreamer. The Skater, although very tolerant in behaviour, seemed not too keen about the Mainstream either. They changed their artefacts when the Mainstream copied their style. The Misfits were not able/ did not want to enter the Mainstream (or any of the other groups) and reacted the same as the others: The Mainstream was unoriginal and the members were 'sheep' that followed the masses.

In chapter 3, this thesis examined how the contemporary youth constructed their group boundaries. The Mainstream was more dominant than ever before, which could, at first glance, confirm the homogeneity of contemporary youth culture. Secondary literature explains that the neoliberal society with the terroristic attacks and the Social Media made the students 'tamer' than ever before. The reality is a little bit more complicated. For an outsider, many of the adolescents look the same but for the adolescents themselves, there are differences not per se in style, but in brands. The Tokkies wear *Dsquared* and *Philipp Plein*, the Kackers wear Ralph Lauren and Tommy Hilfiger, and the Mainstream Nike and Adidas, and all these styles are supplemented with non-branded clothes from the H&M and Zara. These artefacts were crucial in groups forming and could label any adolescent in a certain group, without them sometimes knowing. Remarkably, the logic behind the hierarchy of the symbols was non-existent, especially when analysing the Smokers, a clique of the Tokkies. They were considered part of the Tokkies by others, while they did not wear the jackets with fur or other artefacts. Initially, they were considered Tokkies because of their smoking, but because most members quit their smoking habits a long time ago, only their place remained as a symbol.

With the data from chapter 1, 2 and 3, I can provide an answer to the question: **To what extent did the formation of groups, inside the concept of youth culture, change between these two periods (the late 80s, begin 90s- generation Z) according to the symbols of artefacts, behaviour and place-making?**

In 1985-1995, the Mainstream was presented as a danger to the unique styles of the subgroup. During the interviews of Janssen and Prins, most adolescents denied their membership of the Mainstream-group, probably because 'being normal' was not an achievement. When I conducted the fieldwork, most adolescents that were part of non-Mainstream groups were negatively surprised by my questions as most considered themselves 'normal'. The boundaries of the group formation became very unclear to many adolescents.

Another change is visible when looking at the method of groups forming. In the theoretical elaboration, this thesis discussed the importance of othering. This relevance did not change - even if the artefacts are more directed towards brands than style. Interestingly, there is a change visible in how

othering is adopted now. Although in 1985-1995 there were groups formed clearly to distance themselves from the Mainstream, youth culture nowadays is shaped by the Mainstream themselves. The contemporary Mainstream decides which adolescent belongs in what group. This can be illustrated by the issues of the Foreigners and the Gamers. While the Foreigners believe that they cannot be Tokkie because of their own skin (their own boundary), the Mainstream chooses to simply ignore it. They compiled the Foreigners with the Tokkies because of their similarities that deviate from the Mainstream. This is also the case of the Gamer-boy, who clearly did not identify himself as a Gamer. He thought he was having fun during breaks with his classmates; not aware of his social placement. But, according to his peers, the group the Gamers was not shaped because of their gender, class or age- it was shaped because of their interest in video games. Unfortunately for him, although playing video games can be considered as a Mainstream-activity for boys, it is not acceptable to do so openly during breaks. Most Mainstream boys and girls use this time to be social and to interact with other peers. This led to the Gamers being different from the standard, and is, therefore, considered 'less' than the Mainstream.

Therefore, I noticed that group forming changed from feeling related to members to the feeling of being bullied, hence why the feeling of togetherness has largely disappeared in these groups. Many are not even aware that they are part of a certain group. Of course, misjudgements are not new in youth culture as the Punks (and all the subgroups related to Punk) were in the 80s and 90s many times mixed up by outsiders too- but there is a clear change between the periods. Even though the Mainstream was confused about the labelling of Punks, they were still seen as not-Mainstream- which was very important to these subgroups. Now, most of these groups want to be normal and part of the Mainstream, which means that they are excluded from a group because of their financial, social or cultural backgrounds. This sounds familiar: they are treated just like the Misfits/Butjes. Suddenly, the binary opposition in youth culture looks attractive again: the accepted Mainstream and the disapproved Butjes (that now consists of all the non-Mainstream groups). However, I believe that this is not the way that offers new insights.

I believe that we should observe the contemporary youth culture with a new perspective in the future. Although the synchronous perspective is still relevant for the youth (as othering is still a used tool for forming group boundaries), the groups itself are outdated. The boundaries of these groups are also too fluid and dynamic that the students themselves cannot keep track of the changes, which nullified the purposes of those boundaries. For further youth culture research, I think that the emphasis should lay on the formation of cliques as personality traits, age and study level are now considered as more important than comparable (life)styles- and who knows, maybe the group boundaries will resurrect in the next generation again.

Literature and sources

Barriball, K. Louis, 'Collecting Data Using a Semi-Structured Interview: a Discussion Paper', *Journal of Advanced Nursing* 19 (1994) ?, 328-335.

Bejczy, István, *Een kennismaking met de Nederlandse Geschiedenis* (Bussum 2010).

Binas, Susanne, 'Youth subcultures are dead?! On the cultural logic of "generation Z" and the consequences for music education subjects', *The World of Music* 42 (2000) 1, 125-136.

Bogt, ter T.F.M. en Belinda Hibbel (red), *Wilde jaren: Een Eeuw Jeugdcultuur* (Utrecht 2000).

Bowen, Glenn, 'Document Analysis as a Qualitative Research Method', *Qualitative Research Journal* 9, (2017) 2, 27-40.

Brown, Wendy, *Undoing the Demos: Neoliberalism's Stealth Revolution* (New York 2015).

Burke, Kenneth, *On Symbols and Society* (Chicago 1989).

Calmbach, Marc, Silke Borgstedt, Inga Borchard, P.M. Thomas and Berthold Bodo Flaig, *Wie ticken Jugendliche: Lebenswelten von Jugendlichen im Alter von 14 bis 17 Jahren in Deutschland* (Berlin 2016).

Dijkstra J.K., Siegwart Lindenberg and René Veenstra, 'Beyond the Class Norm: Bullying Behavior of Popular Adolescents and its Relation to Peer Acceptance', *Journal of Abnormal Child Psychology* 36 (2008) 8, 1289-1299.

Eckert, Penelope, *Jocks & Burnouts: Social Categories and Identity in the High School* (New York 1989).

Giroux, Henry A., 'The Terror of Neoliberalism: Rethinking the Significance of Cultural Politics', *College Literature* 32 (2005) 1, 1-19.

Georgakopolou, Alexandra, 'Looking Back When Looking Ahead: On Adolescent's Identity Management in Narrative Practices', in: Jannis K. Androutsopoulos (reds.), *Discourse Constructions of Youth Identities* (Amsterdam 2003) 75-91.

Guion, Lisa A., *Triangulation: Establishing the Validity of Qualitative Studies* (Gainesville 2002).

Hartup, William, 'Peer Relations: Past, Present, and Promise', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 3-22.

Heilbronner, Oded, 'From a Culture for Youth to a Culture of Youth: Recent Trends in the Historiography of Western Youth Cultures', *Contemporary European History* 17 (2008) 4, 575-591.

Janssen, Jacques en Joep de Hart, 'Jeugdcultuur: een kind van zijn tijd. Inleiding en perspectief', *Jeugd en Samenleving* 12 (1991) 2/3, 68-85.

Janssen, Jacques en Maerten Prins, 'Jeugdsubculturen Binnenste Buiten', *Jeugd en Samenleving* 12 (1991) 2/3, 194-212.

Jensen, Sune Qvotrup. 'Othering, Identity formation and agency', *Qualitative Studies* 2 (?) 2, 63-78.

Leeuw, Kitty de, Sjouk Hoitsma, Ingrid de Jager, Peter Schonewille (red.), *JONG! Jongerencultuur en Stijl in Nederland 1950-2000* (Zwolle 2000).

Lenders, Jan, 'Maatschappelijke Ontwikkelingen en Jeugdcultuur vanaf 1945', 'Jeugdcultuur: Een Kind Van Zijn Tijd. Inleiding en perspectief', *Jeugd en Samenleving* 12 (1991) 2/3, 100-118.

Liagre Böhl, Herman de, 'Concensus en Polarisatie. Spanningen in de Verzorgingsstaat, 1945-1990', in: Remieg Aerts, Herman de Liagre Böhl, Piet de Rooy en Henk te Velde (red.), *Land van Kleine Gebaren: Een Politieke Geschiedenis van Nederland 1780-1990* (Arnhem 1999) 265-343.

Linden, van der F., *Groot worden in een Klein Land: Feiten en Cijfers uit het Onderzoek naar de Leefwereld van Jongeren tussen 12 en 21 jaar* (Nijmegen 1990).

MacGabhann, Brian, 'Marketing Youth Culture', *An Irish Quarterly Review* 98 (2005) 374, 133-139.

Musante, Kathleen and Billie R. DeWalt, *Participant Observation: A Guide for Fieldworkers* (Lanham 2010).

Nussbaum, Martha, *Not for Profit. Why Democracy needs the Humanities* (Princeton/Oxford 2012).

Onderwijsmuseum, het, *Grow up: Over Tieneragenda's* (Dordrecht 2015).

Pandit, Vivek, *We Are Generation Z: How Identity, Attitudes, And Perspectives Are Shaping* (Texas 2015).

Ploeg, van der J.D., *Kijk op de Nederlandse jeugd* (Antwerpen 2015).

- Seemiller, Corey and Meghan Grace, *Generation Z Goes to College* (San Francisco 2016).
- Snatos, Antonio J. and Brian E. Vaughn, 'Socioethological/Developmental Principles and Perspectives on Peer Interactions, Relationships and Groups from Early Childhood through Adolescence', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 23-44.
- Spradley, James P., *The Ethnographic Interview* (New York 1979).
- Spradley, James P., *Participant Observation* (New York 1980).
- Suárez-Orozco, Carola, 'Formulating Identity in a Globalized World', in: Marcelo M. Suárez-Orozco en Desirée Baolian Qin-Hilliard (red.), *Globalization: Culture and education in the new millennium* (Berkeley 2004) 128-147.
- Trochim, Willem M. K., 'An introduction to concept mapping for planning and evaluation', *Evaluation and Program Planning* 12 (1989) ?, 1-16.
- Twigger-Ross, Claire and David Uzzell, 'Place and Identity Processes', *Journal of Environmental Psychology* 16 (1996) 205-220.
- Veenstra, René, Jan Kornelis Dijkstra and Derek A. Kreager, 'Pathways, Networks, and Norms: A Sociological Perspective on Peer Research', in: Kenneth H. Rubin, William M. Bukowski en Brett Laursen (red.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships and Groups* (Londen 2009) 45-63.
- Walrave, Michel e.a., *Youth 2.0: Social Media and Adolescence: connecting, sharing and empowering* (Cham 2016).
- Warikoo, K. Natasha, *Balancing Acts: Youth Culture in the Global City* (Berkeley 2011).
- White, J.M., *Meet Generation Z: Understanding and Reaching the New Post-Christian world* (Grand Rapids 2015).
- Wijfjes, Huub, *Het Stanislas: School-en jeugdcultuur op een katholiek college te Delft, 1948-1998* (Delft 1998).
- Woolfolk, Anita, Malcolm Hughes and Vivienne Walkup, *Psychology in Education* (Edinburgh Gate 2013).

Audiovisual material:

https://www.vpro.nl/speel~WO_VPRO_042085~vpro-1982-54-min-tijdverschijnselen-no-future~.html, conducted 15-01-2019.

<https://www.anderetijden.nl/programma/1/Andere-Tijden/aflevering/286/No-Future>, conducted 29-11-2018.

Ego documents:

VPRO-guides, 1985-1995.

Planners of the National Education Museum

Appendix

Maps of the school: observation tool.

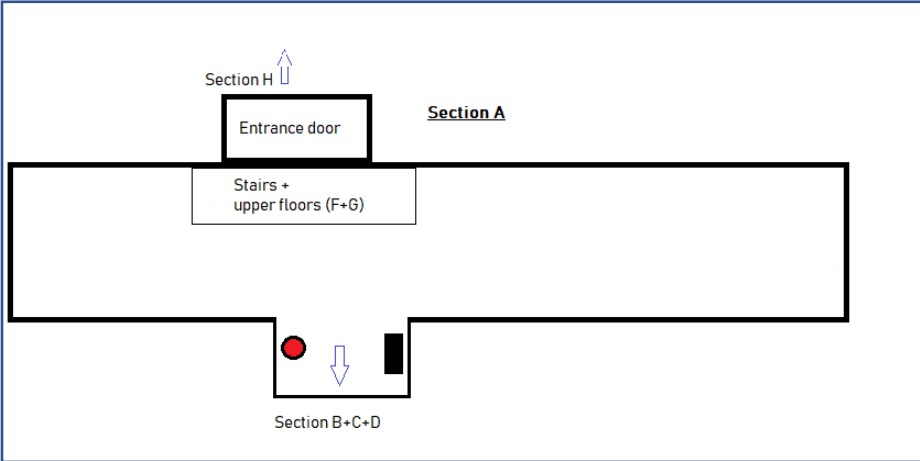

Figure 1. Section A: the entrance hall.

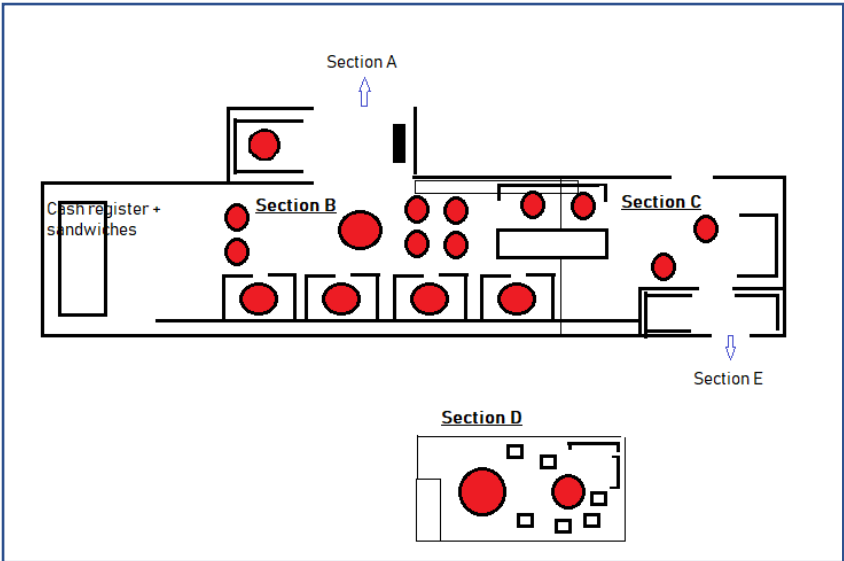

Figure 2. Section B+C+D: The grand cafeteria

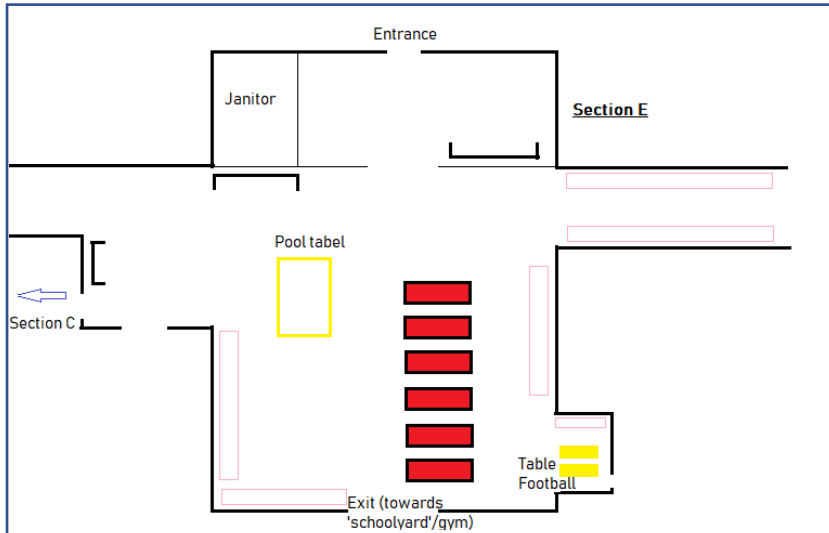

Figure 3. Section E (downstairs): the left wing

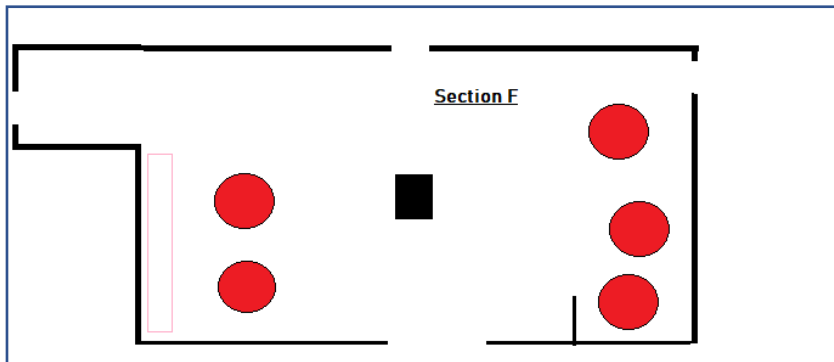

Figure 4. Section F (upstairs): the bilingual hall

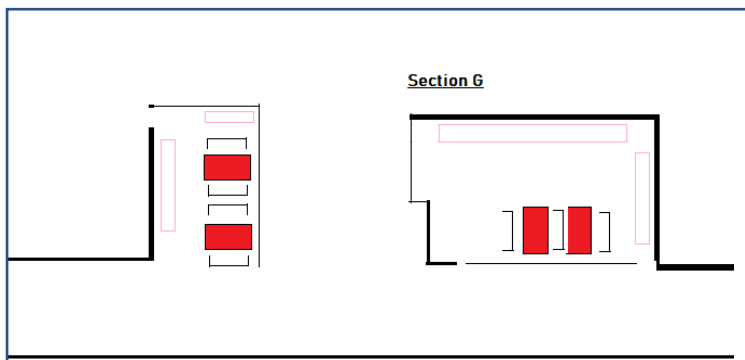

Figure 5. Section G (upstairs): the left wing

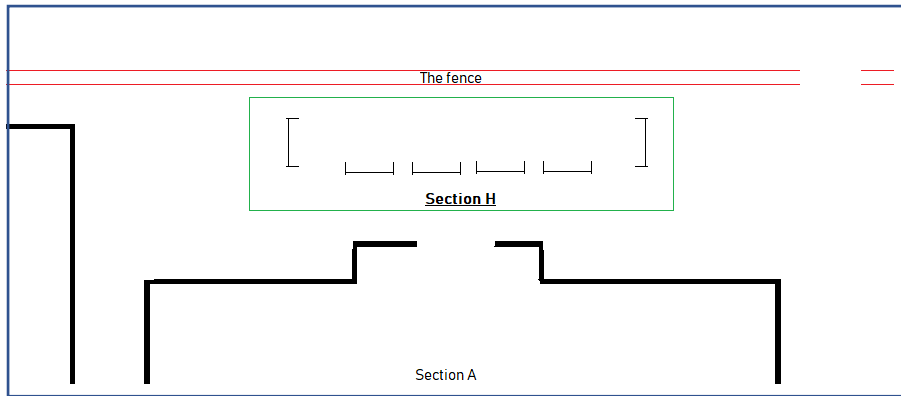

Figure 6. Section H (outside): the fences

Semi-structured interview 1. Gamer (first year), 08-10-2018.

- L:** [0.08] Mensen hebben mij verteld dat je hoort bij het groepje van de gamers.
- G:** [0.10] [mompelend] Ja
- L:** [0.11] Ben je het daar mee eens?
- G:** [0.13] Uhm.. Ik houd daar wel van. Alleen, het is zeg maar een groepje uuh kinderen die allemaal, zeg maar, die zitten gewoon bij elkaar dat is gewoon gezelliger dan in je eentje zitten dus samen zitten we bij elkaar.
- L:** [0.30] Zitten jullie dan allemaal in... hetzelfde leerjaar?
- G:** [0.31] Ja
- L:** [0.33] Allemaal?
- G:** [0.34] Er is één blijven zitten
- L:** [0.36] Ja?
- G:** [0.37] En voor de rest zitten we allemaal gewoon bij elkaar.
- L:** [0.39] En wat voor leerjaar is dat?
- G:** [0.44] Dat is eerste leerjaar. Dus eerste klas.
- L:** [0.45] Oké. Maar als ik jullie soms zie zitten dan zie ik best wel..heel veel mensen die voor zitten en dan aan de achterkant van de gametafel zie ik dan ook een aantal leerlingen...klasgenoten van jou, die een beetje alleen zitten. Horen zij dan ook bij jouw groepje?
- G:** [1.00] Die horen daar ook bij alleen da...daar zit je soms bij omdat je heel laat bent van de les.
- L:** [1:05] Aaah
- G:** [1:05] en dus dan heb je niet meer een perfect plaatje. Bijvoorbeeld..uh...Als we van *global studies* komen dan mogen wij altijd eerder weg dus dan zitten wij daar precies voor en precies in het midden en dat is hoe het gaat. En soms gaan andere mensen naast diegene zitten en dan gaat diegene naast die zitten en dan wordt dat een hele rij, zeg maar.
- L:** [1.32] Ben je trouwens dan alleen maar dan deel van de gamergroep als je daadwerkelijk een spel speelt of zijn de mensen die uhm.. meekijken.. met jullie..
- G:** [1.43] Er is niet echt een, een... gamergroep, nee, we spelen altijd dingen zeg maar mét elkaar. Dus.. Dan gaan we een spel spelen en dan gaan we dat proberen zeg maar bijvoorbeeld een spel.. met levels.
- L:** [2:02] Ja

- G:** [2:03] En dan doet misschien de ene helft dat spel en de andere helft praat gewoon. En zo gaat dat een beetje.
- L:** [2:10] Super leuk...eigenlijk. Veel leuker dan in principe gewoon je brood zitten te eten en...
- G:** [2:16] Ja, precies.
- L:** [2:17] Tof. En wat voor soort spellen doen jullie eigenlijk?
- G:** [2:20] Uhm. Uhm. It uh.. depends. Het verschilt heel erg. Uhm..We doen normaal echt van heel erg basic spellen, zeg maar, dus we doen niet/ uhhh, we gaan niet Fortnite spelen of zoiets, maar we gaan een spel van het internet spelen. Bijvoorbeeld Run 3 dat gingen wij spelen.
- L:** [2:45] Oh! Wat doe je dan? Run 3.
- G:** [2:47] Dan heb je allemaal levels en die moet je dus behalen en dan ben je er... Alleen sommige pauzes ook niet. Als we gewoon meer zin hebben om op onze telefoon te gaan dan doen we dat.
- L:** [3:00] En wat doen jullie dan op jullie telefoon?
- G:** [3:03] Uhh dan doen we bijvoorbeeld, ja, appjes bekijken. Insta bekijken. Wat er allemaal gepost is. En dat doe ik dus dan. En dan laat iemand hele grappige dingen zien.
- L:** [3:19] [lacht] Ja, dat herken ik. Dat..dat doe ik ook.
- G:** [3:20] Precies
- L:** [3:22] En wat voor soort insta volgen jullie dan?
- G:** [3:26] Oh, ja, je hebt echt heel veel soorten accounts die je volgt. Sommige mensen volgen echt 500 mensen bij elkaar maar die gaan dan heel snel wegswipen naar de echt leuke en die bekijken ze dan.
- L:** [3:42] Maar zijn dat dan andere gamers die je volgt op insta of is dat iets heel.. iets heel... Grappige...
- G:** [3:48] Ik ben zeg maar niet echt een...een gamer en uhm.. alleen...Dus... Ik volg gewoon heel veel mensen die hun leven laten zien af en toe wat posten. [L: Ja] Dat soort mensen volg ik.
- L:** [4:00] Kan je mij voorbeelden noemen want ik zit wel een beetje....uit Instagram.
- G:** [4:05] Even kijken.. bijvoorbeeld.. uhm.. Wat is nou een goed voorbeeld. Bijvoorbeeld als iemand ging zwemmen of op vakantie dan maakt ie daar een foto van en dat soort dingen.
- L:** [4:19] Oh, wel gewoon van je vrienden?
- G:** [4:20] Dat kijk ik gewoon. Ja.

- L:** [4:21] Ja, oké, niet echt bekende mensen.
- G:** [4:23] Niet echt. Ook wel bekende mensen bijvoorbeeld. Boef die volg ik. Dat soort mensen. Die volg ik ook, alleen...
- L:** [4:32] Oké. En hoe belangrijk is youtube dan eigenlijk? Want ik weet ook dat er heel veel gamers op youtube zijn.
- G:** [4:37] Uuuh, ja. Ik...Ik.....Kijk daar af en toe wat van. Misschien iedere dag een half uur [L: oké].Eén uur.... Ja, zoiets.
- L:** [4:49] Kan je mij een youtuber noemen?
- G:** [4:51] Uhhh, youtuber. Ik kijk vooral naar Supergaande, maar die maken niet heel veel videos. Dus ik kijk dan ook nog naar..naar.uhh Fortnite en dan allemaal nieuwe, zeg maar, uhh nummers die uitgekomen zijn. Die kijk ik vooral.
- L:** [5:10] Oh tof! Dus..dus muziek?
- G:** [5:12] Ja ja..soms..Gewoon bekendste nieuwe hits.
- L:** [5:16] Ah tof. Oké. Om weer even terug te gaan dus op..op..op je groepje. Ik heb dus best veel mensen ook zien ..gamen die niet in de aula zitten. Ik heb zelfs..dat was vandaag..toen, toen liep ik door de gang en toen zag ik gewoon een hele bank vol met ook uhh eerstjaars die allemaal aan het gamen waren. Maar dan deden ze een ander spel. Hoe kan het dat ze..
- G:** [5:40] Met eieren?
- L:** [5:42] Het waren cirkeltjes. En toen moesten ze andere cirkeltjes om groter te worden, maar er waren ook dan slechte cirkeltjes -ja sorry, ik zeg dat heel dom want ik ken het spel niet- en die konden hun ook weer opeten.
- G:** [5:53] Ohhh, dat is echt een heel oud spel
- L:** [5:56] Ja, dat zeiden ze ook! Dat zeiden ze ook. En ik vroeg aan hun: Waarom zitten jullie niet bij de rest? De rest van de mensen die ook spelletjes spelen; dat lijkt me toch gezelliger en... toen zeiden ze gewoon: ja, maar dat is een ander groepje.
- G:** [6:11] Ja precies.
- L:** [6:12] Hoe kijk jij daar tegenaan?
- G:** [6:13] Na, dat, dat is dan.. Ik denk dat ze bedoelden dat is een andere klas, zeg maar. Dus dat is..uhhm... wij zitten bij 1 atheneum 2 talig, en andere mensen die zitten bijvoorbeeld bij 1 havo en die zien die kinderen van die klas vaker dus en dan gaan ze makkelijker bij elkaar zitten. En de aula...waar het gedeelte waar wij zitten dat hebben we soort van geclaimd dus daar zitten we heel vaak... En...ja.. ja.. Dus dan is het ook ... lastig om dan aan de zijanten derbij te komen omdat die ook vol zitten zeg maar, dus.

- L:** [6:54] Wauw. Dus eigenlijk is het best ingewikkeld. Want je hebt dan niet één groep als de gamers; er zijn eigenlijk verschillende groepjes die gewoon allemaal gamen heel leuk vinden.
- G:** [07:02] Ja..Ja..
- L:** [07:04] Oké, maar zie je dan jezelf wel als gamer? Want je hebt net al van ja, ben ik nou eigenlijk een gamer?
- G:** [07:09] Ja, het is niet echt een game-groep. Het is gewoon een..een groepje jongens uit onze klas eigenlijk.. bijna alle jongens. Ook mensen die niet gamen die zitten daar gewoon puur omdat ze dat leuker vinden dan .....uhm.. alleen zitten of bij anderen mensen zitten.
- L:** [7:26] Vind je het dan vervelend dat je eigenlijk als een soort groepje wordt gezien; dit zijn de gamers?
- G:** [7:31] Uhm.. ...Van wie hoorde je dat eigenlijk?
- L:** [7:36] Meerdere mensen. Als ik vraag...niet specifiek over jou hoor.. Maar als ik gewoon vraag zijn er ook subgroepjes.. Ja, je hebt de gamers, daar beginnen ze altijd mee.
- G:** [7:45] Ja..Ja.. Dat is..Dat is natuurlijk wel wat en dat zijn altijd de eerste klassers die dan niet gewoon...gewoon normale dingen doen [buigt twee vingers].. tussen haakjes gezegd.. en die gaan dan gamen gewoon... Puur omdat ze denken..uuh...Ja, hebt een macbook gekregen en...
- L:** [8:05] Dan ga je hem gebruiken ook [lacht]
- G:** [8:06] Je kan er spelletjes op spelen dus waarom zou je dat dan niet doen.
- L:** [8:10] Ja!
- G:** [8:12] En daarom heb ik dat gedaan..zeg maar.
- L:** [8:15] Ja, maar ik snap het ook heel goed. Lijkt mij ook super leuk om te doen. Ik ben zelf ook een gamer, dus ik begrijp best heel veel van de redenen die jullie hebben om lekker te gaan gamen. Zeker weten. Heb je zelf het idee dat er bepaalde groepjes zijn op school?
- G:** [8:28] Uhm. Der zijn wel dingen die de ene niet doen en dingen die de anderen dan weer wel doen, zeg maar. Maar, echt groepjes? Uhm.. Ja, de één gaat met de één om en de ander gaat met de ander om. Maar dat is bij iedere school zo. Het is niet dat we allemaal één grote groep zijn dat ik ook met vijfde klassers uhh... vijfde klassers bijvoorbeeld ben, dat, dat is dan ook weer niet zo
- L:** [9:05] Maar je had het nu wel over met: Ja, er zijn kleine verschillen. Wat zorgt er dan voor dat...
- G:** [9:11] Der is natuurlijk, kijk, eigenlijk zitten alle jongens van onze klas bij elkaar en dan is er zeg maar, dan zijn er twee groepjes meiden bij onze klas, maar daar weet ik

eigenlijk persoonlijk niet veel van maar ik weet wel dat ze dan met z'n vieren bijvoorbeeld bij elkaar zitten als eilandjes. maar dat hebben wij veel minder.

L: [9:35] Maar zie je ook waarom het eilandjes zijn? Waarom ze niet bij elkaar zitten. Zit er een groot verschil dan tussen die twee groepjes meiden [G: [9:41] Ja!]. Wat dan?

G: [9:43] De ene die vindt zeg maar het één leuker en de ander vindt het andere leuker, zeg maar. Of.. Ja... ik weet het eigenlijk niet. Ik weet er niet heel veel van; wat ze nou leuk vinden of niet leuk vinden. Maar ik denk dat het gewoon een groepje vriendinnen zijn die vaak bij elkaar zitten. En de andere groep die ook bij elkaar zit, zeg maar.

Stilte.

L: [10:10] Ik vind het een heel duidelijk verhaal. Dankjewel.

Semi-structured interview 2: Butje (fifth year), 11-10-2018.

- L:** [0.29] Goed, om weer even te kijken naar waar ik geïnteresseerd in ben, die verschillende groepjes. Merk jij dat er verschillende groepjes zijn op school?
- F:** [0.39] Uhhhm.... Ja, eigenlijk wel. Maar dan is het ook niet..misschien..qua uitstraling maar denk qua populariteit en zo is wel heel verschillend hier. Ja, dat is wel. Der is wel.. Hoe zeg je dat.. Er zijn heel veel groepen die laat maar zeggen heel erg...opvallen in wat ze doen en gewoon in doen en laten.
- L:** [1:01] En kan je doen en laten...,'
- F:** [1:04] Ja, gewoon...Uhhm.. Je hebt dan bijvoorbeeld van die groepen die dan...bijvoorbeeld heel veel uitgaan en die heel veel roken en drinken die hebben dan een beetje de overhand op de kinderen die dat niet doen of zo?
- L:** [1.19] Dus je spreekt echt een beetje over een hiërarchie eigenlijk. Dat zij..
- F:** [1:23] Ja, eigenlijk. Ik..ik..Tenminste..in..in mijn optiek vind ik wel dat ze zichzelf beter voelen dan mensen die dat niet doen.
- L:** [1.29] En heb je zulke mensen bij jou in de klas?
- F:** [1.32] Uhm. Ja..... Maar daar praat ik eigenlijk niet tegen, want ik... ja. Ik vind ze gewoon niet zo..ja... fijn overkomen of zo.
- L:** [1.42] Begrijp ik. En dus: je zegt dat ze vaak uitgaan, roken uhhm.. noemen/geven ze zichzelf ook een naam, of is het gewoon de popi...populair, popi-jopi's, ik weet niet hoe je ze allemaal noemt.
- F:** [1.56] Nee. Het is gewoon hun namen. Het is niet dat een..een.. ja..dat ze een naam hebben voor een squad of zo [L: lacht].
- L:** [2.01] Ja! Een squad. Dat is een....
- F:** [2:02] Ja. Nee, gewoon. Het is gewoon een bepaalde groep.
- L:** [2.06] Ja... En heb je het nu specifiek over gewoon een groep in jouw klas of is het gewoon je hele leerjaar dat er bepaalde...
- F:** [2.13] Nee, 5 vwo heeft heel veel al wel. Dat is echt één grote groep die echt heel populair is en alles. Waarover alle verhalen gaan, laat maar zeggen.... De rest in de school weet niet echt, ja, beetje hetzelfde eigenlijk wel.
- L:** [2.25] Toen ik vroeg aan ... wat meiden wat nou echt duidelijke categorieën zijn hadden ze het eigenlijk over de tokkies en de kakkers. Herken je dat?
- F:** [2:35] Ja, nou. D-. Ik weet niet helemaal wat tokkies inhoudt. Uh ja.. ja.. Er zijn wel.. Ik weet niet..Kakkers...Ja.. Er zitten wel heel veel kakkers in die groep. Dat wel.
- L:** [2:48] En wat zie je dan als een kakker?

- F:** [2:51] Naja. Ik heb d' er niet echt voordelen over of zo maar gewoon heel.... gewoon merkkleding en zo [L: lacht]..... En ze praten soms wel een beetje met een accent, maar dat is niet waarom ik ze niet mag of zo.
- L:** [3:02] Nee, nee, nee, we hebben ze.. sowieso niet over mensen mogen of mensen niet mogen-
- F:** [3:05] Nee, maar het is niet omdat ze kakker zijn denk ik 'ughhh' of zo, maar het zijn wel meestal kakkers, ja.
- L:** [3:11] En tokkies? Uhm.. Ze werden wat specifiekier toen ze het hadden over tl-ers mensen van vmbo? Kan je daar wat bij inkomen?
- F:** [3:21] Ik merk gewoon dat mensen op vmbo.. hebben gewoon een hele andere..... denkwijze en sociale uhm.... ja... hoe zeg je dat.... vaardigheden dan an.. anderen ja dat zijn misschien voordelen maar ja, je merkt gewoon dat ze veel socialer zijn en zo, maar ook veel uh... ..veel.... dat ze veel meer van zichzelf laten horen dan.. dan bijvoorbeeld een vwo-leerling zou doen.
- L:** [3:47] En.. bedoel je dat als iets positiefs of iets negatiefs.
- F:** [3:52] Allebei. Allebei. Meestal dan als er iets kapot is gemaakt of zo, is het wel iemand uit 3T omdat zij gewoon heel erg... Dat is ook gewoon zo, zij zijn heel erg sociaal maar verder.. Ik weet het niet maar ja, ik merk het wel dat 3vmbo gewoon anders is.
- L:** [4:11] Zie je dat ook aan hun kleding?
- F:** [4:16] Uhm... .. Als ik eerlijk ben: jawel. Heel vaak trainingspakken aan en zo gewoon. En gewoon uhhh.. ja.. heel veel zwart en zo. [lacht ongemakkelijk]. Ja, je merkt het wel.. bijvoorbeeld een kakker en een vmbo-ers die naast elkaar zou zetten dan zou je wel het verschil zien.
- L:** [4:38] Zie je dat ook aan de manier waarop zo uh.. uh.. waar ze überhaupt zitten? [F: Als in?] Dat uh.. ze bepaalde vaste plekken hebben in school?
- F:** [4:49] Uhhhm.. Ja. Je hebt bijvoorbeeld heel veel groepen die bij het hek staan. Die staan allemaal te roken en zo. En.... grand café, daar zijn heel veel uhhm... aula ook.'
- L:** [5:03] En heb je het dan over vmbo-ers? Dus?
- F:** [5:06] Uuhh nou ik weet niet of ze op vmbo-ers zitten maar als ik jongens met trainingsbroeken zou zie die staan heel vaak daar te roken.
- L:** [5:13] Ohh... Bij de hekken [F. knikt] Dat is wel een goeie dat je dat zegt want ik had ze inderdaad niet gezien, maar....
- F:** [5:18] Nee, maar die staan er wel altijd.. tenminste als ik daar kom, staan er wel altijd een paar.
- L:** [5:23] Oké duidelijk. Zijn er überhaupt groepjes die vaste plekje hebben hier op school of is het...

- F:** [5:30] Uuhm.. Naja je hebt bijvoorbeeld een groepje jongens die staat altijd bij het uhh.. Hoe zeg je dat? Uhh.. aan het eind van de school heb je nog zo'n klein grasveldje..daar staan heel veel en uhh... ja, je hebt gewoon bepaalde vriendengroepen hebben gewoon bepaalde plekken. Zoals ik heb bijvoorbeeld met mijn vrienden een plek bij de kluisjes...dat wordt een beetje vast.
- L:** [5:51] En vind je dat je zelf ook een bepaald, typisch groepje hebt of is het meer een vriendengroep?
- F:** [6:00] Uuhh. Ja, ik heb gewoon een heel braaf vriendengroep eigenlijk.. We roken niet, we drinken niet en zo.
- L:** [6:06] Dus dan ben je..sta je gelijk bekend als braaf?
- F:** [6:08] Ja, hier wel. Je wordt gelijk gezien als butt [L: But?]. Ja, je wordt dan but genoemd als je gewoon goed leert voor toetsen uhh. Geen alcohol drinkn geen roken wordt je gelijk als but gezien.
- L:** [6:19] En wat vindt je daarvan?
- F:** [6:20] [Lacht schamper] Boeit mij niet. Ik zie hun ook al als iets anders maar ja... het zal wel.
- L:** [6:26] Ja precies. Duidelijk. Zijn er nog meer groepjes?
- F:** [6:32] Mmm [denkt diep na]. Nou ja, je hebt wel van die... vooral eersteklassers van die gamegroepjes.
- L:** [6:38] [lacht] Iedereen begint over die gamegroepjes!
- F:** [6:40] [lacht] Ja, die zitten dan zo met die laptops allemaal zo rond de tafel zitten ze allemaal fortnight of minecraft te spelen. Die zijn er altijd. Ja..ja..
- L:** [6:51] En daarnaast? Naast de gamers?
- F:** [6:55] Mmm.. [denkt diep na] Ik denk niet verder dat er echt.. verder.. is.. gewoon een hele grote groep die een beetje hetzelfde is denk ik.
- L:** [7:05] Precies...Even denken hoor...Je zei net iets wat ik heel interessant vond.. of na... uhm... Het was niet jij maar het was de jongen die voor mij zat toen ik achterin de klas zat... Ik weet de namen dus niet... Die zei iets heel interessants [F: Ja, ik weet die twee wel, ja] die zeiden namelijk van: 'Ja, je hebt vooral in de onderbouw heel veel groepjes en dat is dan vooral..die groepjes komen vooral voort uit het feit dat je dan in die klas zit [F knikt] en dan kom je in de bovenbouw en dan verdwijnen die groepjes want je hebt dan zoveel contact met iedereen doordat je allemaal verschillende vakken hebt, dat je eigenlijk gewoon meer een vermenging krijgt. Met alles en iedereen. Wel met je leerjaar, maar in ieder geval... voor de rest is het een vrij, uniform geheel. Ben je het daar mee eens of niet?
- F:** [7: 54] Niet helemaal, want ja, je wordt allemaal uit elkaar gehaald maar.. ik heb gewoon eigenlijk met dezelfde mensen contact als daarvoor. [L: Ja] Dus het is niet dat ik nu.. ja, ik heb wel een paar nieuwe vrienden uit verschillende klassen maar

niet..niet dat het een menging is of zo.

- L:** [8:09] Nu zeg ik misschien iets heel erg generaliserend.. dit is trouwens mijn laatste vraag. Ik heb het idee dat meisjes sneller groepjes maken dan jongens. Constant als ik een jongen aanspreek is hij heel erg van: 'Já, we zijn gewoon één grote vriendengroep en bij meiden heb je al heel erg snel van: 'Ja, ik heb mijn eigen groepjes met twee- drietallen en uhm.. ja uhm.. zij doen een beetje bitchy tegen ons. zij [F lacht]. Herken je dat?
- F:** [8:38] Jawel. Het is gewoon bij meiden zo.. die zijn vooral op deze leeftijd zo gemeen soms tegen elkaar? Dat je inderdaad wel groepjes wel bij de...gene die je echt uhh veilig voelt en jongens die ja.. die kloten wel vaak met elkaar maar die kunnen dat wel, dus die hebben meestal wel grotere groepen ja. Die hebben nooit een klein groepje.
- L:** [8:58] Maar ik zag net wel in jouw vriendengroep dat jij er een jongen bij had zitten. Dat zie je ook niet veel!
- F:** [9:04] Ja maar.. uhh.. ja.. dat is.. ja. Misschien is het gemeen om te zeggen maar dat is.. hij laat maar zeggen valt op mannen dus dan merk je wel vaker dat er vaak een jongen bij zit. Daarom. Klinkt heel gemeen, maar zo bedoel ik het helemaal niet. Maar dat is..ja...
- L:** [9:26] Nee, maar dat begrijp ik. Heel erg bedankt dat je dit even wilde doen.

Semi-structured interview 3: 2 Foreigner-boys (fifth years), 30-10-2018.

- L:** [00:20] Maar goed, even terug. Je had het net over: 'Jaaa, je hebt de Tokkies, de tatta's, je hebt de [A lacht]...
- A:** [00:28] Ja, uhh, ik zal het uitleggen. Tokkies zijn echt die gekke.. de... hoe moet ik het uitleggen... [B: jaa... de beetje asociaal uhh.. sigaretten, drinken, dat uhh] die standaard Nederlanders die met achttien graden de slippertjes in de voortuin zitten zonder shirt. Dat is ook ehhh..
- L:** [00:45] [Lacht] Jajaja.
- A:** [00:45] En ook die standaard die Nederlandse jongens met die hoedje, petje uhh.. standaard met een zip. Gucci.
- L:** [00:51] En vallen die allemaal onder tokkies?
- A:** [00:53] Je maar je herkent ze wel. Als je ze ziet, zie je gelijk: 'Ah, die zijn wel tokkies.' (Y: ja, je weet. Het is moeilijk om uit te leggen, maar je voelt het aan). Als je..als je.. nu een tatta pakt en een tokkie, zie gelijk dat is een tokkie en dat is een tatta.
- L:** [1:04] Ja, maar kijk, ik snap dat best wel maar ik zie een kerel die in de voortuin zit uhhm.. met of zonder shirt en wel een sigaretje zit te roken en een kerel met een gucci tas daar zie ik toch wel verschillen tussen.
- A:** [1:16] Ja, maar dat zijn de kinderen. Zeg maar, dat is meestal hun vader en hebben die kinderen echt zo'n standaard zo'n petje op, trainingspakken met zip.
- L:** [1:25] Wat is een zip?
- A:** [1:27] Dat is als het goed is zo'n scooter. Ik heb er ook eentje, maar [L lacht: maar jij valt er niet onder?] Nee, ja, het ligt eraan wat voor zip je hebt. Meeste hebben zo'n tokkie-sip die helemaal opgepimpt is en... je hebt ook de standaard zip.
- L:** [1:38] En jij hebt een standaard zip? Of een opgepimpte? Want wat is...
- A:** [1:41] Nouu, fifty/fifty.
- L:** [1:42] Dus je bent 50/50 Tokkie?
- A:** [1:43] Ik ben geen Tokkie.
- L:** [1:45] Maar waarom ben je dan geen Tokkie?
- A:** [1:46] Omdat ik echt, ja, een Tokkie is niet bruin of zo. Ik ben wel Buitenlander. Als Buitenlander kan je geen Tokkie zijn. Er bestaan geen buitenlandse Tokkies. Als je Tokkie wilt zijn dan moet je écht Nederlander zijn, zo van wannabe stereotype Marokkaan of zo, vaak wiet-roken, dat is echt Tokkie.
- L:** [1:99] *Lacht* Ik leer hier erg veel van. *Kijkt naar B* Ben je het ermee eens?
- B::** [2:03] *twijfelachtig* Yaaa.. Ja.

- L:** [2:09] Jij bent ook geen Tokkie?
- A:** [2:10] B is geen tokkie. Ja, het is moeilijk uitleggen, maar je ziet het gewoon.
- B:** [2:16] Is *klasgenoot* een tokkie?
- A:** [2:17] Bijna, hij woont in *stadsnaam*. In die stad heb je heel veel Tokkies. *Klasgenoot* woont daar nu, ja? Hij is verhuisd. Je merkt gelijk dat hij een beetje Tokkie wordt. Maar je hebt ook echt de tata's en de Kakkers. Dat zijn echt uuh.. wat hier een beetje rondloopt.
- L:** [2:33] En wat is het verschil tussen een Kakker en een tatta?
- B:** [2:35] Zeg maar een kakker dat is echt meer echt uhh [A: extreme tatta] bekakt. Een kakker en een tatta is uuh.. zeg maar ook wel bekakt maar dan wel veel minder.
- L:** [2:46] Ben ik een tatta of een Kakker? Of een Tokkie?
- A:** [2:48] Jij bent een studente
- L:** [2:48] *Lacht*, maar eerlijk? Waar zal ik onder vallen.
- A:** [2:53] Een tatta [B: ja, een tatta, dan ben je geen Kakker]. Een kakker is echt uhh.. dat wil je niet zijn.
- B:** [2:59] Dan zou je nog een overhemdje onder die trui moeten doen.
- L:** [3:00] Ah
- A:** [3:02] En héél strikt praten. Heel strak ABN. En heel streng zijn en al die dingen.
- L:** [3:08] Een kakker is streng?
- A:** [3:08] Uuh.. jawel.. hij heeft wel strenge ouders. Het is heel moeilijk uitleggen, maar uuh.. als je die mensen ziet dan heb je er gelijk een beeld van. Dan weet je gelijk hoe en wat. Je hebt gewoon.. ja.. het is echt vaag uit te leggen. Maar je hebt wel een kakkers en tatta's en tokkies.
- L:** [3:25] Tatta's had ik nog niet eerder gehoord, maar wel trouwens dat tatta's bestaan maar in deze schoolcontext heb ik nog niet gehoord.
- B:** [3:31] Deze school tatta's? JUIST. [A: Deze school is één tatta. Echt heel *deze school* dat zijn echt die tatta's die gewoon alles van hun ouders krijgen [B: Tatta's en kakkers), dure kleren, alles beter weten.
- L:** [3:42] Maar kan het zijn dat jullie vooral het woord tatta's gebruiken en dat ze niet eens weten dat ze tatta's zijn?
- A:** [3:45] Jawel, weten ze wel, ze lachen erom. Vinden ze grappig. Dat weten ze wel, uuh..
- B:** [3:51] Het is niet dat ze elkaar tatta gaan noemen of zo, maar ze weten wel [A: dat ze het zijn] dat ze zo genoemd worden, ja.

- A:** [3:56] Of die mensen van *wijk rond school* vooral. Gewoon lekker rijk. Alles krijgen van papa gewoon. Dat zijn echt de tatta's (B: ja! Dat vooral. Papa... Papa sponsort alles)
- L:** [4:05] Ze noemen zichzelf hier 'normaal'. Dus voor hun normaal is eigenlijk voor jullie tata.
- A:** [4:11] Ja voor ons.. wij zeggen gewoon tatta.
- L:** [4:13] Wat?
- A:** [4:14] Ja, wij zeggen gewoon tatta
- L:** [4:15] Ooooh, ik dacht: WIJ zijn gewoon tatta. Ik dacht: hoo-
- A:** [4:17] Neeneeneenee, wij niet. Wij zeker niet. Dat kan je gewoon niet doen. Als buitenlander zijnde ben je gewoon geen tatta. Ik weet niet, buitenlanders zijn gewoon buitenlanders.
- B::** [4:26] Het ligt er wel aan welke generatie. Zeg maar, als je ouders.. uuh.. uit het buitenland nog komen dan wel, maar als je hier met je ouders al geïntegreerd zijn zeg maar.. of zeg maar, je hebt grootouders..
- A:** [4:36] Nee, maar ze bedoelt wel van dat buitenlanders standaard bij elkaar horen. Ze zoeken elkaar echt op. Zijn echt groepjes. *noemt namen* zoeken elkaar wel standaard op. [B: *naam klasgenote* is een tata]. Nee, zij is dan wel weer een Tokkie. Die wil erbij horen. [L lacht]. Dat is echt zo.
- L:** [4:52] Het wordt ingewikkeld.
- A:** [4:53] Ja, tuurlijk, er zijn altijd uitschieters. Zeg maar, standaard mensen, B. bijvoorbeeld, waar moet je B. indelen. ja, even serieus. Je bent geen Marokkaan of wat dan ook; je hebt niks wat bij B hoort. Je bent geen standaard Surinaamse neger. Je bent gewoon *iets onverstaanbaars*. Het schiet echt uit. Je hebt ook gewoon standaard Tokkies en tata's.
- L:** [5:12] Hoe zie jij jezelf dan?
- A:** [5:13] Tupac [lacht]
- B:** [5:14] Hoe ik mezelf zie... als een groep?
- L:** [5:17] Ja...Als een.. Als een groep waarbij je hoort?
- A:** [5:20] Ja, ik....
- B:** [5:23] Ik weet niet... ik hang overal wel een beetje rond. Ik heb niet echt speciaal één groepje. Soms hang ik bij de Tokkies, dan bij Tatta's (A: Ja)... Buitenlanders..Beetje van alles.
- L:** [5:33] Want het is wel grappig dat je dat zegt want.. ik zat ook te kijken.. van hé, het valt mij inderdaad op dat mensen die een niet-Nederlandse achtergrond hebben, dat

die elkaar inderdaad opzoeken maar dat is vooral het geval met de mensen die oorspronkelijk uit het midden-oosten komen [A: mmm]. Minder dan bijvoorbeeld mensen uit Suriname of Afrika of noem maar op.

- A:** [5:55] Een ding wat wel echt zo is waardoor jij misschien die conclusie trok dat er weinig groepen zijn; iedereen gaat wel eens .... Vroeger had je echt groepen en dan was er nauwelijks contact met elkaar en nu heb je... je kan net zo goed onderscheiden maar iedereen gaat wel gewoon met elkaar om. Bijvoorbeeld ik ga ook gewoon om met alles, iedereen
- B::** [6:11] Niet dat ik een schijthekel heb aan tatta's of kakkers. [A: nee, klopt]
- L:** [6:14] Maar wat bedoel je met vroeger dan?
- A:** [6:16] Ja, vroeger had je echt de hippies en al die dingen. Echt de groepjes.
- L:** [6:18] Oh! Je bedoelt... Ik dacht voor jou vroeger! Van oh...
- A:** [6:22] Nee, echt vroeger-vroeger. Toen had je echt groepjes. En die zouden niet met elkaar om gaan. Niet echt [L: Ja]. Alleen nu heb je ook wel soortgelijke groepjes maar iedereen gaat wel met elkaar om. Echt iedereen. De..Ik ga ook gewoon om met iedereen en alles maar je ziet wel onderscheid.
- L:** [6:35] Maar als ik weer terugrijp op het gesprek die we eerder had/hadden. Toen zei je van ja, ik val altijd onder de buitenlanders. [A: Ja, dat klopt, dat wel], maar de buitenlanders zijn zelf ook weer allemaal verschillende groepjes. [A: Ja, klopt ja, dat heb je ook weer.]
- A:** [6:49] Ja..tts.. het is heel apart. Je hebt zeg maar de standaard buitenlanders [noemt namen] en die kleine jochies daar. Jaaa, ik noem ze kleine jochies, snoepies. Maar dan heb je... [L: Snoepies? *lacht*] Ja, maar dan heb je ook nog de buitenlanders die zich bezighouden met crimineliteiten zo. Die heb je ook nog. Dat zijn eeeehh groepjes voor *lacht ongemakkelijk* meestal.
- L:** [7:11] De groepjes voor? Hiervoor die buiten staan en...
- A:** [7:15] Niet perse buiten staan, maar je herkent ze wel. Je ziet gelijk aan ze dat hun, dat zij eerder bezig zijn met die dingen dan die anderen. Terwijl er gewoon geen verschil is aan kleding, geen verschil qua gedrag maar je merkt gewoon de vibe. Je loopt..je staat bij hun en je merkt al dat...
- L:** [7:27] Die zijn met iets shady's bezig.
- A:** [7:29] Ja. Doen het ook echt maar ja, ik heb contact met alle twee heel goed. Eén van mijn beste vrienden zit weer bij hun, anderen weer bij hun en dan krijg ik het allemaal mee. En bij de kakker, bij de tatta's daar heb ik ook gewoon weer vrienden (L: Ja), dus allemaal, is allemaal hoe moet... het is echt, echt allemaal gek eigenlijk maar het is wel allemaal zo. Je kunt onderscheid maken maar iedereen gaat wel gewoon allemaal met elkaar om. Je ziet ze af en toe gewoon gemixt dan denk je van: oké, wat is het nou maar het is gewoon onze school en dat moet je echt aan aanvoelen en echt aanzien. Dat is het.
- L:** [7:59] Ben je het daarmee eens? *Naar B*

- B:** [8:00] Het is teveel om te volgen, maar ik kan er wel mee inkomen. *A en L lachen*
- L:** [8:06] Zie jij het ook zo dat uhh eigenlijk iedereen met elkaar omgaat?
- B:** [8:10] Ja, je ziet wel duidelijk verschil in groepjes maar het is niet echt groepjes-groepjes van hé, ik zit in een ander groepje dus ik heb een hekel aan jou omdat je.. ja..
- L:** [8:18] Is dat ook zo met.. met.. met.. leeftijd. Dat je expres bijvoorbeeld niet met jongeren omgaat of dat je zelf..
- A:** [8:24] Dat is gewoon puur persoonlijk. Dat is meer gedrag. Als je met jongeren omgaat dan merk je meer gedragsverschillen waardoor je snel geïrriteerd raakt [B: is wel persoonlijk] [L: Maar wie zijn dan die snoepies?]. Snoepies zijn gewoon.. voor mij is iedereen een snoepie. [L: lacht]. Ik noem iedereen gewoon snoepie. Als ze heel kinderachtig gedragen dan ben je een snoepie. Snoepies is niet echt een groepje. * Verder onverstaanbaar*
- B:** [8:46] Iedereen die jonger is dan jij noem jij een snoepie.
- A:** [8:48] Ja, hele school dus. [iedereen lacht] Nee, maar is wel zo. Het is..ja.. fakking vaag eigenlijk. Als ik er nu over nadenk denk ik ook waaaat.
- L:** [8:57] Nee maar dit is juist het leuke want, ja maar sowieso, eigenlijk geeft *naam school* jullie helemaal niet zoveel regels waar jullie je aan moeten gedragen in de pauze wat er eigenlijk voor zorgt dat jullie onbewust jullie eigen samenleving hebben gecreëerd in de pauze want tuurlijk, er lopen politieagenten rond, dat zijn dan natuurlijk de..de..de.. [A&B: pauzesurveillanten] ja! Precies [A&B lachen]. Maar die zorgen ervoor dat je soort van [A: Dat je je voeten niet op tafel zet, ja] Dat! Maar voor de rest, jullie hebben eigenlijk alles zelf vormgegeven. En de meesten die stappen der gewoon in met: ja maar wacht ik ben nu een derde klasser dus ik mag niet praten met de tweede klassers. Al die regels die niemand heeft opgesteld....
- A::** [9:37] Maar dat is het niet! Je praat wel met elkaar. Ik heb ook gewoon vrienden uit de tweede en derde klas met wie ik gewoon praat; wie ik gewoon een hand geef. Maar, je gaat minder snel met hen om. Als je bij hun staat merk je gedragsverschillen vooral qua leeftijd als je ouder wordt vooral tussen de 13 en 18 dan ontwikkel je jezelf kapot veel en heel snel en elke maand ben je wel een beetje anders. Dat is.. dat is het ook meestal want als ik nu terug zou kijken op mezelf hoe ik mij gedraagde op mijn vijftiende dan..dan denk ik van: wat deed ik nou. En dat ga ik ook denken wanneer ik 21 ben, kijk ik ook terug, en op 18 denk je van; wat deed ik nou.
- L:** [10:04] Het is echt verschrikkelijk hoor. Ik ben nu 25 (?)... [Iedereen lacht] Afschuwelijk, afschuwelijk.
- A:** [10:10] Als je nu terugkijkt, denk je van: wat. En dat zie je dan terug bij die jongeren. Je gaat niet als je 15 bent denken van: ik ben te jong maar als iemand van 15 zich oud kan gedragen kan hij gewoon doen wat hij wil.
- L:** [10:22] Oke, nu eventjes een soort switch want je hebt vaak ook populaire groepjes en ook duidelijk niet populaire groepjes (A: Ja, de Butjes). De Butjes? [A&B lachen]
Laten we daar anders even mee beginnen. Wat zien jullie onder Butjes?

- B::** [10:34] Zijn vooral uuhh.. [A: grote rugzakken, wijde broeken] beetje nerd eigenlijk [A: achter die laptops zitten] De hele dag achter de laptop [A: geen goede kledingstijl gewoon, dat zijn echt de Butjes. Ze zeggen ook gewoon niets. Bijvoorbeeld, ik... Nee, zeg, ik moet nu ook naar de kapper enzo, maar van die onverzorgde kapsels en, hoe noem je dat, stijl/kledingstijl/smaak [A: Je merkt gewoon... ze vallen niet op. Zijn gewoon die standaard Nederlanders] Ze zeggen nooit wat [A: ja klopt. Zitten op laptop/spelen fortnight en minecraft].
- L:** [11:06] Grappig, want veel zien ze ook weer als de Gamers. Als een aparte categorie, maar jij ziet dus eigenlijk, jullie eigenlijk, de Butjes en de gamers als één categorie. *A lacht*. Waarom zie je ze zo?
- A:** [11:16] De gamers bestaat niet echt want iedereen gamed. [B: Iedereen heeft wel een playstation] snap je? [L: Ja] Je hebt ook echt jongens die continue er mee bezig zijn en elke keer als met opgepofte jas en een tas bij twee bij drie meter, alsof ze elke dag op wereldreis gaan, dat.. die.. die zeggen ook niks. Die zullen ook nooit een chick ballen of zo. Dat zijn echt Butjes. Het is wel zo!
- L:** [11:36] Is het leeftijdsgebonden? Van dat alleen jongeren zo..
- A:** [11:39] Nee.. [B: Wel een beetje met leeftijd. Zeg maar, die eerste klas dan zie je er veel meer dan in de.. klas vijf of zo] Ja, dat is waar.
- L:** [11:47] Dus je kunt geneest worden?
- A:** [11:49] Ja tuurlijk. Wij zijn... Als je op een gegeven moment denkt: Ik ga wat aan mijzelf doen [B: Ja, ik ben ook een But geweest, ik zat ook gewoon op mijn laptop minecraft te spelen] Ja klopt... Je moet gewoon niet op school gamen.
- L:** [12:00] Je kan dus wel gewoon een but worden? Je kon geen tokkie of tata worden maar wel een But?
- B:** [12:04] Ja, een But kan alles. Iedereen. Maar een tata of Kakker of zo is meer gewoon door je ouders bepaald. *L lacht* [L: Oh help].
- A:** [12:11] Ja, is serieus zo. Wij....
- B::** [12:16] Als je vader hier om de hoek woont met een huis van een miljoen en hij geeft jou altijd alles dan ben je eigenlijk gewoon een kakker door je ouders
- A:** [12:18] Als je 16 bent krijg je vijftig..5000 euro. En dat vind je ook gewoon doodnormaal. Elk weekend mag je lekker flessen drinken van je papa en in mijn hoofd ben je dan een tata. Je voelt je ook heel snel heel hoog. Dat is echt tata. Maar Butjes, dat is echt, Butjes.
- L:** [12:34] Oké, we hebben de Butjes wie komt daarna? Voor jullie? Wie zijn verder? Hele onpopulaire groepjes?
- A:** [12:33] *Begint te mompelen met Y*
- L:** [12:48] Wat was dat?
- A:** [12:49] Naah, je hebt altijd zo'n standaard groepje op school, echt standaard, zei

meneer Steenstra ook, die hadden we vorig jaar heel erg, nee, niet vorig jaar die jaar erop, op TL. 4T, 3T. (B: zeg maar 2/ 3 jaar geleden).. Heb je altijd zo'n standaard groepje op school die knijterveel kloot. Gewoon grappig. Maar.. de conciërges haalt alles uit zijn arsenaal, maar altijd weer klieren [B: altijd weer kapot maken] altijd is er iets aan de hand. Dan zie je in één keer een heel groepje in de gang en dan weet je: ze hebben weer iets gedaan. *Traps* op de deur. Weet ik veel. [B: elke weer werd er wel weer iemand geschorst]. Ja, die had je vroeger hier ook altijd, maar [L: vroeger?], ja vroeger maar echt [B: ja, vroeger, 2 à 3 jaar geleden] 2/ 3 jaar geleden maar toen had je ook echt lang. Ik weet nog dat we rookten pakjes, en toen rookten we lang, ik weet nog dat je had een audrio van die 5-mavo's, en toen zat ik nog in de tweede en de derde en hun waren toen echt aan het kloten. En toen zij weggingen, nam ons groepje het over en dat ging wel.. dat is wel afgekapt nu.

B: [13:43] Maar toen ging hij van school en gingen wij havo doen en toen zaten we hier van: Ja...

A: [13:47] En toen gingen onze vrienden naar MBO toen. Dat was toen echt grappig. Echt klote-groepje was dat. Die had je ook. Maar die heb je nu niet meer.

L: [13:55] En als populaire groepje? Wanneer ben je populair hier.

A: [13:59] Je moet gewoon een naam hebben. [L: een naam?] Gewoon een naam, of je bent een eikel, of je hebt veel chicks gepakt. *Lacht ongemakkelijk* Gewoon een naam hebben. Ja..

L: [14:09] Hoe..hoe. zou je een naam kunnen krijgen, dus door chicks te pakken

A: [14:14] Je,je,je, of bijvoorbeeld als B nu bij FC. Utrecht zou spelen zou hij ook populair zijn. Of als uhhh, deze jongen weet ik veel uhh, noem maar op, iets met sport doet, bijvoorbeeld die jongen die afgelopen vakantie vijf wijken heeft gewandeld, dan ben je wel bekend op *schoolnaam*

B: [14:29] Je weet dat alles wordt opgenomen hé?

A: [14:30] Oh oeps, ja.

L: [14:32] Alles.. alles is sowieso anoniem dus..

* Ander onderwerp

L: [15:07] Dus het is vooral een beetje gericht op status krijgen. En dat krijg je dus door middel van sport, door middel van uhhh.. hoeveel relaties, ik noem het even netjes relaties [A&B lachen], ik snap wat je bedoelt, uuuhmm, drinken? Heeft dat er nog wat mee te maken? Of is dat?

A: [15:22] Nee, als je veel drinkt ja, of je wordt een Junkie genoemd.

L: [15:28] Ohja, dat kan natuurlijk ook weer. Wanneer wordt je een.. wanneer ben je een Junkie?

A: [15:31] Als je elke pauze smoked en drinkt. Die heb je ook.

L: [15:33] Maar je hebt ook mensen die niet... die wel roken bijvoorbeeld maar die

worden dan geen Junkies genoemd

- A:** [15:39] Maar die roken af en toe een peukie dat is prima, maar je hebt ook jongens die continu, elke pauze, elk tussenuur, "kom we gaan wiet roken". Dat zijn de Junkies. Dat zijn echt de Junkies. Kijk, maar je hebt ook mensen die er af en toe bij zitten. Dan ben je niet gelijk een Junkie dat kan wel eens. Maar je hebt ook de standaard mensen die dat continu zitten en continu stoned zijn, continu dronken zijn en dan zie je zijn rode ogen en denk je: oh nee.
- B:** [16:00] Of dat ze gaan overgeven
- L:** [16:03] Die had ik gehoord, had ik gehoord.
- Ander onderwerp
- L:** [16:37] Een docent kan ook een but zijn?
- A:** [16:40] Ja, een docent is ook een but ja. Ja, serieus, [B: hij is niet echt een nerd] Hij is echt een but gewoon. Dat zie je gewoon aan hem. Ook gewoon qua gedrag, weet je wel. Ah, echt wel, is gewoon een but.
- L:** [16:50] en dat gedrag is gewoon anti-sociaal. gewoon ongemakkelijk? Of..
- A:** [16:54] Anti-sociaal, veel zeuren om kleine dingetjes, beetje piepen, niet echt radicaal zijn.
- L:** [16:59] Wat is radicaal zijn dan?
- B:** [17:03] Geen enkele docent heeft dat hier
- A:** [17:04] Neeneenee, dan heb je *naam docent*. Die kan je.. daar kan je mee lachen. [Persoonlijk gesprek]
- L:** [17:45] Ik vind het heel grappig want ik merk dat heel veel mensen niet goed weten wat een but is en dan zeggen ze dat of het is inderdaad een nerd; hij is braaf of ze zeggen gewoon 'nee, het is gewoon een loser'.
- B:** [17:57] Nee, maar dat is best wel vaak een beetje hetzelfde
- A:** [18:00] Een loser en een But is hetzelfde. Het enige wat we nu echt niet meer hebben zijn pestkoppen.
- L:** [18:08] Oh, dat hebben jullie niet meer?
- A:** [18:09] Nee, niemand wordt meer gepest meer. Nu is het meer plagen. Af en toe trap je elkaar. Het is af en toe klieren. Maar het is niet meer pesten niet meer.
- B:** [18:26] Het is nu vaker groepjes onderling die dan ruzie hebben.

Semi-structured interview 4: Two Mainstream girls (third-years): 31-10-2018.

- L:** [00:36] Maar goed, eerst eventjes beginnend met uhh.. wat vragen over jullie kleren. Want we hebben het gehad, weet je nog met jeugdcultuur dat je dan van zulke groeperingen had met..met..met zwarte kleding was je gothic. Jullie hebben het gehad over de hippies en dat er nog steeds hippies hier zijn op school en die hebben dan van die broeken.... met wijde pijpen. Als jullie kijken naar jullie eigen kledingstijl, waar vallen jullie dan onder?
- M:** [01:03] Zwarte kleding sowieso en gewoon simpel denk ik.
- J:** [01:08] Niet perse ik. Ik zou mijzelf beschrijven om.. uh.. met uh. ja, het klinkt heel erg van mezelf, maar ik denk zeg maar, van uhh.. met de tijd mee. want als ik kijk naar twee jaar geleden; ik zou die kleren echt nooit meer dragen. Maar dat was in die tijd.. ja.. leuk, dus.
- L:** [01:26] Jij, M?
- M:** [01:28] Ja, ik ook wel. Als ik kijk naar wat ik vorig jaar aan deed al of het jaar daarvoor, dat zou ik nu echt niet meer aan kunnen doen.
- L:** [01:35] Hoe komen jullie eigenlijk aan.. die informatie van wat hip is en wat niet?
- M:** [01:41] Instagram. Snapchats. [Y: Instagram]. Je ziet ook dat de kleren die je twee jaar geleden aan hebt gedaan, zie je ook niet meer [L: aaah]
- J:** [01:49] Nu komt voor mijn gevoel uhhm.. komt heel erg veel 90s terug. Van die hoge broeken, een beetje mom-jeans, enzo ja. Ik vind het echt leuk, dus ja.
- L:** [02:03] Ik ben een 90s girl, dus ik vind het ook leuk. Uhhm, betekent het ook dat als je instagram volgt je dan ook gelijk automatisch populairder bent?
- J:** [02:13] [Samen met M] Nee.
- L:** [02:17] Welke kleren maakt je dan populair?
- J:** [02:18] *Fluistert naar M* Geen
- M:** [02:19] Eigenlijk in deze tijd is het gewoon goed als je een hoodie draagt met een spijkerbroek.
- J:** [02:25] Eigenlijk niet echt populaire kinderen of zo. We hebben wel kinderen die zeg maar: 'Oh, zij is van uhhm. van dat verhaal waar mensen gingen vechten en zo maar er is niet echt, ja, niks maakt je echt populair. Niet zoals vroeger.
- L:** [02:42] Dus je hebt niet het idee dat je bijvoorbeeld.... Oké, laten we zeggen, je haalt bijvoorbeeld kleding bij de zeeman, even, dat, in ieder geval in mijn tijd was dat een huge deal als ze er achter kwamen jij hebt kleding van de zeeman, wordt je afgemaakt. Weten jullie wat de Zeeman is? De Action..
- J:** [3:02] Nu hoor ik wel eens verhalen van 'oh, dat shirtje is van de zeeman of zo' en dan lachen ze maar voor mij boeit dat echt niet. Kleren zijn kleren.

- L:** [03:12] En merkkleding? Is dat belangrijk?
- M:** [03:16] Ik weet eigenlijk niet. Ja. Op zich [J: heel veel mensen dragen dat]. Het is wel merkkleding maar dat is dan wel gewoon Nike en Adidas, maar als je dan opeens met Mon Claire of zo komt, dan is het van: ja.
- J:** [03:28] Er zijn wel kinderen die daarmee komen. Ik bedoel..
- M:** [03:32] Ja, maar de normale merken adidas, nike, airforce en zo.
- J:** [03:37] Ja, maar T die kan..die shopt echt wel veel voor een jongen denk ik hoor. Hij komt echt, dan draagt hij Dsquared truitje, eronder nog een polootje van Ralph Lauren, Stone Island jas en van die gekke schoentjes. Zulke kinderen zijn er ook.
- L:** [03:54] Maar waarom zou hij dat doen dan? Als je dat niet populair maakt?
- J:** [03:56] Ik denk dat...
- M:** [03:56] Maar op zich, bij hem... Het zijn ook gewoon jongens die er gewoon dan goed uit willen zien of zoiets. Dat niet perse.. van hem is het niet zo dat hij meteen populair wil worden of zo. Hij heeft gewoon normaal.
- L:** [4:10] En waar hebben we het dan over? Bij welke groep wil hij horen?
- *Ze lachen*
- J:** [04:12] Ik denk eigenlijk geen groep. Ik bedoel, ja, licht eraan. Als je gewoon een vriendengroep.. ja oké, als je een paar vrienden hebt dat je dan een bepaald groepje bent. Ja, ik bedoel, in ons groepje zijn er ook heel veel verschillende kleren.
- L:** [04:29] Oké, Dus als kleren er met andere woorden niet voor zorgen dat je populair wordt, hoe wordt je dan wel populair?
- M:** [04:36] Nou uhh, als je tegenwoordig ruzie met iemand maakt. En uhh, ja, je wordt..dat wordt dan weer verspreid en zo. En als er dan gevochten wordt om je.. of er gaan filmpjes rond van jou [J: Ja! Dat is het!] Dan uuh, dan roep.. dan ga je op een gegeven moment ook praten.
- L:** [04:57] He? Dus wacht even. Laten we zeggen: ik ben een brugger, laten we dat even zeggen en ik wil heel graag populair worden en ik zit bij jullie *lacht* om te vragen hoe word ik populair? Dus het eerste wat ik moet doen is iemand in elkaar... in elkaar rammen?
- M:** [05:10] Ruzie maken?
- J:** [05:11] Ik denk: Ja. Ik denk wel zeg maar
- M:** [05:12] Als je van iets bent, dan wordt je wel.. wordt je wel meer.. het is niet perse positief maar je bent wel degene die [J: klopt!] iedereen kent. Maar het hoeft niet perse positief te zijn, het kan ook negatief zijn
- J:** [05:26] Maar meestal ben je nu negatief populair. Zeg maar, zeg maar, de mensen,

zeg maar, die ja, les hebben, is echt heel erg om de negatieve kanten, zeg maar ook waar ze die vinger om kregen. Zulke dingen. En zo sta je dan bekend. Is ook je naam. Zo word je genoemd. Achter je rug om of in je gezicht.

- L:** [05:45] En dat ziet zij dan, die bijvoorbeeld dat filmpje verspreid heeft, die ziet dat wel als populariteit? Of ziet ze dat als pesten?
- M:** [05:53] Sommige meisjes vinden het leuk dat ze zo worden gezien en zo, naja.. voor sommige meisjes ook gewoon errug.
- L:** [6:03] Dus oké, dus het eerste wat ik moet doen is eigenlijk zoals heel veel celebrities van uhh, slecht nieuws is ook nieuws. Er moet gewoon over mij gepraat worden. [M&J: ja]. Is er nog iets?
- J:** [6:11] Gewoon jezelf laten zien; iets doen wat heel erg groot gaat worden... Ik bedoel in de eerste toen echt gewoon één maandje dat wij op school zaten, kwam er een gevecht en zo kende iedereen hem vind ik. Of nja..ja.. zo staat hij bekend in mijn omgeving. Uhm.. Zeg maar, hij sloeg iemand echt in elkaar en zo stond hij bekend in mijn omgeving [L&M= ja].
- L:** [6:38] En sport? Is dat nog iets?
- J:** [6:39] Ja, kan eigenlijk wel!
- M:** [6:42] Ik ken niemand die echt intensief sport doet of zo [J: echt waar!]
- J:** [6:47] In de eerste uhh [M: Ja, eerste!] uhh toen in onze klas zaten drie jongetjes.. Ja, zitten nog steeds in die klas, eentje is al weg, maar dat waren *namen* [L: Ja, die ken ik nog], ja! [M: Dat waren echt de hockeystokjes] De drie musketiers en nog een paar andere kindjes erbij maar zij zaten zegmaar in de eerste rang van hockey en ook nog eens van Nederlands kampioen en blablabla [L: wauw]. Zij stonden ook op de hall of fame. [L: netjes! oh, ze praten zoveel in de klas. Daar ken ik ze nog van.] [M: dat was ook echt niet normaal]. Ja, zeg maar, dan ben je wel wat hier op school. Dan kennen ze je. Maar ze zijn wel echt veranderd hoor
- M:** [7:16] Het gaat ook echt alleen maar over hockey. [J: nu niet meer!]
- J:** [7:20] Maar nu zijn ze echt.. *naam* is helemaal anders geworden. Hij..hij ja.. is niet meer.. [M: hij is echt veranderd]. Hipster!
- M:** [7:28] Hij was eerst echt een kakkertje. En nu is hij gewoon.. ja.. hoe zeg je dat.. één van de normale jongens. gewoon.
- L:** [7:35] Maar *naam* was toch degene... of was dat *naam*?*
- J:** [7:38] *Naam*! We hadden geen *Naam*!
- L:** [7:40] Die heb ik dus helemaal bedacht. Maar hij was dus net degene waar we het gesprek mee begonnen met.. [J&M: Ja!]
- J:** [7:45] Hij liep er langs en hij ging een beetje stoer tegen mij praten dus hij.. en toen zei u van uhh: Oeh, dat is toch *naam*?

- L:** [7:52] Ja, maar wacht even,
- M:** [7:53] Terwijl hij eerst echt van de polo'tjes, kortje broekjes, witte sneakers, (J: strakke haartjes; kon ook bijna geen gel meer in).
- L:** [8:00] Wacht! Ik dacht dat ik het hele begrip van Kakker begreep en ik dacht dat.. dat zijn gewoon kleren, maar hij heeft nog steeds dure kleren maar nu is hij normaal?
- J:** [8:08] Ja, maar dat is echt alleen *Naam*. Dat is.. Ik vind dat het alleen *Naam* is. Want zeg maar, zijn omgeving is ook veranderd. Zeg maar, zijn vrienden waarmee hij omging, eentje is weg, eentje is hij niet echt bevriend meer, hij is nu bevriend met mensen ja.. uh.. normaaaaal? Gewoon leuk.
- L:** [08:22] Dus het is ook een soort gedrag van een kakker?
- J:** [08:24] Ja, eigenlijk wel.
- L:** [08:25] Zijn gedrag is vooral veranderd en daardoor ook zijn kapsel [M: houding]. En wat is dan een kakker-houding? En Kakker-gedrag?
- J:** [08:35] kakkergedrag *met een zwaar accent*. Zo praten, heel netjes. Eigenlijk heel erg zeg maar hoe je een kind wilt hebben [M: Maar je ziet het ook meteen aan de uitstraling of iemand Kakker is of niet want hoe zij binnenkwamen was echt gewoon, ja precies dezelfde. Allebei witte polo, broekjes zo, opgevouwen en van die strakke, witte sneakers). En ja, ze doen elke dag hun uhh.. hockeyjasje aan, met hun [L: ja! Dat kan ik mij nog herinneren!]. Nu nu.. ik denk dat ze dit nooit meer gaan doen, hoor. En hij praat ook nooit meer over hockey.
- M:** [9:09] En eerst was ook echt in de klas: Ohja, die en die hockeyspeelster heeft uhh.. gewonnen of uhh.. ja, we moeten een wedstrijd tegen die en die spelen en zo. Dat hoor je nu echt niet meer.
- L:** [09:21] Hoort hockeys sowieso bij kakker?
- M&J** [09:22] Ja!
- J:** [09:24] Zeg maar, elk kind, ja, ik vind zeg maar wel dat mensen die in *buurt* wonen wel kakker zijn. Die komen meestal hier op school. Dat is echt achter deze school. En die zitten meestal hier ook op school want dat is aan het einde van deze straat.
- L:** [09:38] Ah, dus het is ook een beetje met de plek heeft het te maken waar je vandaan komt.
- J:** [09:39] Want echt gewoon oost is echt gewoon alle grote huizen, even groot als deze- oké, de helft van deze school. En dat is dan hun gebied en dan heeft vader bijvoorbeeld eigen bedrijf of zo, ja.
- L:** [09:52] En zijn deze Kakkers populair?
- M:** [09:55] Ligt eraan.
- L:** [09:58] Waar ligt dat aan?

- M:** [10:00] Ja, populair in hun vriendengroep misschien [J: ja!, hun omgeving]
- L:** [10:05] Het is wel grappig, toen wij alle kaartjes gingen neerleggen waren jullie heel erg anti-crimineel gedrag, dus heel erg, roken is niet stoer, uhh, blowen is niet stoer, dus dat zijn allemaal geen methodes om populair te worden.
- M:** [10:20] Nee, sowieso niet, maar wat het wel is, is dat sommige van die groep Kakkers dan die proberen dan hu-hun omhoog te krijgen door foute dingen te gaan doen. Door bijvoorbeeld te blowen, roken en zo. En dat ze daarmee denken dat ze dan
- J:** [10:38] Het klinkt heel raar, maar om ghetto te doen.
- M:** [10:39] Eigenlijk worden ze gewoon gezien als.. ja.. hoe zeg je dat.. als sukkeltes.
- J:** [10:48] Want ze worden ook echt uitgelachen en zo. Ja, diegene komt eigenlijk van rijke buurten maar diegene doet alsof hij niks heeft en zo. Maar expres weet je. Ik weet niet hoe je het echt uitlegt. Ik weet het niet meer.
- L:** [11:02] Dus zij denken dat ze heel stoer bezig zijn door bijvoorbeeld heel veel te gaan feesten, door te roken [J&M: ja] [M: drinken], drinken en opeens blijkt het dat het averechts werkt. [J&M: ja!] Ah! Oke! Dat is wel heel interessant!
- [11:17] Oke, nu richt ik mij even volledig op M. want ik ben hier nu al een tijdje aan het rondlopen en als ik vraag naar groepjes zegt iedereen: 'Ohja, nee, je hebt uuhh ja, die Marokkanen. Iedereen valt, maakt niet uit of je wel of niet uit Marokko komt [M: echt?], je valt onder het groepje Marokkanen.
- M:** [11:36] Maar zeggen dat ook echt Marokkanen? Of zijn het de Nederlanders?
- L:** [11:39] Het aparte is dat ze het beide doen.
- M:** [11:40] Ik zeg je eerlijk, het zijn wel groepen, maar ik dan. Ik ga niet alleen om met Marokkanen.
- L:** [11:47] Dat wou ik je net vragen!
- M:** [11:49] Want ik ga om met haar (J.), ik ga om met Nederlanders, ik ga om met... uhh... andere afkomsten, ik ga ook wel om met Marokkanen, maar ook wel om met andere afkomsten. Nederlands, Turks, iedereen eigenlijk.
- L:** [11:59] Dus jij voelt je helemaal dat je bij het groepje hoort van [M= nee] uhhm, niet-Nederlander?
- M:** [12:04] Nee, totaal niet. Ik ga ook soms om met *noemt namen*. Ja, nee.
- L:** [12:12] Maar als ik dan vertel dat sommige mensen jullie dan als een soort groepje zien. Wat doet dat met je? Wat vind je daar van?
- M:** [12:19] Uhhm
- L:** [12:23] Vind je daar logica in zitten of...

- M:** [12:24] Het is wel zo dat je, je hebt wel de groep meiden met alle hoofddoekjes en zo. Soms zit ik daarbij, soms niet. Maar ja, om het meteen een Marrokanen-groepje te noemen. Ik ken die meisjes ook en die gaan ook gewoon om met Nederlanders en zo. Maar in de pauzes zien ze dan elkaar enzo en dat is dan bij elkaar zitten
- L:** [12:49] En J.? Onder welk groepje val jij dan want in principe het is zo dat er iets als een Aziatisch groepje bestaat of zo.
- J:** [12:56] Nee, ik ben heel erg multicultureel hoor. Ik ga echt met alles om. En het boeit mij ook echt gewoon niet wat je bent het gaat je echt niet anders laten zijn van mij. Van ook "jij bent Marokkaan, dus ik ga je niet mogen", dat is niks voor mij. Zo ben ik ook echt niet opgegroeid.
- M:** [13:15] Nee, ik ook niet. Het is echt, ik ga met iedereen om.
- L:** [13:18] Ja, het valt mij sowieso op dat die groepsvorming heel erg gebeurd met jongens. Merk ik.
- J:** [13:25] Ja, dat wel.
- L:** [13:27] En dat is ook mijn vraag naar jou toe. Constant, en dan zal ik ook gelijk even zeggen, constant als ik zeg: wat vind je van VMBO dan zeggen ze allemaal: bontkraagjes, joggingbroeken, maar jij bent ook vmbo. Waar is je joggingbroek? Waar is jouw bontkraagje?
- M:** [13:48] Maar niemand op school loopt met een joggingbroek!
- L:** [13:49] Ik heb dat ook niet gezien! [J: soms wel hoor!]
- M:** [13:51] Soms, maar dan is het echt als je twee uurtjes les hebt en je gewoon geen zin hebt. Dan ga ik ook met een joggingbroek naar school. Maar, of in de toetsweek of zo. Maar. de- . Niemand loopt, ja bontkraagjes wel maar dat doet niet alleen VMBO, dat doet echt.... Kakkers, vwo-ers dragen zelfs een bontkraag en zo dat is niet perse VMBO. 6VWO draagt echt bontkraagjes hoor!
- J:** [14:19] 6VWO moet normaal doen.
- L:** [14:20] Dat is dus ook wat ik tegen ze zei. Ik loop hier nu... poeh.. een maand, anderhalf maand loop ik hier op school en ik heb letterlijk nog niemand met een joggingbroek gezien en ik ben echt aan het kijken hé! En ze zeggen alleen maar, dan moet je maar bij de vmbo-ers zitten. Ja, maar daar zit ik ook maar je ziet ze niet!
- J:** [14:35] Dat zegt waarschijnlijk alle havo/vwo-ers en zo omdat ze denken dat wij TL-ers ghetto zijn of zo. Dan denken zij: waarschijnlijk zijn dat de kindjes die hoog van hun niveau zijn. En denken dat zij dan, als zij vwo zijn dan zijn zij meer dan dat ik ben, zeg maar. Ja, dat denk ik.
- L:** [14:58] Wat doet dat met je als je zo wordt neergezet?
- J:** [15:00] Ik lach, ik lach persoonlijk zulke mensen uit want ik ben echt het tegenovergestelde [L: precies!].

- L:** [15:09] Waar zie je jezelf dan ondervallen? Dit is mijn laatste vraag trouwens hoor.
- M:** [15:24] Mavo en havo gaan eigenlijk zoveel met elkaar om; het is echt gemengd.
- J:** [15:26] Het was ook echt niet erg dat ik in deze klas zou komen
- M:** [15:28] want je kende elkaar al.
- L:** [15:30] Hoe kennen jullie elkaar dan?
- J:** [15:30] Ik kende iedereen al door mijn oude school.
- M:** [15:34] In de eerste klas had je gewoon de kuil en daar zat je met alle eerste klassers en dan leer je gewoon iedereen. Dat is nu de bibliotheek. In de tweede en derde ga je ook met elkaar praten. En ja, dan leer je elkaar kennen.

- L:** [00:26] Wat zorgt ervoor dat toch bepaalde leerlingen zich identificeren als bengel, zeg maar en anderen dat niet doen?
- M:** [00:31] Uhm. De..de drijvende kracht, hoop ik altijd, is de mentor. Of een oplettende docent. Ik heb docenten die tegen mij zeggen: Nou, er is een meisje of een jongen die altijd zit in zijn eentje. Nou, dan ga ik mensen op af sturen of stuur ik één van hun [wijst naar de leerlingen in haar kantoor] gewoon, ken je die en die en die klas, zeg, loop er eens langs. Sommige kinderen willen heel graag in hun eentje zitten even op de laptop, eventjes ontspannen, even niet; sommige kinderen weten niet waar ze zich moeten aansluiten en ik probeer altijd die kinderen te vinden. En uhm een lijntje toe te gooien van 'joh als je wil, bij mij is het ook druk op de kamer maar is anders druk. Je kan in een hoekje gaan zitten op een krukje, je kan in je telefoon kijken maar er zitten ook hele aardige kinderen; en ze spelen kaart spelletje of uhh, het wordt toch een groepje hier; ook een groep, wat blijkbaar toch heel belangrijk is. Dus ja, uh, ik moet het hebben van mensen die hier in de school lopen en kinderen zien. Ik zie ze natuurlijk niet [L: nee, precies], dus dat is.. dat hoop ik altijd. Dat docenten zeggen: 'Hee, ik heb hier heel veel kinderen die hee, die zitten alleen.
- L:** [01:33] Dus eigenlijk nu alle leerlingen die hier zitten die noemen zichzelf dus de Bengels?
- M:** [01:37] Ja, de docent, nee, hoe heet dat, uhh, *naam* die zei op een gegeven moment: 'You're a Bengel', je zit altijd bij *office-manager* dus je bent een Bengel. Nou, sindsdien zijn het de Bengels.
- L:** [01:49] Maar is het dan ook een soort voorwaarde? Je moet hier zitten om eigenlijk een Bengel te zijn?
- M:** [01:53] Nee, Bengel is een geuzennaam. Het is gewoon de Bengels. En uhm, het krijgt zo langzamerhand status want je vind de Bengel een nerd of een loner of weet ik wat ze allemaal niet zeggen maar het zijn gewoon een groep hele aardige kinderen die zich daar gelukkig niks van aantrekken, want in het begin was het heel erg: 'Als je daar zit heb je echt geen vrienden, dus dan zeggen ze dit ook tegen elkaar. Dus zeg ik: Jongens, jullie hebben juist wel vrienden; jullie hebben elkaar toch? Jullie hebben een hartstikke leuke groep. Wat nou, geen vrienden. Ze hebben vaak scouting of muziek, jullie hebben juist...., of schaakclubs, paardrijden, vrienden, maar niet hier op school. Daar sluiten ze wat moeilijk bij aan. Ze zijn geen hockeïers, van de hockeyclub hier want dat is ook een hele club, die meiden. Dat zijn zij dus duidelijk niet. En dan, ja, dan lig je er soms wel eens uit. Bij die meiden. Die zijn heel kritisch. Wij zijn hier helemaal niet kritisch. Je bent aardig of je bent het niet.
- L:** [02:48] Dat is wel heel interessant wat je zegt. Er zijn dus bepaalde dingen waardoor je er uit ligt [M: Ja!], en je zei dus nu net: sport, dus hockey [M: ja], als je dat.. wat, wat zijn verdere...
- M:** [3:00] Het *naam hockeyclub* op deze school is groot. Uhm, dat is die hockeyclub daar [L: Ja] en je ziet gelijk die meisjes die daar op die hockeyclub zitten en uhm, die zitten hier in het *schoolfeest commissie*, die zitten in die debatingclub, die uhm, hebben een bepaalde status en dat is ook een beetje arrogantie. En dat..daar zitten deze kinderen gewoon niet van. Ze zijn gewoon zoals ze zijn.
- L:** [3:27] En is sport dan één van de belangrijkste criteria?

- M:** [3:28] Oh.. uh.. ik weet niet of het sport is. Het is gewoon de hockeyclub. ja, ja, vind ik wel.
- L:** [3:35] En kleding? Is daar nog wat mee?
- M:** [3:38] Uh, ook wel. Zij.. Deze kinderen zijn.. ja.. die trekken [L: wat alternatiever?]. Ja! Wat alternatief. Dat is denk ik wel een goede omschrijving! Ja.
- L:** [3:52] En wat houdt dat alternatief dan in?
- M:** [3:53] Dat je in ieder geval niet, uhm, aan de knipjes in je haar, aan de juiste schoenen misschien, de juiste kleren, die flair broeken. Je trekt gewoon aan wat je lekker vindt zitten en wat je zelf mooi vindt.
- L:** [4:11] Heb je ook dan een idee wat de regels zijn van uhm.. wat ze eigenlijk aan moeten trekken? Is dat iets uhh.. wat de winkels gewoon vertellen/ van Instagram.
- M:** [4:25] Ja, dat is ook wel belangrijk hoor. Ik denk dat jij het ook wel gezien hebt. Sinds jij dat tegen mij zei van: we gaan steeds meer op elkaar lijken, ben ik daar extra op gaan letten en dat is ook wel heel erg zo. In ieder geval op deze school.
- L:** [4:36] Hoe heb je dat gezien dan?
- M:** [4:37] Ja, het viel mij altijd al op. Die opgerolde broekjes en die uhh dat knipje weet je wel? Dat je dat haar dan omhoog en dan zo'n knipje. Vind ik ook leuk hoor maar uhm, het valt.. en als je dan de klassenfoto ziet van die meiden. Nou, het is net een kloon. Ze hebben allemaal die lange haren, er is niemand die denkt: doe ik eens een hanenkam of ik doe het eens roze, of lekker kort. Ik heb hier gewoon twee meisjes met kort haar, en ik zeg: dat is heel bijzonder, want dat heb je niet bij ons. Iedereen heeft lang haar.
- L:** [5:03] Waardoor denk je dat zij het eigenlijk wel durven?
- M:** [5:06] Ik denk niet dat ze er zoveel over nadenken. En het hoeft ook niet zozeer zo nodig. Ze doen ook niet hun best om erop te lijken; helemaal niet. [L: Nee]. Ja, ik vind deze hartstikke.. deze allemaal hartstikke leuk. Ik heb dreadlocks gehad, hanenkammen, weet ik veel, dat ik ook dacht: jeetje wat een hanenkam, maar dat zal wel vooroordeel want het was een hartstikke leuke jongen. En als ik dan hier door het dorp liep, dan zie je hoe agressief mensen hem benaderd en het was gewoon een teddybeer. Maar ja, zo zie je er niet uit.
- L:** [5:42] Dat is eigenlijk wel heel interessant [M: Ja!] want de mensen die zich dus niet zo opstellen als de rest, dus eigenlijk niet meegaan met dat hele mainstream [M: ja!] gebeuren [M: ja!] die komen dan bij jou terecht.
- M:** [5:51] Dat kan. Ook veel mensen.. kinderen met uhh add, adhd, autistische spectrum. Ja, daar heb ik blijkbaar.. Ik kan daar goed mee opschieten. En uhm.. hoe dat komt weet ik ook niet. Maar dat gaat bij mij heel makkelijk. En uhm, ja, dan voelen ze zich veilig. Ik ben er ook altijd hé? Rust, reinheid en regelmaat. Ik ben er altijd om acht uur, dus als ze op school komen: ik ben er. Deur staat open, en ik heb een kast waar ze hun spullen in kunnen zetten. Ik heb een kist waar ze hun jassen in kunnen doen en dat is altijd hetzelfde. En dat is heel veilig. Mama is er. En dan geef ik ze een kopje thee of uhm.. weet ik het wat er allemaal is. Ja, ik heb ook geen machtspositie;

ik hoef ze geen huiswerk te geven, geen straf te geven. Het is gewoon een beetje mama-achtig, t-tante of zo. Weet je wel, waar je even aanklopt.

L: [6:41] Hoe is het eigenlijk ontstaan dan?

M: [6:43] Ook heel geleidelijk. Dat ik zei.. dat ik ook een keer een huilend kind in de gang vond of uh, in het begin had ik een kopieermachine in dat halletje. Dan konden kinderen hier kopiëren en dan maak je ook eens een praatje en dan blijft er eens wat hangen en dan een vriendje mee, zusje en ik heb sinds de. nou, ik werk hier nou vieren..drieëndertig jaar of zo, ik heb eigenlijk altijd wel een groep van tussen de vijftien en vijfentwintig leerlingen. Dat is echt belachelijk [L: wow!]. Ik denk elk jaar weer van: nou, is het uhh.. nu gaan er weer zoveel weg met examens en dan komt er toch weer hier en daar wat brugpiepertjes erbij. Zusjes van. Komen toch even aanwaaien. Dus die heb je twee jaar, drie jaar, sommigen hun hele loopbaan. Heel verschillend.

L: [7:23] En wanneer gaan ze dan weg? Als je zegt dat sommigen niet eens..

M: [7:26] Ik heb een kind gehad die.. was nogal grappig, die uh.. die heeft hier drie jaar elke dag gezeten en toen ging hij meedoen met de *muziekfestival* en dan werd hij opgenomen in die.. in die groep van muzikanten en toen durfde hij.. zeg maar in de pauze.. die andere kinderen ook op te zoeken. Ja, en dan verdwijnt dat. Die komen ook nooit meer gedag zeggen. Het is echt heel typisch. Zit hier drie jaar op schoot en dan zie je ze gewoon niet meer. Het geeft ook helemaal niet, maar dat vind ik gewoon heel bijzonder en er zijn een paar kinderen die af en toe die: "Sorry, maar ik kom nooit meer," maar dan zeg ik: "sorry? Daar hoef je geen sorry voor te zeggen. Ik vind het alleen maar prima. Prima als je blijft, prima als je gaat.

L: [8:00] Denk je dan dat.. dat ze dan toch een soort van status is [M: ja] dat ze hier dan niet meer durven te komen of.. of

M: [8:07] Nee, uhm, het is meer status daar. Hier is geen status.

L: [8:12] Nee ik bedoel meer van dat ze daar dan een bepaalde status hebben gekregen en dan bang zijn dat die status dan minder wordt als ze weer teruggaan?

M: [8:18] Ja, dat kan heel goed, want mensen zeggen al..daar zitten de loners, de losers.. weet je wel, ze zijn vaak heel hard naar deze kinderen. Vind ik heel erg, maar ik krijg dat er niet uit dus dan zeg ik: Jongens, dat accepteren we dan maar, dat zijn mensen die het niet weten. Maar ik vind het heel erg als zij daar last van hebben. Als ik ze in de gang dan tegenkom, doe ik maar zo of zo *doet alsof ze wegwijkt* [L: *lacht* Ja], even niet al te opvallend. Sommige kinderen willen ook niet groeten, terwijl ze hier dus de hele pauze zitten en kijken af, dan denk ik: 'Oké, prima', en andere kinderen zijn heel erg: 'HEE HOI'. Heel groot verschil.

L: [8:52] En hoe groot is de groep denk je dat je nu hebt?

M: [8:55] Ik denk dat we wel met z'n zeventienen/achttien zijn.

L: [9:00] En die zijn hier dan voornamelijk de pauzes en tussenuren?

M: [9:02] Ja... En omdat ik er acht uur ben zijn ze vaak als ik vaak op tijd op school. Dus dan zijn ze hier om acht uur, eventjes nog even in een boek kijken of gewoon nog even met mij ouwehoeren en uhm.. na school soms ook wel eens een uurtje..

dan gaan ze hier kaarten of uh, beetje huiswerk maken of uhh, even ontspannen.

- Hoort de stem van één van de Bengels uit haar kantoren
- M:** [9:24] En N heeft de stem als een uhh.. roepoeter. Ja, zijn zusje zat hier en hij: 'Ik wil hier niet zitten', nou ja, hij is gewoon gekomen *L: lacht*.
- L:** [9:34] Heel grappig dus eigenlijk ook van heel veel... familie.
- M:** [9:38] Ja, en ik vind het zo leuk dat alle afdelingen zitten hier en alle leerjaren.
- L:** [9:41] Ja! Dat wou ik dus net vragen dat [M: alles zit door mekaar.].
- L:** [9:46] Dat is ook zo uniek eigenlijk in deze sociale.. in deze tijd. Dat is ook wat mij opvalt, de groepen die je hebt, je hebt niet heel veel groepen meer, maar op één of andere manier hebben tieners toch wel de vaardigheid om groepjes te maken ook al lijk je op elkaar door hele kleine dingetjes...
- [10:02] Iemand loopt binnen en praat tegen Marianne
- L:** [10:21] Maar dat zie je gewoon overal. Maar enige wat een beetje afwijkt zijn eigenlijk uhm, de Rokers [M: Ja!], die noemen zichzelf de smokers, want Engels is cooler. Uh, je hebt wat criminele uh.. subculturen hier, de blowers en zo. Dat is ook allemaal- wel jongens trouwens, die horen hier bij elkaar. En dit is eigenlijk het enige waar jongens, meisjes, als..
- M:** [10:45] Daar ben ik ook heel trots op!
- L:** [10:47] Alles is gemixt!
- M:** [10:49] Heel trots op. Heel leuk groepje.
- L:** [10:50] Denk je dat het straks mogelijk is dat ik in de kleine pauze één Rebel kan interviewen? Zouden ze dat leuk vinden?
- M:** [10:53] Ja, pluk ze er maar uit. Ze vinden het allemaal leuk om hun verhalen te vertellen hoor.
- L:** [10:58] Ah heel leuk! Zou ik dat dan wel straks [M: Ja, tuurlijk!] Heel erg bedankt in ieder geval. Ik heb hier sowieso heel veel aan, want ik ben ook bezig met hiërarchie op een school. Wat zorgt ervoor dat sommige leerlingen echt op handen gedragen worden [M: heel interessant] en wat zorgt ervoor dat dit niet gebeurt.
- M:** [11:17] Sommigen willen het zo graag. Willen er graag zo bij horen en dat vind ik zo sneu. [L: precies, en dan lukt dat niet], dat lukt dan niet. Niemand weet wat je dan moet doen.
- L:** [11:25] Dus, om weer even terug te kijken op populariteit. Dus zo'n hockey-groep, dat is heel handig om te interviewen. En heb je verder nog tips?
- M:** [11:37] Het *muziek* begint wel op te komen. Dat..dat..dat die muziekgroep, dat zijn de blazers, en de drummers en de zangers en die krijgen ook een bepaalde s.... die doen ook een paar jaar mee en die krijgen dan een bepaalde status want die zijn altijd na school aan het oefenen, ze krijgen de sleutel van het lokaal en ze hebben

een bepaalde privileges. De kinderen die piano spelen vind ik ook leuk. Want dat wordt ook een beetje..

L: [11:57] De groep wordt ook groter!

M: [11:58] En dat is wel heel wijs als je de sleutel mag halen en je mag dan de piano spelen en dat vind ik wel heel cool, dat die dus nu cool zijn in plaats van *praat met een ander stemmetje* "oh, die heeft pianoles", nee, die kan dat. Dus dat vind ik ook wel heel wijs om te zien hoor.

L: [12:12] Ik vond het heel grappig, ik zat bij iemand achterin de klas en toen kwamen er twee meisjes binnen en uhh, een jongen. En toen had ik het over.. ik had ze net gezegd dat ik onderzoek doe naar jeugdcultuur, en toen zeiden die meisjes: oh, dan moet je die, die jongen die moet je interviewen want die sport zelfs niet eens! En ik voelde mij zo dik *lacht*, ik dacht wat is dat opeens? Is dat opeens een vereiste?

M: [12:37] Wie weet, ja!

L: [12:41] Heb je ook het idee dat waar je vandaan komt, dat dat meetelt?

M: [12:45] Nou, de postcode **** [L: hieromheen?] jaa, die zitten wel in de debatinggroup en zeggen ze dan wel als we een nota moeten sturen; en dan gaan ze weer met de debatinggroup weer ergens heen en dan zegt mijn zusje altijd: kijk maar! Staat altijd *cijfers postcode*. Als je *andere postcode* hebt, dan moet je wel heel goed gebekt zijn.

L: [13:03] Dus ook de debatingclub

M: [13:05] Ja, dat is gekoppeld echt postcode gerelateerd zeggen we altijd maar.

*Vraagt aan collega [C] die is binnengelopen: [13:13] Debating is postcode gerelateerd hé?

L: [13:15] Jeetje, dus echt exclusief voor uhh [M: Ja!]

M: [13:18] Als je *andere postcode*, dan moet je wel heel goed gebekt zijn wil je bij de debating club want die zitten ook allemaal op *hockeygroep*

C: [13:26] Het is een vriendenclub. En vrienden vragen de vrienden om bij die school te komen.

M: [13:30] Het is niet toevallig omdat je goed kan debaten. Ja, ook! Maar er zitten ook andere kinderen die het kunnen maar die durven geeneens [C: die komen niet zo snel]. Nee, die doen geen eens auditie.

L: [13:38] Zijn er meer van zulke groepen?

M: [13:41] Leerlingenraad is ook wel een exclusieve groep. Uhm... *schoolfeest commissie* en *debaten* dat zijn wel de twee...

L: [13:53] Oh! Dan heb ik wel weer nieuwe aanknooppunten. Heel erg bedankt!

Concept-mapping 1: 3 Mainstream-girls (third years), 18-10-2018.

- M:** [00.21] Dragen een I-phone, dat is sowieso één groep. Samen met.. make-up.
- B:** [00.26] En dit is merkkleding en die jas aan in de klas is dat tokkie of moet merkkleding bij..
- J:** [00:31] Dat is kak!
- M:** [00.35] Dit is gewoon eigenlijk één groep, sneakers dragen make-up en joggingbroeken horen bij tokkies. Of tokkie make-up?
- L:** [00.39] Waarom hoort Tokkie bij make-up?
- M:** [00.42] [Op de achtergrond aan J.] Bontkraagjes hoort er ook bij. Zo.
- B:** [00.45] Hoort bij iedereen. Maar Tokkies. Ze dragen gewoon een beetje meer van dat.
- J:** [00.49] Niet Nederlandse-cultuur... hoort ook bij tokkies.
- B:** [00.54] Is dit Tokkies?
- [Meiden praten door elkaar]
- B:** [00.55] Jassen tijdens de les. Al die Tokkies houden hun jas aan.
- M:** [00.56] Maar dit is toch de normalen?
- J:** [00.57] Niet perse hoor, ik vind dat ook bij normale kinderen
- M:** [01.01] Normaal is dragen.. Bontkraagjes... nee, bontkraagjes is eigenlijk kakkers
- B:** [01.06] Dat is toch uhh hippie juist. Al die uuh... kakkers die zitten altijd in de kantine.
[J: Ja, klopt]
- M:** [01:10] [Door B heen] Dragen met make-up. Normaal of niet-normaal.... Normaal.
- J:** [01.13] Ja klopt, echt alle kakkers die zitten [?] in grand café. Echt gewoon in zo'n hele groep. Nee, dat is echt zo [M lacht]. [pakt een ander kaartje] Op de grond zitten, nou dat hoort bij de Butjes [B: 1:20 schreeuwt hard: bruggers!]. Bij de Butjes.
- M:** [01:22] Wonen in *naam plek* is Kakkers. En in de aula zitten ook wel bruggers...dacht ik.
- J:** [01:25]'Dat is echt kakker!
- M:** [01:28] Niet aan een sport doen... is normaal. [lacht]
- L:** [01:29] Ja?
- M:** [01:31] Ja, ik doe toch ook niet aan een sport? [L. lacht]

J: [01:31] Vesten en dikke truien? Oh dat hoort toch ook bij normaal.

B: [01:33] In de aula hoort ook bij bruggers.

M: [01:33] [Reageert op J] Dat is ook normaal.

J: [01:35] [refereert naar veste en dikke truien] Dat is normaal...Ik..Ik doe dat ook wel eens.

B: [01:37] [Houd een gamer-kaartje vast] Dat hoort bij bruggers

J: [01:39] Rokers hoort bij drinkers en blowers.. want dat is echt..één één groepje.

J: [01:42] Heel gemeen maar 'geen vrienden' hoort bij Butjes... en Bengels. Nee, nee

M: [01:46] Bengels hebben wel vrienden hoor?

B: [01:46] Hoort op de grond zitten, hoort dat niet bij uhh bruggers? Bruggers zitten toch altijd op de grond?

M: [01:48] Oooh! Dit zijn bruggers. Bruggers hebben gewoon vrienden hoor?

L: [01:51] Heb ik twee keer bruggers? Of.. [M. schudt haar hoofd] Nee, oké.

J: [01:54] Oké, Butjes hoort bij geen vrienden

M: [01:55] Hoge hakken, dat is echt bij de hoge..bij.. echt vierde-klassers en zo. Eerlijk? Hoge hakken? [ze kijkt naar J].

J: [02:02] Ja... want [iets onverstaanbaars]

B: [02:02] Hockey? Kakkerrrs.

J: [02:03] Ja.

B: [02:04] Ja, dat wordt heel erg...

M: [02:05] Veel.. wat staat hier? [L: Veel feesten!] Oh!

Stilte

M: [02:10] Studeren komt sowieso bij bruggers

J: [02:13] Drinken, blowen, roken en rokers

M: [02:14] [aan J.] Doe deze eens bij bruggers?

J: [02:17] Veel gele en rode kaarten.. Ik vind dat echt Tokkie.

M: [02:21] Nee, dat is normaal

B: [02:22] Dat is dit [wijst naar vmbo]

- M:** [2:23] Nee, dat is helemaal niet
- J:** [2:23] Wil je zeggen dat jij al gele kaarten hebt? [M: 'Nee'] Oké, is eigenlijk wel normaal.
- B:** [2:27] Waar is Kakkers?
- M:** [2:28] Veel studeren, dat is bij uhh.. bruggers
- J:** [2:30] Gamen tijdens de pauze *lacht*, nou Butjes en eigenlijk...
- M:** [2:34] [naar B.] En bengels! Eigenlijk Bengels is ook veel studeren en het zijn butts. En ik doe ze hier.
- J:** [2:34] [refereert naar gamen] en bruggers doen dat heel erg..

[J. plaatst het kaartje met gamen als een bruggetje over Butjes en bruggers]

- L:** [2:40] Dat heb je creatief opgelost. *Lacht* Is goed.
- J:** [2:43] Ja, eigenlijk wel!
- M:** [2:43] VMBO... is normaal.
- [Stilte]
- B:** [2:45] Neuhh, is niet normaal
- J:** [2:47] De leukste mensen zijn van vmbo
- B:** [2:49] Ja, dat is wel waar
- J:** [2:50] Voetballen tijdens de pauze... Dat is wel.. Dat is normaal...
- L:** [2: 53] Ik hoor dat trouwens best wel veel dat VMBO-ers juist het meest sociaal zijn, dat zeggen de meeste mensen. [M & J: Dat klopt!]
- J:** [2:58] In mijn klas.. Ik ben eigenlijk omlaag gegaan...
- M:** [2:59] Ik hoor eigenlijk ook bij VMBO
- B:** [3:00] Boven zitten toch juist alle Tokkies, bij grand café?
- J:** [3:02] Nee
- B:** [3:03] Daar zitten geen Kakkers. Kakkers zitten beneden.
- J:** [3:04] In grand-cafe doen....
- L:** [3:06] Daar bedoel ik mee die ... uhh.. Loungebanken en..en..en.. [J: Ja!]
- J:** [3:10] Daar staan echt geen tokkies hoor. De tokkies staan echt buiten. Dit is..Ik vind

dit ook nog..Het is.. Ik vind dit normaal. Nog steeds. En de coolen. Niet iedereen zit daar.

M: [3:14] Bij voetbal kon je echt zien dat zijn echt altijd jongens

J: [3:16] [vraagt aan M] Is dit allemaal normaal?

M: [3:18] [Vraagt aan L] Is er een groep met alleen maar jongens?

L: [3:19] Zal ik....Uh.. We kunnen die creëren... Jongens..

B: [3:21] [Door L heen] Dit zijn de kakkers. Hier hoort uhh.. hockey bij. Waar is dat?

*Stilte, terwijl ik een extra categorie plaats

J: [3:26] Laptops tijdens de pauze, ook nog steeds Butjes en geen vrienden. [L heeft categorie gemaakt en zegt hardop: jongens]. Ligt eraan, soms doe ik dit ook om huiswerk te maken.

M: [3:33] En dat is ook bij de hekken staan buiten. Nee, waar heb jij roken gedaan [vraagt aan B]? Bij dit? That's it.. Die staan ook altijd buiten de hekken dus die horen ook allemaal bij elkaar.

J: [3:42] Ik doe hier hoge klassen want hakken..hoge hakken horen bij een hogere klassen. Of is daar al eentje van?

L: [3:45] Nee, die heb ik niet. Gewoon opschrijven.

M: [3:48] Wonen op het platteland.

J: [3:53] [Praat met L] Oh, die wil ik ook wel. [Keert zich naar B] Jawel hoor

B: [3:53] Butjes!

J: [3:54] Nou, dit noem ik echt geen Butjes. Vind ik normaal. Ik vind dit normaal als je op het platteland woont.

B: [3:58] Maar *naam klasgenote* is wel een uhhh

J: [3:59] Ja, maar ze zijn wel normaal.

L: [4:00] Wat is *naam klasgenote*?

B: [4:00] Boer.

M: [4:02] Bovenbouw, hoge hakken.

J: [4:04] Ja, en, weet je wat ik ook bij bovenbouw vindt? Uhh.. daar-boven-in grand-café zitten.

M: [4:08] Dat is ook echt.. Daar zit geen één uhm.. onderbouwer.
[4:14] Uhm.. Een niet-Nederlandse cultuur. Ja tokkie.

- J:** [4:16] Ben je dan Tokkie?
- B:** [4:17] Nee, dat hoeft niet altijd hoor.
- J:** [4:19] Nou, ik vind wel.
- B:** [4:20] Ben jij zelf Tokkie dan?
- M:** [4:22] Wat betekent niet-Nederlandse cultuur eigenlijk?
- J:** [4:22] [Naar B.] Nee, ik ben eigenlijk...
- B:** [4:26] Een niet-Nederlandse cultuur...
- J:** [4:26] Oké, wacht, niet persé dan. Dan doe ik het zo [legt bij 'normaal'].
- M:** [4:29] Wat-wat wordt er eigenlijk bedoeld met niet-Nederlandse cultuur?
- J:** [4:30] Gewoon, dat je....
- L:** [4:31] [Aan J.] Wat zie jij eronder?
- M:** [4:34] Wattuh?
- B:** [4:35] Ander bloed in je
- L:** [4:36] Ander bloed?
- M:** [4:36] [met een hard, Turks accent] Dan ben je toch geen Tokkie, wat zeg jij.
- J:** [4:38] Maar meeste..meeste VMBO zijn ook zo. Heb je mijn klas gezien?
- M:** [4:46] Ja, dat hoort dus bij VMBO, maar dat maakt ze [dus de niet-Nederlanders] geen Tokkies. Tokkies zijn... anders [B: anders geaard].
- J:** [4:51] Ik vind tokkies wel heel erg brutaal. [schrijft 'brutaal' op een papiertje]
- L:** [4:53] Klopt.. Of na ja, klopt. Klopt. Mensen hebben het...Tokkies genoemd. Dat er een bepaalde groep met Tokkies zijn.
- B:** [5:03] Staat heel veel *...* eigenlijk uit.

Stilte, ze denken na, terwijl J. nieuwe kaartjes maakt.

- L:** [5:08] En dan zeg jij dat jij geen mooi handschrift hebt. [J. lacht] Volgens mij heb jij het duidelijker opgeschreven dan ik.
- J:** [5:15] Uuuuhm,.. Ja, eerlijk dit hoort wel bij elkaar (B: blowen, roken.. .wat is dat?) En Smokers, volgens mij.
- L:** [5:20] Ja, rokers dat is gewoon, dat noemen ze een groepje, Smokers, dan hebben ze het over de rokers.

- J:** [5:23] Maar rokers staan wel...
- B:** [5:24] Hier hoort buiten de hekken bij. Hier hoort buiten de hekken bij.
- M:** [5:26] Ja die heb ik toch al
- J:** [5:27] Maar Smokers zijn wel vooral de bovenbouwers vind ik die echt buiten de hekken roken [M: ja!]
- L:** [5:31] Anders schrijf je een paar keer dubbel of zo schrijf je dat erop. Dat vind ik ook best.
- M:** [5:35] Zijn dit bovenbouwers? [B: Ja, L:Ja, volgens mij wel]
- J:** [5:44] Dit is ook normaal. Bij voetballers zitten...
- M:** [5:45] Nee, dat zijn alleen jongens
- L:** [5:50] [lacht] Ik vind het heel leuk dat jullie jongens buiten normaal hebben gezet als een ware vrouw [B, M en J lachen]
- M:** [5:55] Dat is ook gewoon zo.
- J:** [5:58] En hier hoort, wacht bij de rokers, buiten de hek en dan bovenbouw. Vooral bovenbouw, toch?
- B:** [6:04] Roken, nee. Uhh.. iemand uit mijn klas rookt en die zit geen bovenbouw hoor.
- L:** [6:10] En wat zegt dat dan over die jongens die hem dan gelijk...
- B:** [6:13] Heel s... ik vind..ik vind het heel erg. Die *naam klasgenoot* doet heel stoer daarmee. "Ik be-, ik ben echt niet helemaal 100 hoor" hij praat gewoon normaal, dan denk ik van ja, maar je doet alsof je niet helemaal 100 bent. Héél irritant.
- L:** [6:22] Maar waarom doet hij dat? Gewoon om stoer te zijn?
- B:** [6:25] Ja, en dan als je zijn tas ruikt, ruik je hasj en wiet
- M:** [6:26] Dat is meestal toch wel zo, mensen die roken die willen er gewoon bijhoren.
- B:** [6:28] Dan moet eigenlijk stoerdoenerij moeten we eigenlijk ook hebben [L: schrijf het maar op]
- J:** [6:33] Willen erbij horen [schrijft op kaartje] [B: stoerdoenerij]
- M:** [6:34] Dat heeft ze al. Ze heeft al willen erbij horen
- J:** [6:36] Echt waar?
- L:** [6:38] Dat is dan stoerdoenerij een beetje toch? [J&B&M: Ja!]
- J:** [6:41] Dat is het eigenlijk wel

- L:** [6:44] Oké, dan gaan we even kijken wat we nu allemaal hebben en gaan we kijken of we het er allemaal mee eens zijn
- J:** [6:49] Wów! vind je VMBO normaal-zijn? Mijn klas en zo? Hoe zij tijdens de lessen doen?
- M:** [6:53] Ja, onze klas is ook gewoon uhh druk hoor.
- L:** [6:56] Oké, niet aan sport doen valt onder normaal. Zijn jullie het daar mee eens?
[J&B&M: Ja!]
- L:** [7:00] Oké, veel gele/rode kaarten. Valt onder normaal?
- B:** [7:04] Nou...
- J:** [7:06] Ja, nou, misschien ook wel.. Iedereen haalt wel eens uhhh gele en rooie kaarten. [M: daarom]
- L:** [7:13] Maar zijn er/ is er niet een bepaald groepje die daar bekend om staat of is het...
- J:** [7:15] Nee, echt iedereen. Iedereen doet dat wel.
- L:** [7:17] Oké, helemaal goed. Vesten en dikke truien?
- Allen:** [7:19] Ook normaal
- M:** [7:22] Is ook echt winter
- L:** [7:22] Ja, true. VMBO, daar was dus nog wat...
- B:** [7:25] Ja ik vind dat een beetje .. ze zeggen altijd VMBO Tokkie enzo maar eigenlijk niet iedereen op VMBO is Tokkies ik vind dat dan wel normaal eigenlijk.
- J:** [7:32] Ik vind dat de VMBO-klassen drukker zijn dan normaal dan andere klassen.
- M:** [7:37] Ja maar, jouw VMBO-klas is heel anders dan... kijk eens naar de klas van *vriendin* of zo, die zijn gewoon veel rustiger. Jij hebt gewoon alle drukke kinderen.
- J:** [7: 47] Weet je wat het is? Weet je wat het is? We hebben ook clusterklassen hé [M: mmm] dat dus dat bijvoorbeeld [B: jullie husselen de hele tijd] de mensen op de gang.. ja, we husselen. We hebben echt maar twee dagen per week dat we de hele dag met onze klas zitten. En uhm.. Als we husselen dan hebben we ook drukke klassen. Dus ik vind..vind...
- L:** [8:02] Dus jij vindt ze wel drukker?
- J:** [8:03] Ja.
- L:** [8:04] [Naar M] Waar zou jij ze dan plaatsen? VMBO?
- M:** [8:06] Ook zo'n bruggetje [wijst naar het bruggetje dat bruggers met Butjes verbindt]

- L:** [8:08] Ook zo'n bruggetje om bij?
- M:** [8:11] Uhh, de iets meer drukkere mensen.
- L:** [8:14] En valt dat onder?.. Even kijken hoor. Want erg druk dat hebben we er eigenlijk niet bij zitten [M: nee]. Oké, dus dat doen we dat zo, het staat in ieder geval op tape. Dus dat moet eigenlijk dus onder, volgens jou, onder de drukkeren. [pakt nieuw kaartje]. Voetballen onder de pauze staat ook onder normaal. Zijn jullie het daar nog mee eens?
- B:** [8:31] Ja, *mompelt*
- M:** [8:33] Nee, eigenlijk doen dat alleen jongens.
- J:** [8:34] Klopt, ik zie geen één meisje dat doen
- [Plaatsen het kaartje bij jongens]
- L:** [8:38] Op het platteland is normaal?
- J:** [8:40] Ik vind dat normaal. Het maakt je niet anders.
- L:** [8:43] Jij ook, B.?
- B:** [8:44] Ja, mee eens.
- L:** [8:44] Oké, Niet-Nederlandse culturen? Daar was ook nog wat uuh...
- B:** [8:48] Ja, dat zien we een beetje als discriminatie vind ik dat.
- J:** [8:52] Ja, het is wel normaal. Het is wel, ik bedoel, wij, ik heb, ja, ik heb wel een Nederlandse cultuur maar ik ben niet Nederlands zeg maar in theorie dus.
- L:** [8:57] De reden waarom ik dit erbij heb gezet is dat uhhh.. sommigen zeggen dat sommige groepjes voornamelijk bestaat uit meisjes met hoofddoekjes of Islamitische jongens.
- B:** [9:05] Uuuh..
- J:** [9:06] Nee, dat is echt niet zo/ dat hebben wij niet!
- M:** [9:08] Bij ons op school is dat niet.
- J:** [9:10] Wat we wel hebben is echt een groep met wat wij dan zeggen uhh.. Nederlanders of de witte blanke mensen [B: kaaskoppen], de kaasstokjes, maar dat...
- L:** [9:19] [Lacht] De kaasstokjes? Echt?
- J:** [9:20] Ja, dat zijn de hockeystokjes, de jongens, zeg maar die jongens zijn vooral/voornamelijk jongens want zeg maar die meisjes versieren hun heb ik opgemerkt die worden dan wel de..ja.. *fluistert* sletjes genoemd.

- L:** [9:34] Sletjes?
- J:** [9:34] Ja, eigenlijk wel. Beetje Tokkie.
- B:** [9:35] Wat voor sletjes dan? Uhh... Nederlandse hockeystokjes?
- J:** [9:37] Nou uuhhm.. dat groepje ken je echt wel.. die wordt echt wel uuh.. zo genoemd.
- L:** [9:42] Maar interessant
- J:** [9:43] Hockeyjongens die zijn dus heel erg dun vinden wij. [B lacht: die drie jongens] Dus dan noemen wij ze. Ja, bijvoorbeeld dan zeggen ze heel vaak jij valt echt op hockeystokjes. Nee, dat is echt iets. [L: aaaah!]
- B:** [9:56] *lacht* Ha, oh ja, kreeg even een throwback
- J:** [9:58] Ja, dat werd echt heel vaak gezegd.
- L:** [10:01] Heel interessant. *Pakt nieuw kaartje erbij*. Sneakers!
- Allen:** [10:03] Normaal
- L:** [10:04] Dragen make-up?
- B:** [10:05] Ook normaal. Iedereen doet dat wel.
- L:** [10:07] Helemaal goed. Dragen kleding Zara/ H&M?
- J:** [10:10] Dat is heel normaal vind ik. Zijn basic-winkels.
- L:** [10:13] Ja, en jas aan in een klas? Is normaal?
- B:** [10:14] Oh iedereen doet dat.
- L:** [10:16] Want sommigen zeggen dat: "Ja, want ik heb een mooie jas aan en dat wil ik laten zien" en anderen zeggen dat het hier altijd zó koud is
- M:** [10:23] Maar dat is echt bullshit.
- B:** [10:25] Die jas hoort bij je outfit; wil je gewoon niet uitdoen
- J:** [10:26] *Naar M* Het is heel vaak koud. Ik heb het nu koud hoor.
- L:** [10:30] Nou ja, oké! En dragen I-phone?
- B:** [10:33] Ook. Iedereen heeft Iphone (J: ook normaal net als Samsung hebben is niet dat je een bepaald groepje hebt)
- L:** [10:36] Oké, duidelijk! Hippies? *Stilte* Valt onder de nerds?
- J:** [10:41] Nou uhh, [M: nee! eerder onder de bengels]

L: [10:45] De Bengels?

J: [10:46] Ja maar de Bengels zijn wel nerds, hoor.

M: [10:49] Dat..dat..dat groepje dat bij *office manager* hoort?

J: [10:50] Ja, daar zitten eigenlijk.. [M: ja, nerds, hippies enzo]. Ja, dat is wel waar.

B: [10:57] En hippies zijn wel altijd VWO vind ik

J: [11:00] Ja, zijn zij echt V-.. dat.. ik.. ik zie geen één VMBO-er daar zitten.

L: [11:03] Maar hippies; zie je dat dan voornamelijk aan kleren? Of...

B: [11:05] Ja, best wel, vind ik. Met wijde uitlopende broeken, een klipje zo naar achteren, blousjes, uhh... tassen, schoenen [M: kleren en kapsels]

L: [11:15] Oké! *Kijkt naar klok*. Uhm, hoe lang hebben we nog?

M: [11:16] Vijf minuten.

L: [11:17] Oké, heel snel. Uhh, ik heb hier nog.

J: [11:19] Oh, maakt niet uit hoor!

B: [11:21] We hebben hierna wiskunde

L: [11:23] Volgens mij moeten zij hierna wel weer erin (*lokaal*). Uhm, ik heb hier nog 'positief/ negatief', 'niet cool cool'. Als ik dit hier even zet, *leest hardop voor* positief, negatief (J: dit gaat sowieso negatief *pakt Butjes*, en dan niet-cool, cool. Dan zet ik ze even allemaal bij elkaar... Geen vrienden.. Butjes... Pak ik deze even bij elkaar... Maakt niet zoveel uit. Bruggers dan.

M: [11:50] Dat doen echt bruggers, laptopten op school!

J: [11:53] Maar dat deed ik ook in uuh.. in de pauze. Voor heel effetjes.

M: [11:56] Ja, in de eerste.

L: [12:03] Waar zouden jullie ze plaatsen? Als je...

M: [12:04] Deze negatief [bruggers]

J: [12:05] Deze negatief en niet-cool [bengels]

M: [12:06] Deze gewoon positief [normaal]

J: [12:08] Die uuuhh (B: dit zijn de Kakkers), normaal zijn is natuurlijk positief.

M: [12:14] Butjes is zóó... ja.. [J: ik vind dat positief hoor], ja.

L: [12:17] Je mag er ook een beetje tussen hoor, als je merkt van 'oke'.

- B:** [12:19] Hoort bontkragen bij Kakkers? [J: Ja!]
- L:** [12:22] Ben je het daar niet mee eens, B?
- B:** [12:24] Jawel.. half.. je ziet wel kakkers met bontkragen maar je ziet ook wel tokkies
- J:** [12:30] * bezig met de kaartjes* Veel studeren vind ik wel erg goed hoor! (M: Wel echt goed)
- M:** [12:34] Bruggers, wat doe je eraan. Ze worden in de tweede wel anders.
- J:** [12:36] Ja, dit is ook gewoon zo...
- M:** [12:49] Bij de hekken staan, negatief.
- J:** [12:50] Veel feesten vind ik wel iets dat kan gewoon hoor. [L: Ja?].
- M:** [13:00] Jongens zijn wel gewoon negatief
- Gesprek over mijn middelbare school ervaringen
- M:** [15:02] We hebben niet echt groepjes bij ons op school. [J: niet hele erg]
- L:** [15:04] Niet van de duidelijke
- M:** [15:05] Want, zeg maar, je hebt vriendengroepjes, maar het is wel zo je hebt bijvoorbeeld dat een heel bijvoorbeeld wij zijn echt hele goede vrienden en dan heb je daarbuiten ook nog mensen met die je gewoon om kan gaan. Je hebt er niet echt problemen met mensen.
- J:** [15:22] Ja, want zeg maar, wij zitten niet meer in elkaars klas helaas maar wij dachten dus dat dat een heel groot probleem zou zijn; als ik nu eigenlijk terugkijk op zeg maar het is niet anders. Het enige verschil is dat we niet bij elkaar in de klas zitten. Zeg maar de lessen volgen we niet meer samen.
- L:** [15:36] Maar ik zie toch niet heel veel groepjes op school waarbij je verschillende euhh.. niveaus bij elkaar ziet. [J&M: wel!] Wel?
- M:** [15:43] Wij..ik.. vooral ik dan ga héél veel om met TI- VMBO om
- J:** [15:50] Ja, maar dat merk je niet hé? Als je zeg maar ons zou zien dan zou je niet echt inschatten of wij VWO, of uhh HAVO en ik ga ook gewoon met 4e-klassers om en zo. (L: Ja, echt?) Tweede klassers, soms eerste klas- nee, eerste klassers niet.
- L:** [16:02] Maar hoe kennen jullie die dan?
- B:** [16:02] Eerste klassers zijn hartstikke verwend.
- J:** [16:04] Zeg maar, in de pauze vooral uh.. in het begin van het schooljaar dan leert, zeg maar, er was een tijd dat we samen, zeg maar, op één plek pauze konden houden nou, voor de mensen zoals wij echt overal naar toe willen gaan [B: zo, dat was echt leuk trouwens. Daar was alles echt gevecht ehh..]. En uhh, de kantine werd

verbouwd ofzo, hij werd gebouwd dus we hadden maar één zo'n klein plekje waar we konden pauze houden dus we leerden elkaar vanzelf wel kennen. Ja, en ook qua verhaaltjes, zeg maar, die hebben gevochten en dan ga je erbij en dan ga je gewoon vragen en dan heb je een vriend.

- L:** [16:30] Woo! Maar volgens mij zijn jullie hier best wel uniek hierin hoor. Van tenminste, vooral, ik moet wel zeggen ik heb vooral heel veel VWO-ers bevroegd, en zij zeggen allemaal van ja, leerjaar is heel belangrijk en dan zie ik jullie- en misschien zegt dat ook wel heel wat over jullie, dat de vwo-ers gewoon niet gelijk-'
- B:** [16:49] Vwo-ers voelen zich wel altijd heel wat, vind ik
- J:** [16:51] Ze hebben wel gelijk. Het leren is echt belangrijk. Want, kijk, dat is dus, zeg maar, dat heb ik niet gedaan, maar nu heb ik echt veel spijt, maar, zeg maar, ik weet niet, ik vind het 75- nee, zeg maar 70 en 30 procent qua vrienden want je komt hier wel voor één ding. [led: ja precies], maar vrienden steunen je wel.

Concept-mapping 2: Rebel (sixth year): 01-10-2018.

L: [0:46] Kijk er heel rustig naar.

- *M kijkt in stilte naar de verschillende kaartjes voor haar.*

L: [01:05] Wat zie je allemaal en waar denk je aan?

M: [01:08] Nou ja, ik zie wel heel veel, zeg maar, dit vind ik misschien het meest interessante... [L: je wijst dus nu naar al die titels] ja, de subculturen zeg maar. Ja, ik weet niet.

L: [01:21] Pak er anders gewoon eentje en ga kijken wat/wat past erbij.

M: [01:24] Uhm, debatclub en de kakkers. Dat is wel ongeveer hetzelfde. Want ik heb zelf ook geprobeerd in debatclub te komen maar uiteindelijk kiezen ze gewoon toch niet perse de beste debateurs maar gewoon degene die het meest overeenkomen met hun... idee? En dat zijn Kakkers. Want, het begon met de Kakkers en het zijn nog steeds Kakkers [L: ah!]. Dat valt op in ieder geval.

[01:53] En....Nou ja, dit hoort ook automatisch bij de kakkers [*ze pakt kaartje: merkkleding*], bovenbouw..In debatclub zijn alleen maar bovenbouwers waarschijnlijk..

L: [02:04] Dus bovenbouw.. hoort bovenbouw ook bij Kakker? Ben je alleen Kakker als je [M: nee nee!]

M: [02:09] Dat niet, maar ooeeh... oké. Uhm...

L: [02:16] Anders kunnen we er misschien een bruggetje van maken. Gaan we samen even creatief denken. Even kijken. Kakker uhm... Dat we debatclub een soort bruggetje maken?

M: [02:28] Nee, nee, dit past er eigenlijk niet bij. Ja, ik weet niet, bovenbouw zijn zoveel mensen van zoveel niveaus, ja dat weet ik niet.

L: [02:32] Mmm, klopt. Ik moet ook zeggen vooral onderbouw die wilde dat ik er bovenbouw bij ging schrijven, want ik heb dit eerder gedaan. En, want, bij hun blijkt: onderbouw zijn heel veel groepjes, hebben ze het idee en bovenbouw is één groot geheel. Dus als je het idee hebt: 'Ik kan niks met bovenbouw' want jij zit zelf in de bovenbouw, dat is logisch, dan doe je die gewoon weg. Doe je niks mee.

M: [02:53] Mmm, Ja, toch wel die Nederlandse Tokkies. Volgens mij, weet niet precies het begrip Tokkies, maar zijn volgens mij een beetje die mensen die naar de.. subway enzo gaan. [L: *lacht* Subway? Dit vind ik heel interessant. Wat is er met de Subway?] Nou ja.. en.. en.. niks.. maar ook gewoon de Kwalitaria en snackbars en zo. En dat vind ik ook wel heel erg passend bij taal.. ik weet niet.. niet alles natuurlijk.. niet iedereen.. maar over het algemeen valt dit ook wel op.

L: [03:27] *Leest voor wat M bij elkaar heeft gelegd.* Dus Niet-Nederlandse culturen, Tokkies, en heel erg brutaal.

M: [03:31] Ja... en dan vooral de jongens.

- L:** [03:35] Ja, dat hoor ik meer [M: *lacht*]
- M:** [03:37] Uuuuhm, en daar hoort dan ook... ik wil geen stereotypes maken maar dat valt gewoon op..gewoon.. de bontkraagjes.. uuhh... ik weet niet wat dit is? [L: Merkkleding] Ah, merkkleding... Jas aan in de klas? Altijd. Maar ja, in de VWO zie je niet heel veel niet-nederlandse culturen. Dan zie je meer.. bij de vmbo en havo.
- L:** [04:09] Die hebben we er ook tussen volgens mij.
- M:** [04:12] Ja... Ja..
- L:** [04:16] Dus je ziet eigenlijk hier uhh Niet-Nederlandse culturen, Tokkies, heel erg brutaal, jongens, bontkraagjes, een jas aan in de klas, en vmbo. Dat zie je eigenlijk allemaal niet zo veel gebeuren bij VWO?
- M:** [04:29] Nee. Ja, heel erg brutaal... Sommige mensen op het VWO zijn heel brutaal en dat vind ik echt niet kunnen [L: Echt?], maar dat zijn niet perse Tokkies of niet-Nederlandse mensen. Dat zijn juist kakkers eigenlijk ook wel die zijn echt wel brutaal als het niet op hun manier gaat dan is het fout en dan is jouw mening per definitie fout, dus dat zijn.. Ja, dat is ook heel erg brutaal.
- L:** [03:57] Eens even kijken, ik heb ook normaal-zijn erbij gelegd en daar hebben we dus vanochtend meer over gehad en dan bedoel ik dus die typische Mainstream bij. Dus als jij het idee hebt van: 'Oh, maar dat heeft iedereen.' Want volgens mij, of die had ik erbij geschreven na ons gesprek, 'erbij willen horen'.
- M:** [05:24] Ja, en dat is denk ik hetzelfde als 'normaal willen zijn'. Dat je dan .. ja.. daar denk ik over het algemeen dat mensen de Bengels niet-normaal vinden. Ja..
- L:** [05:37] Dus die zitten er eigenlijk als een soort contrast... zitten zij als..
- M:** [5:39] Ja! want de Bengels zijn wel mensen van alle niveaus en alle leeftijden. En dat gaat allemaal met elkaar gezellig en goed maar dat echt wel.. zeker op het vwo halen mensen hun neus op voor de Bengels. Dat is echt erg. Ja.
- L:** [5:55] En hoe kijkt VWO dan aan tegen vmbo?
- M:** [05:59] Ik denk dit *wijst naar haar stapeltje*, precies wat hier nu ligt met dat het een Tokkie is en dat het allemaal.. ja..
- L:** [06:07] Wat jij bent zelf VWO hé?
- M:** [06:08] Ja!
- L:** [06:08] Dus dan weet je goed hoe het eraan toe gaat!
- *M gaat verder met sorteren van kaartjes*
- M:** [06:17] Ik denk dat normaal zijn.... heel erg gepaard gaat met een groepsdruk... dat als je niet normaal bent, dan val je automatisch in een andere categorie die denk.. waarvan de mensen die wel normaal zijn denken dat is fout.

- L:** [06:34] Denken ze dat bij iedereen?
- M:** [06:36] Ja.. Nou ja.. Ik denk.. Ik denk dat deze categorie *wijst naar Tokkies*, die denken dit van zichzelf niet van: oh we zijn fout. Die denken van zichzelf van: we zijn gewoon normaal en we zijn met elkaar en het is gewoon gezellig op die manier. En hier zijn.. zeg maar de mensen die normaal zijn.. die noemen hun Tokkies want Tokkies geven wel een negatief beeld als je dat zegt dan krijg ik al gelijk zoiets van: als iedereen een Tokkie is dan is het gelijk een slechte club, zeg maar.
- L:** [06:59] Maar heeft Kakker.. heeft dat een hele negatieve connotatie?
- M:** [07:04] Oohh.. Kakker...
- L:** [07:07] Want eigenlijk zeg je wel iets heel..heel interessants waar ik niet eens over heb nagedacht. Van al deze verschillende uhm.. groepjes eigenlijk, dat is allemaal bedacht vanuit de normalen, de mainstream. Want precies wat je zegt, ik heb ook best veel interviews gehad met mensen die zichzelf de Buitenlanders noemen, uit de Rokers- die liggen hier ook nog ergens daar- de Blowers, noem maar op en uhm... die noemen zichzelf in eerste instantie natuurlijk niet zo. Die horen dat ze zo genoemd worden. Dus sowieso wel heel interessant dat je dit zegt!
- M:** [07:41] Ja precies!
- *Zoekt verder in stapeltjes*
- L:** [07:46] Ik heb hier ook nog kledingstukken *wijst naar stapeltje*. Dragen een I-phone, make-up, sneakers.
- M:** [07:53] Dat is iedereen! [L: Ja?] Dat is niet gebonden aan een leeftijd of een opleidingsniveau. Dat is allemaal.. normaal. Vesten en dikke truien ook.. [L: ook sneakers?] Ook normaal.
- [08:11] Joggingbroeken... Het is een stijl. Ik weet niet of iedereen het aan zou doen, maar...
- L:** [08:13] Dus geen bepaalde specifieke groep die dit aan doet?
- M:** [08:23] Nou ja... Ik zou zelf nooit in een joggingbroek aan naar school denk ik. Maar.. ja.. ik vind het zelf niet zo'n heel groot probleem als mensen het wel doen. *Plaats het onder het stapeltje van 'normaal'.*
- L:** [08:32] Oké! Dan doen we die gewoon hier. Dragen kleding Zara/H&M?
- M:** [08:38] *Lacht* Ook normaal
- L:** [08:40] Hoge hakken?
- M:** [08:42] Vind ik zelf niet normaal, maar... ik zie meiden van dertien ook al op hoge hakken lopen dus ja..
- L:** [08:48] En wat zegt dat over die meiden volgens jou?
- M:** [08:51] Vanuit mezelf? Ik vind eigenlijk het niet kunnen... op school niet.. Ik weet

niet.. Ik vind dit toch echt iets.. Volwassene of zo.. Ik heb dat hetzelfde met mensen die onder de zestien al tattoos hebben en zo. Dat vind ik ook niet kunnen. Nou ja, alles kan. Het is je eigen keuze maar ik..ik zelf zou dat niet echt... uhh..

L: [09:17] Waar zou ik hem dan plaatsen? Hoge hakken? Bovenbouw dan? Of misschien wel boven bovenbouw? Misschien dan zelfs wel...

M: [09:24] Nou ja.. Nou ja, iedereen kan gewoon uuhm.. maar uhm... met hoge hakken denk ik aan pumps of zo en niet gewoon die laarsjes of zo.. boven dan?

L: [09:36] Dan doe ik hem gewoon boven bovenbouw, want bovenbouw mag dan maar eigenlijk nog wel ouder dan dat [M: Ja!]. Even kijken, dit is wat mij was opgevallen tijdens het observeren. Je hebt mensen die in Grand uhm.. café...? [M: Ja?], daar zitten mensen boven. Wie zitten daar boven?

M: [09:49] Geen idee, ik kom daar nooit.

L: [09:51] Oh! Dat is helemaal prima. Wanneer je in de aula zit? Zegt dat wat?

M: [09:55] Ik zit nooit... Ik heb geen idee...

L: [09:58] Nee? Ik snap dat ook wel als jij daar nooit zit. In de grand café dan beneden, gewoon waar je de broodjes kunt kopen?

M: [10:08] Ik denk gewoon iedereen? Iedereen kan daar gaan zitten *lacht ongemakkelijk*.

[10:12] *Pakt ander kaartje* Wonen in *stad*? Ik woon zelf in *stad* dus ik weet eigen niet of dat goed of slecht is?

L: [10:18] Wil je horen waarom ik dat erbij heb gezet? [M: Ja!]. De reden waarom ik 'Woon in *stad*' erbij heb gezet is omdat een meisje tegen mij gezegd heeft dat uhh.. je altijd automatisch Kakker bent als je in *stad* woont.

M: [10:36] Ja *lacht*. Die stereotype is er wel. En het is ook wel zo dat in *stad* de huizen gewoon wat groter zijn dan... *stad*.. over het algemeen.. En is het wat duurder om te wonen, ja.

L: [10:48] Maar zie jij jezelf als een kakker?

M: [10:53] Mmm.... niet echt nee. Nou ja, ik zie mezelf wel ja.. niet als een hele nuchtere.. perse.. Nederlandse uuhh.. oerHollandse boerenvolk zeg maar, maar wel... ja.. ik weet niet.. Niet echt een uber-kakker of zo.

L: [11:13] En wat is een Oerhollandse boerenvolk volgens jou?

M: [11:16] Mmm.. weet even niet. Minder geld hebben misschien.

- *M pakt het kaartje *wonen op het platteland**

M: [11:25] Dit kan iedereen wel zijn.

L: [11:29] En bij voetbalkooien zitten tijdens de pauzes?

- M:** [11:33] Zeker in de zomer.
- L:** [11:35] Ja? Zitten er dan veel mensen buiten?
- M:** [11:37] Ja. *Pakt een ander kaartje*. Op de grond zitten. Ja, er zijn niet heel veel plekken op school dus ja, iedereen moet een beetje op de grond zitten. Vind ik prima.
- L:** [11:47] Dus ook voor jou weer normaal? Helemaal goed. Bij de hekken staan buiten?
- M:** [11:53] Associeer ik toch meer met dit. [L: Vmbo?]. Nou ja, niet perse VMBO maar dit hele...:
- L:** [12:00] Oh! Bij de hele Tokkie.. Oh, je hebt helemaal gelijk natuurlijk, ik zag het verkeerd. Dat hoort bij dat hele rijtje.... En waarom?
- M:** [12:07] Nou ja.. Toch als je in.. als je in de tweede pauze of zo even geen les meer hebt dan ga je naar huis en dan kan je toch wel zien dat de mensen die er staan vooral deze mensen zijn. Zeg maar die club.
- L:** [12:20] Er heeft ook nog iemand geschreven 'buiten de hekken', en daar bedoelen ze vooral mee eigenlijk de uh... er zijn bepaalde groepjes hier op school die zich echt ver buiten de hekken plaatsen, ik weet niet of je het hebt gehoord? [M: nee!] Voornamelijk experimenteren ze met drugs en alcohol.
- M:** [12:35] Oh, echt? En dan weer naar school gaan? Dat ken ik niet *lacht*. Hmm ja.
- L:** [12:40] Dus eigenlijk heb je niet echt uhh.. dat zelf gespot. Ik had hier ook nog de blowen en de blowers als groep, maar ja maakt niet uit. In principe, ja, die dingen komt je niet bekend voor dus die doen we weg. Even kijken, wat voor ideeën heb jij bij Nerds? Staat hier..
- M:** [13:03] Uhm.. Nou, dat die veel studeren. *Pakt het kaartje met 'veel studeren'* , dus die hierbij. Ik denk dat dat een beetje de definitie is van nerd, iemand die graag leert. Maar ik heb daar geen perse negatieve associatie bij. Gewoon heel erg.. iemand die graag leert.. ja.. ik bedoel. ik snap dat.. dat.. de meeste mensen zeggen studeren is stom-stom, maar je hebt ook mensen die vinden voetbal stom en je hebt mensen die heel graag profvoetballer willen worden en je hebt gewoon mensen die graag niet studeren en mensen die wel graag studeren dus ja..
- L:** [13:39] En als je kijkt naar de Butjes?
- M:** [13:47] Ja.. Geen vrienden denk ik? Ja, het zijn een beetje de mensen die.. Ik ben slash was zelf ook vroeger zonder..ja... vrienden, ja... en dan ben je een butje. Ik weet niet, gewoon een beetje en kneusje. Maar ik vind het zelf ook niet erg... om.. om butje te zijn of zo.
- L:** [14:11] Ik vind het zo'n raar woord.
- M:** [14:13] Ja! Nou ja, ik associeer dat altijd een beetje met een bepaalde klunzigheid, kneuzigheid een beetje.. er niet helemaal in passen of zo, maar ja, ik weet niet. Ik vind ook wel cabaratiërs of zo, dat zijn ook Butjes, maar ja [L: *lacht*]. Maar wel hartstikke leuke mensen, dus ja ik vind niet zo perse...

- L:** [14:31] Waarom zijn cabaratiërs Butjes?
- M:** [14:34] Het zijn toch altijd een beetje van die typetjes, van die ongewonen. Van die grappige mensen.
- L:** [14:39] Dus jij ziet het ook eigenlijk wel weer als iets positiefs. Als iets unieks.
- M:** [14:42] Ja! Eigenlijk wel! Ik had.. ja.. Ik vind echt niet iedereen die een Butje is aardig of leuk maar ik vind het ook niet.. ik stoort mij er ook echt niet aan of zo. En heel veel mensen zijn gewoon super gezellig maar die vallen dan niet onder het normaal zijn en daardoor worden ze dan niet opgenomen in die groep en dan vallen ze er een beetje buiten en dan wordt het een eigen categorie omdat er toch wel heel mensen een Butje zijn *lacht*. En dan is dat ook weer een subcategorie. Ik vind dat ook niet uh.. ja...
- L:** [15:16] En de Bruggers? Die worden altijd genoemd als een aparte categorie.
- M:** [15:20] Er zijn heel.. ja.. ik vind ze ook wel brutaal tegenwoordig. Vroeger was het nog niet heel erg... maar tegenwoordig ja, geen respect.
- L:** [15:32] Ooh, wat klink je oud. De jeugd van tegenwoordig!
- M lacht
- M:** [15:35] Als zesde klasser ja! God...
- L:** [15:39] Dus Bruggers erg brutaal.
- M:** [15:41] Ja, best wel uhm... Uuh.. poeh.. ja, meer zie ik hier niet echt liggen van dat zijn écht typisch groepjes.
- Bel gaat

Concept mapping 3: Two Foreigner-Boys (fifth years): 01-11-2018.

- L:** [01:05] Wat nu jullie taak is, is dat jullie gaan categoriseren dat jullie- precies- verbanden gaan zoeken tussen al deze verschillende kaartjes en het is belangrijk dat ik weet hoe je denkt, wat je pakt, want het wordt dus opgenomen en dat ik het later ook nog begrijp: 'Oh, je pakt nu het kaartje 'jongeren'' en dat ik ook begrijp: 'oké, wat is nou precies de reden waarom je bepaalde kaartjes bij elkaar legt. Is het duidelijk?
- A:** [01:31] Dus gewoon op elkaar leggen of zeg maar....
- L:** [01:33] Je kan..ja kan.. Het zijn vrij veel, je pakt ze gewoon en legt ze op elkaar. En heb je het idee dat iets niet bij elkaar past of dat het helemaal niet van toepassing is dan kan je het weggooien.
- A:** [01:45] Jas aan tijdens de klas. Dat heeft iedereen als het koud is.
- L:** [01:47] Kijk, er is ook eentje en die is 'normaal'. Ja! En dan kan je ze best wel bij elkaar doen bijvoorbeeld.
- B:** [01:53] Sowieso Tokkies en...
- A:** [01:56] Dragen een I-phone? Dat doet ook iedereen. Vesten en dikke truien? Ja, dat ligt eraan. Merkkleding? [B: *noemt een naam van één van de Buitenlanders*]. *Herhaalt de naam van de Buitenlander*.
- L:** [02:03] *Lacht* Die hoort ook bij jullie groepje toch?
- A:** [02:05] Jahaha. Nou, merkkleding draagt iedereen wel op het *schoolnaam*. Het ligt heel erg..
- B:** [02:11] Hij draagt elke dag eeh... [A: Ja, maar of het echt is]. Maakt niet uit.
- A:** [02:15] Dragen make-up. Uuh.... Ewaa, maar dat is wel vaag. Sneakers... Iedereen....
- L:** [02:20] Dat mag allemaal bij normaal. Dat is helemaal goed.
- B:** [02:22] Ah zo, bruggers en uh op de grond zitten.
- A:** [02:25] Ja, die hoort sowieso samen. Altijd. Heb je al die Bruggers met hun laptop op de grond standaard.
- B:** [02:29] Dat hoort ook bij uuh...
- A:** [02:33] Buiten de hekken.
- L:** [02:33] Staat er trouwens ook een bepaalde uh.. mening eraan vast? Als je een Brugger hebt die op de grond zit, denk je dan automatisch: 'oh, dat is stom/ niet-cool?'
- A:** [02:42] Is een Butje.
- B:** [02:44] Irritant.

- A:** [02:45] Zijn ze standaard. Buiten de hekken, sowieso blowen. Drinken. Veel feesten.
- B:** [02:52] Rokers.
- L:** [02:53] *Lacht* Jullie gaan er snel doorheen.
- A:** [02:54] Staat hier roken? Oké, die hoort ook daar. Buiten hekken hoort daar sowieso bij. Als je bij de hekken staat heb je altijd heibel. Want ze staan bij de hekken, bij de doorgang...
[03:04] Hockey als sport. Hockey hoort echt bij de Kakkers. Dat hoort écht bij de Kakkers. Maar Kakkers zijn ook vwo-ers, die moet je eigenlijk ook bij elkaar gooien. Vwo-ers hebben echt een naam op het *schoolnaam*.
- L:** [03:20] Want ik hoorde ook bijvoorbeeld dat *noemt naam jongen* ook constant merkkleding..merkkleding draagt en zo. Maar hij kan dus ook nooit een Kakker zijn?
- A:** [03:26] Nee, maar *naam jongen* draagt het op een andere manier. Je hebt twee soorten merkkleding. Je hebt de Dsquared en dingen [L: hoe?], dsquared philipp plein, en je hebt echt de Ralph Lauren, Tommie Hilfigger en dat is echt weer Kakker.
- B:** [03:38] Je hebt verschil in merken; kakkermerken, ja.
- A:** [03:40] En normale merken
- L:** [03:41] Ik wist dat echt niet!
- A:** [03:44] Bij de hekken staan buiten. In de aula zitten. Niemand zit in de aula. Alleen de eerste klassers wel, toch? Bruggers en aula zitten. Bij voetbalkooi zitten tijdens de pauze, dat deden we vroeger altijd. Nu niet meer.
- B:** [03:56] Sowieso bij Bruggers. [L: laptoppen tijdens de pauze's].
- A:** [04:00] In de grand-cafetaria zitten. Iedereen. [B: normaal zijn dus]. Dragen kleding Zara/H&M? Iedereen. Ik ook gewoon. Ja verschilt. Ene.. ja... ene keer merk en andere dag simpele kleren. 'Erbij willen horen'... 'veel studeren', 'heel erg brutaal zijn', 'niet aan een sport doen'. Butjes. 100.
- L:** [04:21] Ja? Wat voor sport doe jij dan?
- A:** [04:23] Aaah.. Kickboksen, sportschool.
- B:** [04:26] Doen we... Nerds? Doen we die daar ook bij?
- A:** [04:29] Heel erg brutaal. *Kijkt naar B*. Ja.
- L:** [04:32] Nerds hoort bij wat?
- A:** [04:33] Nerds.. Nerds.. kunnen ook gewoon Vwo zijn. Is wel met veel studeren, maar maakt niet gelijk een but. Is een beetje vaag.
- L:** [04:41] Dus die hoort eigenlijk wel bij meerdere.

- A:** [04:42] Ja, nerds..uhuh.. een nerd ben je wel.. dan heb je meer die standaard Nerds van vroeger met een brilletje en zo en standaard dingen. Het is meer van dat je veel leert. Nerds bestaan niet echt meer eigenlijk. Nu heb je eerder de Butjes, dan ben je zo'n Butje. Nerds.. Nerds is echt iets ouderwets.
- L:** [04:57] Maar waar hebben jullie de Butjes geplaatst [A: daar!] want dan...
- B:** [04:59] Maar Butjes zelf, maar dat waren uhh.. [L: alles wat met Butjes te maken had], dus Bruggers horen daar.
- A:** [05:05] Geen vrienden... ja..
- L:** [05:08] Zijn Bruggers automatisch Budjes?
- A:** [05:12] Nee, niet altijd [B: niet altijd, niet automatisch], maar grotendeels wel.
- B:** [05:12] Kijk, de Bruggers die op de grond zitten met hun laptop dat zijn de.....
- L:** [05:16] Dat zijn de Butjes.
- A:** [05:17] En met hun oversized jassen en tassen. Dan weet je meteen, ja, dat is een but.
- B:** [05:21] Alsof ze op vakantie gaan.
- A:** [05:23] Precies dat...
- [05:25] Erbij willen horen. Iedereen toch gewoon? Dat is echt.. ligt eraan.. Wie wil er nou niet bijhoren? Je wilt... *Pakt een ander kaartje* Veel studeren. Dat doet iedereen. Dat is gewoon toetsweken. Heel havo en vwo leert veel. [B: Is gewoon toch?]. Ja, anders ga je niet over. Dit hoort niet bij vmbo, dat wel. Ik heb ook op het vmbo gezeten en niemand leert daar.
- B:** [05:46] Licht eraan hoor. Sommigen vinden het echt lastig.
- A:** [05:47] Maar maakt niet uit. Zijn ook maar twee *lachen*.
- *A pakt opnieuw het kaartje "geen vrienden"*
- A:** [05:54] Geen vrienden.
- B:** [05:55] Iedereen heeft wel vrienden. Iedereen heeft wel mensen waarmee je om gaat, zeg maar.
- A:** [05:59] Maar kijk, dan zou je bij de Butjes, zeg maar, Butjes hebben elkaar
- B:** [06:01] Butjes hebben Butjes.
- A:** [06:04] Voetballen tijdens pauze. Dat doen we niet meer. Vroeger was dat wel zo. Toen hadden we zo'n vast groepje. [B: Af en toe, af en toe]. Maar ze hebben geen bal meer.
- B:** [06:10] Waar doen we dat bij? Sowieso wel bij jongens.

A: [06:12] Bij VMBO. Standaard. Al die 3VMBOers voetballen altijd en ja.. oh ja.. dan heb je ook gelijk die joggingbroeken erbij. Waar staat dat?

- *Rommelen met de kaartjes*

A: [06:28] Dragen I-phone. Dit hoort wel echt bij iedereen. Vesten en dikke truien? Sneakers draagt ook iedereen.

B: [06:43] Piano spelen is sowieso Butje.

A: [06:44] Dragen make-up. Elk meisje in de derde of vierde draagt op een gegeven moment mascara of een beetje highlighter of zo. Of niet. Make-up is wel echt standaard.

L: [06:54] Ja, is dat normaal?

A: [06:55] Is gewoon verzorging. Dus hoort wel.

[7:00] Wonen op het platteland. *lacht* Zijn maar enkelingen.

B: [07:04] Wonen mensen op het platteland? [A: *Noemt naam van klasgenoot* met zijn audi]. Die woont gewoon in Odijk. Dat is gewoon [A: Maar hij woont wel daarin. Hij heeft een eigen boerderij. Hij heeft paarden.] Eeyo, dit wordt opgenomen.

A: [07:18] Die jongen heeft gewoon een auto gekregen; motor gekregen. Alles krijgt hij, maar nog steeds single, maar oke.

L: [07:23] Ik kom uit Drenthe, dus echt, in mijn schooltijd kwamen er mensen met trackers naar school. Ja, ook gala. [A: wij gaan met gestolen fietsen]. En ik vind het heel grappig dat; sowieso ik heb met best veel mensen gepraat over kakkers en wanneer ben je geen-kakker en wanneer ben je dat wel, en dan zeggen ze: wanneer je van het platteland komt.

A: [07:52] Dan ben je gewoon een BOER.

L: [07:54] Maar dan vraag je: 'wat is voor jullie platteland dan?' En dan zeggen ze: 'Je weet wel, *stad* en zo.'

- *A en B lachen*

A: [7:59] Ik-ik-ik ken wel mensen uit dorpjes in de buurt; die meisjes daarzo die in *stad* zijn noemen we gewoon boer of boerin.

L: [08:06] Maar waarom?

A: [08:07] Ik weet niet. Ik was een keer naar een feestje van hun [B: *stad* enzo]. Zeg maar, buitenstuk van *dorp* en daar heb je *wijk*. Dat zijn echt de boeren [B: Ja]. Ook gewoon de feestjes, boerenmuziek, en je.. je merkt [L: wat is boerenmuziek] Ik weet niet!

B: [08:21] Valt op zich wel mee hoor. Is gewoon muziek die je hier ook hoort.

- A:** [08:24] Er was een feestje gisteren van werk, joh. Ja, ik ben daar geweest echt heel grappig. Je-je merkt echt dat stelletje boeren gewoon. Met die bierbuikjes enzo, ik weet niet. Gewoon boeren-vibe of zo.
- [08:36] Wonen in *naam stad*.
- B:** [08:38] Gewoon mensen die in *naam stad* wonen toch?
- A:** [08:40] Ja maar, bij de hekken staan buiten
- L:** [08:45] Ja, er waren mensen die onderscheid maakten tussen bij de hekken staan en dat je ver buiten de hekken staat.
- A:** [08:50] Ligt eraan. Buiten de hekken zijn de extreme junkies en binnen de hekken zijn gewoon jongens die onder die boom roken.
- B:** [08:59] Wonen in *naam stad*. Wat doen we daarmee? Vast iets met nerds of zo.
- A:** [09:03] Hoeft niet perse. *Stad* is gewoon een plek. Niet dat je iets bent of zo. Ik weet niet. Ik weet echt niet. Die moet je.. Die is van jou. Ik weet echt niet man... Wonen op platteland. Ik weet niet eens waar *stad* ligt. Waar praten we over?
- B:** [09:18] Debatclub
- A:** [09:20] Bij voetbalkooi zitten tijdens de pauze. Bij joggingbroeken en voetballen. Nou ja, vroeger dan. Vorig jaar, twee jaar geleden wel, maar nu niet. Laatste tijd niet meer. Die kooi is vaak gesloten en dan mochten we niet meer. Vroeger was het echt bomvol.
- L:** [09:33] Maar waarom mogen jullie niet meer voetballen dan?
- A:** [09:36] Overlast, bal der overheen. *Naam van conciërge* die ging piepen.
- L:** [09:35] *Kijkt naar B.* En welke had jij net vast? Of heb je die al weggelegd?
- A:** [09:48] Debatclub had hij. Debatclub. Vwo. Honderd procent
- B:** [09:50] Maar hebben we daar een dingetje van.
- A:** [09:56] Kakker wel, maar we hebben echt een vwo-kaart nodig. Honderd. De hele debatclub staat in Kakkers. Die heb je echt op het *school*. Het is echt alleen maar VWO op deze school. Alle aandacht krijgen ze. Elk jaar excursies.
- L:** [10:12] En jullie niet? Oh wacht, jullie zijn havo toch?
- B:** [10:15] Vwo gaat uhh... ik denk als je hier op VWO zit, van klas 1 tot klas 6, dan ga je wel vier keer op excursie. [A: vijf!]. Niet normaal.
- A:** [10:23] Nee, maar je wordt.... je hebt zelfs eigen TTO ruimtes. Dan weet je genoeg. Waar is de havo-ruimte? Maar docenten zeggen het zelf ook, dat havo gewoon echt minder aandacht krijgt dan vwo op deze school. Is ook gewoon zo.
- L:** [10:35] En heb je het idee dat vmbo nog minder.... want jij hebt sowieso ook op het

- vmbo gezeten toch? [kijkt naar jongen A].
- A:** [10:39] Nee, VMBO krijg je nog minder aandacht. Want VMBO is die aandacht niet nodig, want VMBO haalt het toch.
- B:** [protesteert onduidelijk]
- A:** [10:49] Oke, de één niet, de ander wel. Ligt eraan. Iedereen leert wel goed voor een toets.
- B:** [10:53] Heel erg brutaal. Zal ik die bij VMBO gooien?
- A:** [10:56] Ja, ja, ja. Honderd. Wel.. onze klas vorig jaar was ook erg. Die hoort bij het VMBO en havo. VWO merk je niet zo heel erg, daar zijn ze wat meer strikt, maar op de havo en vmbo wordt wel geklierd. Dat is wel zo. Ik ken.. ik ken twee meisjes van het vwo; heb bij ze in de les gezeten was..was niks aan de hand. Als je dat vergelijkt met havo..*Lacht* Of VMBO. Wcpapier door de klas.
- B:** [11:18] Maar dat was omdat het onze klas was en wij over het algemeen allemaal van VMBO kwamen.
- A:** [11:22] Was ook echt extreem. Moesten we een keer met z'n allen tot vijf nablijven. Wist je nog?
- L:** [11:27] Vond jij de klas toen ik je nog les gaf, vond jij die klas brutaal?
- A:** [11:31] Nee, totaal niet. Bij *docentennaam* niet. Maar dat komt door haar, daarom. Maar over het algemeen was VMBO echt klote. En dat was echt kloten. Ik zat toen met *naam groepsgeenoot*, alleen hem. [L: Ja, dat weet ik nog]. Ja, maar als je dan *naam groepsgeenoot* had, en nog zijn groep van erbuiten; als je die samengooit dan is het echt. Dat wil je niet hebben.
- L:** [11:50] Maar waarom zat je dan tijdens de lessen van *docentennaam* niet te kloten?
- A:** [11:53] is gewoon een chille docent. Ze is heel lief tegen ons, waarom zou je dan klieren bij haar. Dat ligt echt aan de docent. Als de docent je irriteert dan denk ik ook van: Fack jou toch. Maar mevrouw van Wamel doet echt kapot lief tegen ons. Chocomel geven, heel lief. Gewoon altijd. [L: wauw, wat super]. Dus dan ga je ook niet kut tegen haar doen. Dat doe je gewoon niet.
- B:** [12:12] Veel rode en gele kaarten?
- A:** [12:13] Ja, maar die haal ik zelfs niet. Ik heb maar één gele kaart in vijf jaar. Zes jaar nu. *Korte stilte* Ligt aan docent. Gele en rode kaarten. Ligt echt aan docent. Je hebt wel eens docenten die hem gelijk geven als je je huiswerk niet maakt en je hebt docenten die er niet moeilijk om doen. Gele kaarten liggen echt aan docenten. Tuurlijk, ook aan studenten maar ook...
- L:** [12:33] Zijn er ook bepaalde vakken waar je altijd.. gedoe kunt krijgen?
- A:** [12:37] Verschilt per docent. Ligt echt per docent. Die hoort geluid en zegt: ga niet zo kinderachtig doen. En andere docent zegt: huiswerk niet gemaakt, hier is gele kaart. [12:48] Erbij willen horen. Iedereen. Iedereen bij ons groepje. Dat is toch zo

belangrijk als je adolescent bent; je vrienden en zo. Je wilt er altijd bij horen.

B: [12:58] Dus erbij willen horen; en café zitten bij normaal zijn.

A: [13:01] Ja. Maar erbij horen is normaal toch? Als je puber bent.. elke puber wil dat wel, dat je erbij wilt horen.

L: [13:07] Ik heb er net een paar gesproken die echt héél graag er niet graag bij wilden horen. Maar het klopt wel dat de meesten dat hier wel willen, ja.

B: [13:07] Maar je hebt sowieso wel je vriendengroep, waar je bij wilt horen. Dus.

A: [13:20] Maar de één is afhankelijker, zelfstandiger in de schoenen. De ene doet het wat heftiger.

[13:26] Bij de hekken staan buiten. Ja, dat is gewoon. [B: Bij rokers]. Ik sta er ook wel eens bij.

B: [13:31] Doe maar hier bij Rokers.

L: [13:33] Oh, je bent dus een roker?

A: [13:35] Nee, dat niet. Ik rook niet, maar ja. [B: Maar over het algemeen zijn de mensen die buiten staan wel rokers.

A: [13:39] Yo, ik weet echt niet wat ze bedoelen met wonen op het platteland.

B: [13:42] Leg je die apart toch? En jas aan tijdens de les? Bontkraag, hoge hakken, merkkleding.

A: [13:47] Bontkraag? Tokkies.

[13:58] Bengels? Wat zijn Bengels?

B: [13:59] Beetje blowen en zo.

L: [14:00] Nee, nee, zo bedoel ik het niet! Heel grappig; meerdere mensen dachten dat, want had het idee dat ze wel heel bekend waren. Dat is dat groepje van *office manager*. Die noemen zichzelf de Bengels.

- De jongens lachen héél hard

L: [14:15] Heel veel mensen zeggen dat! Dat ze de Bengels heten. Zo noemen ze zichzelf ook.

- De jongens lachen door

A: [14:25] Die zijn NIET bekend.

L: [14:26] Nee, ik bedoel niet zozeer bekend als 'die zijn heel populair'.

A: [14:28] Dat zijn de EXTREME butjes! Waar zijn de Butjes? HIER. Butjes in het kwadraat! Ik heb echt de Bengels nog nooit gehoord. Wij noemen ze de extreme, extreme, extreme, extreme Butjes. *lacht verder*. Bekend. Nee, nee. Zouden ze willen.

- L:** [15:00] Je bent helemaal van slag, gewoon!
- A:** [15:04] *Pakt nieuw kaartje*. Jongens?
- L:** [15:06] Dat wilden wat meisjes. Een apart kaartje. Ja? Die zet je bij VMBO?
- A:** [15:10] Voetballen, veel gele kaarten, joggingsbroeken, dat zijn jongens.
- L:** [15:15] Wat doen de meisjes van VMBO dan? Zijn die ook te onderscheiden?
- A:** [15:19] Ligt eraan. Wat ik had op VMBO waren gewoon hele..ja.. je had gewoon Butjes, een paar Tokkies, een paar populaire meisjes, misschien ook wel, je weet hele, hele domme meisjes [L: *lacht* Is dat ook een categorie?] Tja, sommigen waren gewoon dom. Ja, nee, *lacht* en paard.
- L:** [15:36] Hebben jullie die nog?
- A:** [15:38] Nee, niet op die manier. Ze hebben geen paard, maar zien er zo uit.
[15:48] Merkkleding. Iedereen draagt dat. Op elk niveau.
- L:** [15:51] Jullie hadden het er net ook over. Dat je van die verschillende merkjes hebt, Van merkjes dragen.
- A:** [15:59] Ligt er echt aan wat voor merk.
- B:** [16:00] Maar wat noem je merk? Ik bedoel uhh, dit is ook een merk. Alles is merk.
- A:** [16:04] Ja, op zich wel. Echt duur. Duur duur duur?
- B:** [16:08] Ja, ik ga geen broek van 300 euro kopen.
- A:** [16:11] Maar VWO draagt ook niet echt duur-duur, die draagt gewoon simpel. Tommy. Ralph Laurens. Gewoon. Dat is standaard hier.
- B:** [16:18] Ja maar alles is merk. Kleding. Je mag gewoon normaal zijn.
- A:** [16:25] Vesten en dikke truien... Als het koud is. *Lacht*. Hoort ook bij normaal zijn. Hoge hakken...
- B:** [16:36] Tokkies. Van die kiki-mensen, weet je wel? [A: Ja he!]. Van die uh..
- A:** [16:41] Daar heb je iets voor.
- L:** [16:44] Tokkies hebben we bij VMBO geplaatst.
- B:** [16:47] Ja, maar het hoort ook niet perse alleen...
- A:** [16:54] Dus eigenlijk zou deze twee...VMBO en hoge hakken, nee, weet je wat we doen? We gaan Tokkies, dit is echt, zeg maar, al die VMBO nu weg, jongens vmbo. Tokkies bij bontkragen, hoge hakken. Brutaal, dat zijn echt Tokkies.
- B:** [17:05] Maar VMBO ook.
- A:** [17:07] Maar dit is meer; dan weet je het meteen. Dan gaan we een verband leggen Met VMBO. Met Tokkies. Snap je, dat ze bij elkaar horen, maar wel echt twee aparte

Categorieën zijn.

- L:** [17:06] Maar ik vraag mij nu wel af wat het verschil is.
- A:** [17:20] Ja, maar het verschil is zeg maar, je hebt gewoon dit is een beetje klassen, maar je hebt ook die met die neppe, plastic hakken, dragen bontkraag, roken.
- B:** [17:31] Maar die hebben we nu met VMBO en feesten, maar Tokkies horen ook bij roken.
- A:** [17:36] Ja, maar het is echt verband. Want.. ik zou.. Ik zou het eerder hier neerleggen Tussen VMBO en die, hoe heet dat, die mensen [B: die ligt daar]; veel feesten, buiten de hekken. Ja, er is echt een verband. Deze twee zijn echt aan elkaar verwant. Is zeg maar, hoe zeg je dat.
Drinken, blowen, roken, blabla, buiten de hekken, veel feesten, bij de hekken staan en drinken. Dat hoort bij Tokkies. En die zijn vaak hierbij. En de VMBO'ers zijn echt een mix van alles. Dit zijn allemaal normaal, schoenen en vesten, blablabla. Niet-Nederlandse cultuur, ja 50/50. Wij twee zijn echt met alles gemixt. Ik weet niet. Dit-dit is ook echt een aparte.... Aparte categorie.
- B:** [18:31] Ik zou ook niet weten wat ik erbij zou moeten doen.
- A:** [18:33] Jas aan tijdens de lessen. Als het koud is, doet iedereen dat. Geen vrienden
- B:** [18:36] Vind ik ook moeilijk.
- A:** [18:38] Iedereen heeft wel....
- B:** [18:41] Als je een Tokkie bent, ga je wel om met een Tokkies en met alles.
- A:** [18:42] Je zoekt elkaar op.
- L:** [18:43] Nou ja, dan plaats je hem gewoon hier neer en dan hoort het nergens bij.
- B:** [18:46] Wonen in *naam rijke stad*, ook apart. En die ook apart.
- L:** [18:49] Oké, dan heb ik nu een vraagje. Als jullie het zouden, uh..., plaatsen van een rijtje van populair- niet-populair. Welke.. welk groepje zou dan het meest populair zijn?
- A:** [19:00] Ligt eraan. Onder de docenten, de Kakkers en de normalen.
- B:** [19:03] Ligt eraan waar je het bekijkt. Hoe je het bekijkt.
- A:** [19:09] Ja, in welk aspect... Populair.. Vroeger was populair als je mooi bent of zo, Maar nu is het bekend zijn.
- L:** [19:14] Bekend? Dat heb ik eerder gehoord!
- A:** [19:16] Iedereen heeft wel individueel zijn naam op school. Zeg maar, best wel veel Mensen kennen mij op deze school, maar noem je de naam van een Butje... ja, dat denk ik niet.
- L:** [19:28] Naamsbekendheid dus

- A:** [19:30] Het-het- populariteit is echt naamsbekendheid. Maar naamsbekenheid krijg je Door druk te zijn in de gangen, te schreeuwen, opvallend gedrag. En dan krijg je naamsbekendheid.
- B:** [19:39] Jij dus?
- A:** [19:39] *lacht* Ja, ook wel. Maar bijvoorbeeld die dreadlocks. Kapot lelijk, maar iedereen kende haar. Dat is omdat ze alleen maar aan het rennen was door de gangen met haar kont.
- L:** [19:49] Maar wacht, wacht heel even, is dan uhh, negatieve aandacht op een Negatieve manier.. is dat dan voor jou ook populair?
- B:** [19:57] Aandacht is aandacht. Every publicity is good publicity.
- L:** [20:01] Het is een beetje als een celebrities vind ik.
- A:** [20:03] Op een negatieve manier, maar je bent dan wel bekend. Iedereen kent je. Niemand gaat dan op je haten. Dat gebeurt niet hier. Achter je rug om. Toch geeft iedereen je een hand, iedereen die je kent.
- L:** [20:15] Maar hoe belangrijk is Social Media hierin?
- A:** [20:16] Ja, als je goede Insta hebt. Veel snapchats, dan uhh, ben je ook automatisch bekend. Maar je hebt twee soorten mensen; één die volop bezig is op insta, zoals Social Media; snapchat en zo maar die durven niks te zeggen en zo. Je hebt de mensen die er helemaal niet mee bezig zijn, maar toch iedereen kennen. Het verschilt heel erg. Als je populair.. is echt naamsbekendheid. Je hebt de bekende Tokkie, de belangrijke Kakker. Bekende dittuh. Bij VMBO had je een bekend groepje. Verschilt echt. Daar kan je geen onderscheid in maken. Is echt naamsbekendheid.
- L:** [20:58] Dat laatste gooide je er echt uit als een soort statement. *lacht* Van: beter dan dit wordt het niet.
- A:** [21:00] *lacht*